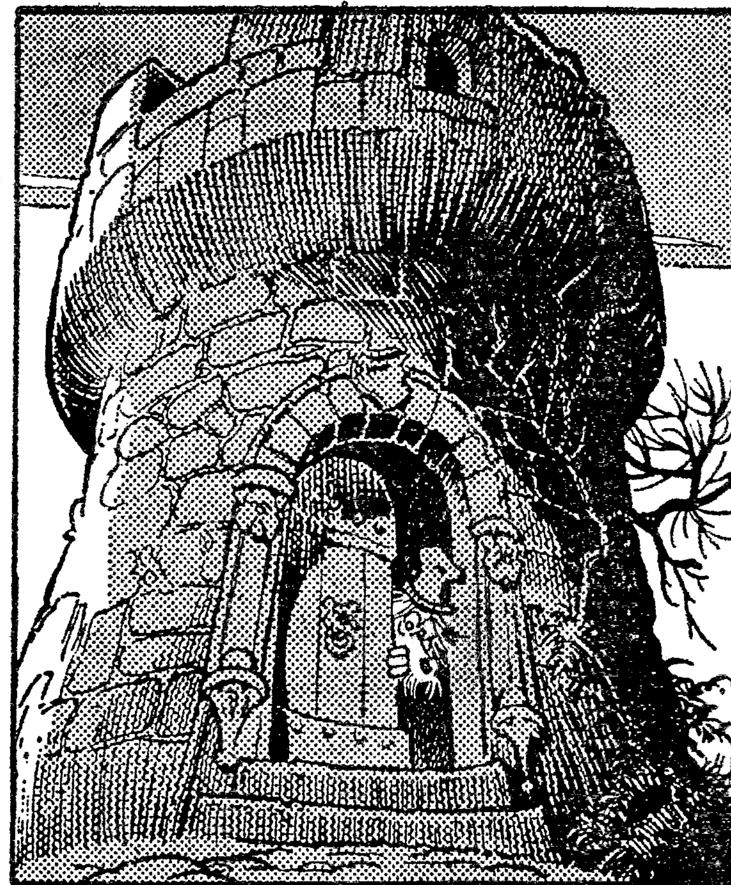

7442 De westelijke uitlopers van de Zwarte Bergen schijnen vroeger bewoond te zijn geweest. Men treft daar verlaten mijnen en vervallen kastelen aan, en overwoekerde vuilnisbelten duiden op een verdwenen beschaving. Maar dat is lang geleden. Tegenwoordig ligt de streek verlaten tussen de hoge bergtoppen, en zelfs wanneer het lente wordt zijn wat vale bloemen er het enige teken van leven.

Niet lang geleden kwam daar echter verandering in. Om een uur of tien in de morgen klonk het knarsen van een roestig slot uit een ruïnetoren en daarop overstemde het openpiepen van een deur het fluiten van de wind, die eeuwig om de bouwval woei.

Nu verscheen er een bleke verschijning in het daglicht, die een bevreesde blik op de buitenwereld wierp. Het was duidelijk dat hij zijn verblijfplaats met grote tegenzin verliet, want het duurde lang voordat hij de stoep was afgedaald en de deurknop aarzelend losliet.

Geen wonder, de zonderling die hier voor ons staat, had veertig jaar lang in de vensterloze ruimte van de toren gewerkt, en dit was voor het eerst sinds al die tijd dat hij de zon zag schijnen. Zoiets zet een domper op de persoonlijkheid, dat valt te begrijpen.

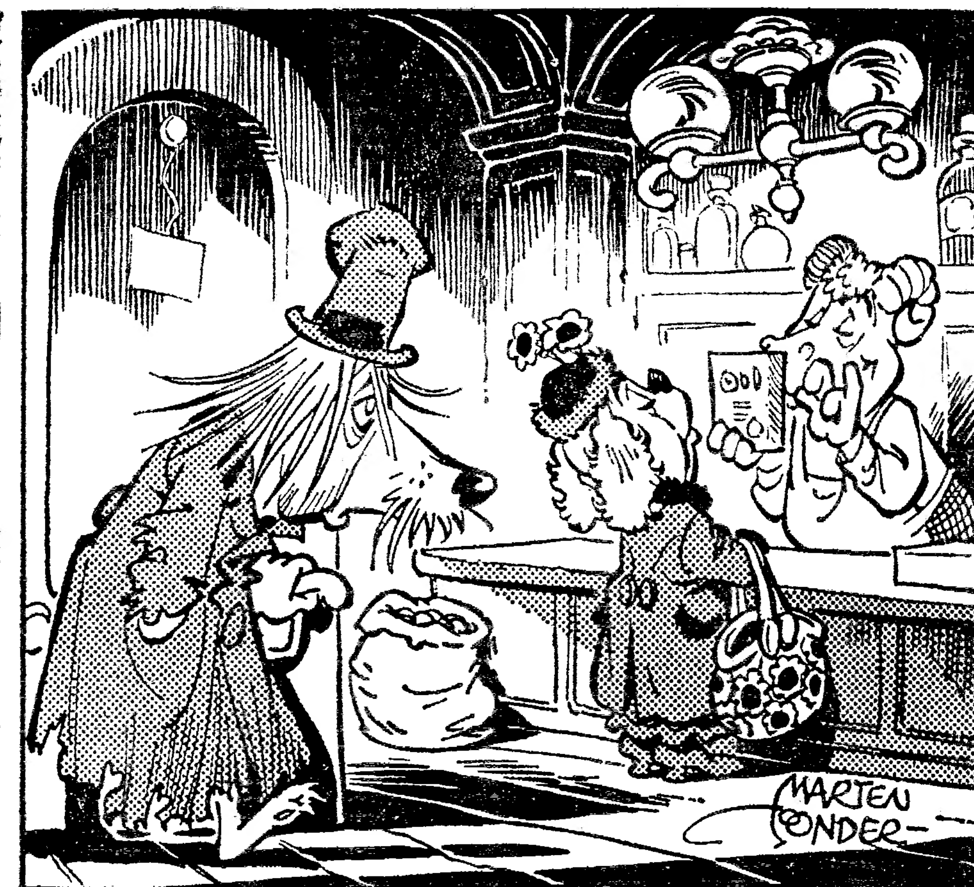
Toen de deur met een dreunende slag achter hem dichtwoei, kromp hij dan ook ineen en omklemde de steen die hij in zijn hand had met zenuwvingers. Na enige ogenblikken herstelde hij zich echter, en met een iets vastere blik in zijn dwalende ogen, schikte hij zijn lompen en schuifelde met slappe tred de bergrug af, in de richting van de bewoonde wereld.

Er was niets in de verwaarloosde gestalte dat erop duidde dat hij daar het leven totaal ontwrichten zou.

720417

7443 Ook in Rommeldam was de lente merkbaar. Een vriendelijk windje uit de bergen voerde de geur van bloemen aan, en commissaris Bulle Bas, die bezig was aan zijn ochtendronde, gaf zich over aan het neuriën van een onduidelijk lied.

''Dit weer geeft nieuwe gedachten'', zei hij toen hij brigadier Snuf tegenkwam. ''Weg met de sleur. Fris erop af en aangepakt!''

''Tot uw orders'', gaf de ander toe. ''Het zal ook wel nodig zijn. Met dit weer komt er allerlei vreemd goedje naar de stad.''

Hij knikte in de richting van een vervallen gedaante, die met knikkende knieën door de stadspoort was gekomen en hen met schuwe blik passeerde.

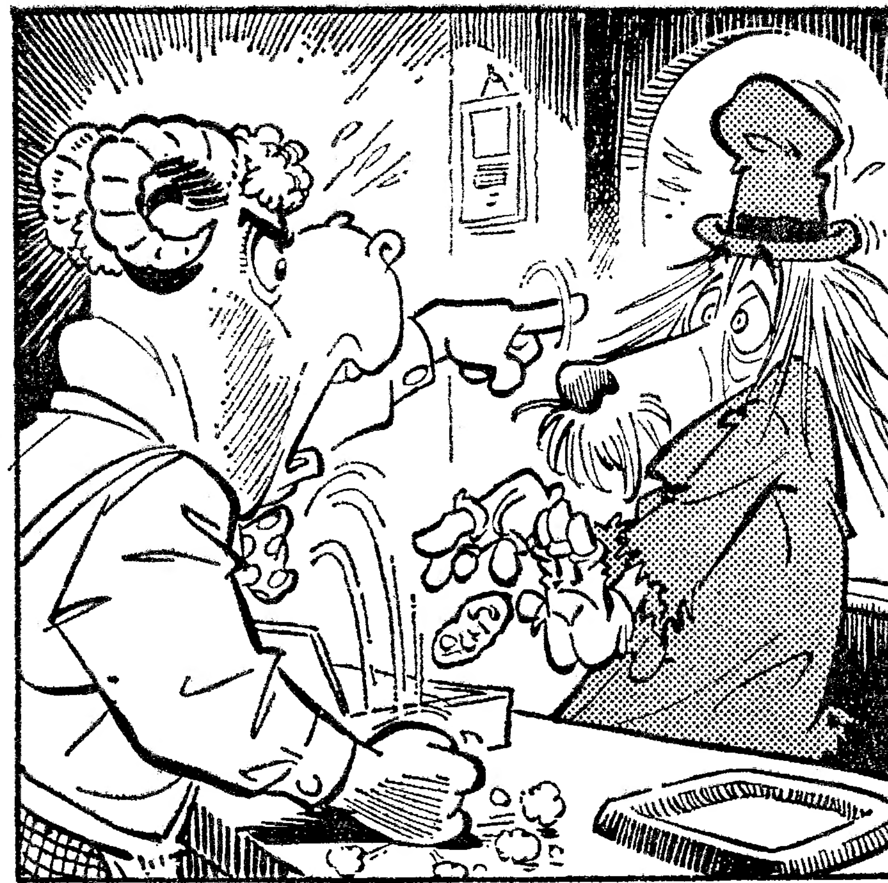
''Die heeft iets op zijn kerfstok'', sprak de politiechef. ''Dat zie ik direct. Een slecht geweten, Snuf. Houd hem in de gaten. Er zit een luchtje aan die figuur.''

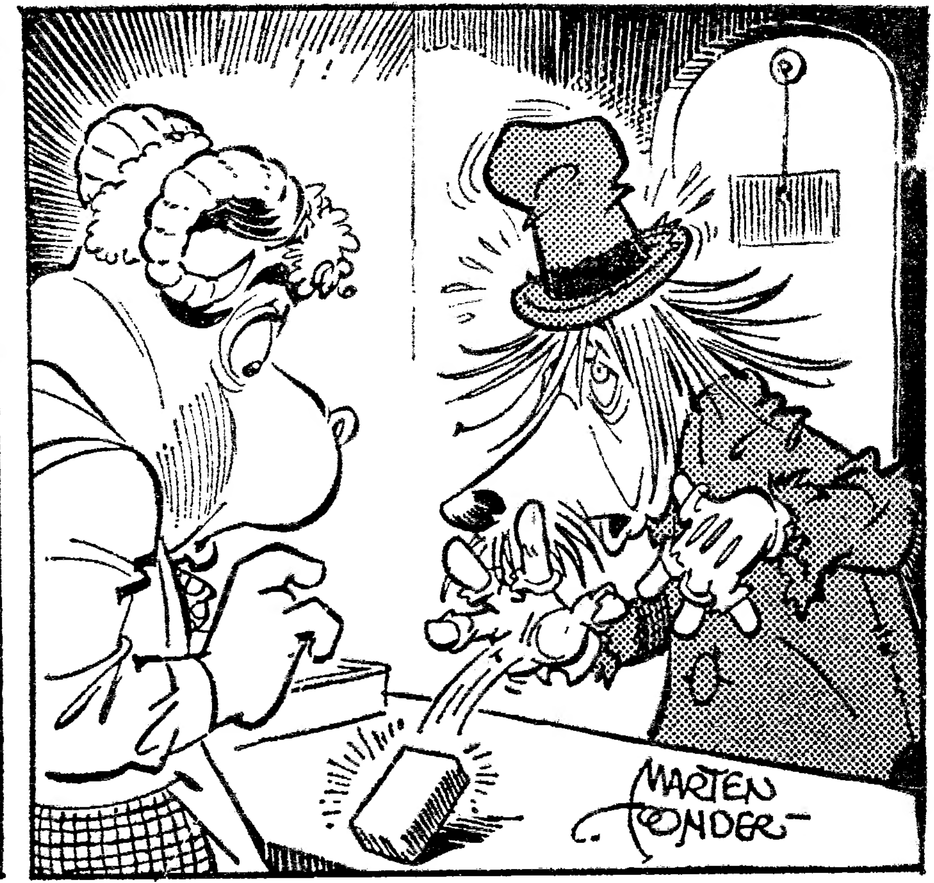
''Dat is zeker'', prevelde de brigadier, terwijl hij opmerkzaam de lentebries opsnoof. ''Laat hem maar aan mij over.''

Met deze woorden drentelde hij onopvallend achter de zwerver aan en zodoende zag hij hem Grootgruts kruidenierswinkel binnengaan. Waarschijnlijk was de stakker aangelokt door de geuren van de verse grutsprits waar deze comestibleshandelaar zo terecht om werd geroemd, want hij liep regelrecht naar de plaats waar het gebak was opgeslagen.

De winkelier schonk hem echter geen aandacht en ging voort met welluidende stem zijn waren aan te prijzen.

7444 „Dit is overheerlijke tafelzout, mevrouw'', sprak de kruidenier Grootgrut. „Niet alleen bevat het géén LSD of cyanide, maar er zijn ook talrijke enzymen en mineralen aan toegevoegd, zodat de kleinen ervan groeien...''

Op dat moment werd hij onderbroken door een gebarsten stem, die klonk alsof hij in geen jaren gebruikt was.

„Jum-jum'', zei de stem smekkend. „Lekker. Dit wil ik hebben; dit vind ik lekker.''

De winkelier wierp een geschokte blik opzij, zodat hij de morsige zwerver in het oog kreeg, die met ongewassen handen zijn grutsprits bevingerde.

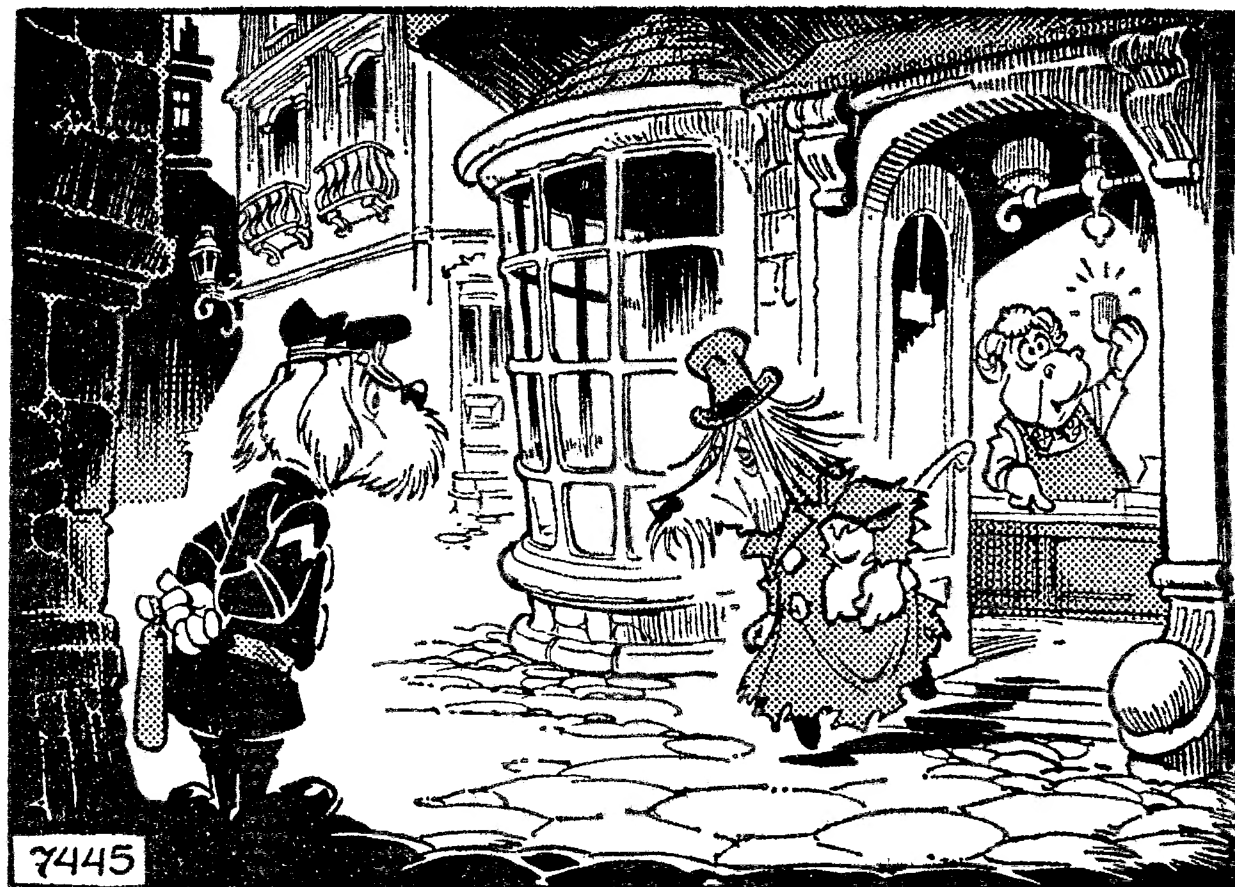
„Laat dat!'', riep hij met overslaande stem. „Wat moeten mijn klanten denken? Scheer je weg! Het is hier geen voedseluitdeling! Wat denk je wel?''

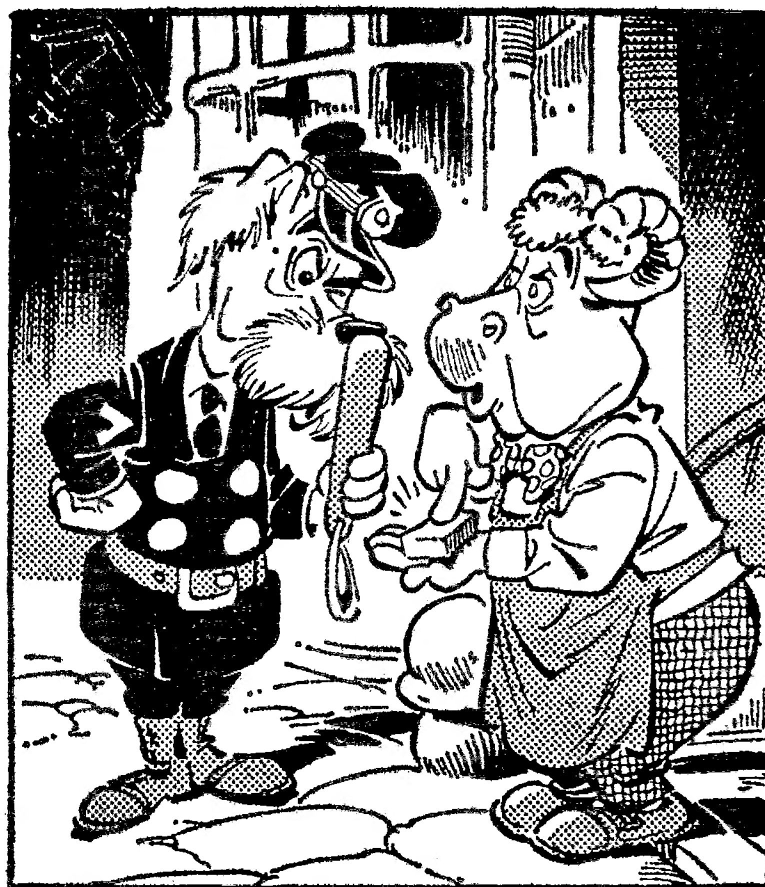
De klant deinsde geschrokken achteruit, en een ogenblik leek het alsof hij de winkel op een draf zou verlaten. Maar toen verscheen er een vastberaden lichtje in zijn bleke ogen en hij voelde in de zakken van zijn rafelige jas.

„Niets voor niets'', mompelde hij. „Alles moet betaald worden. Alles is te koop. En dit wil ik hebben, want dit vind ik lekker.''

De comestibleshandelaar verloor zijn geduld, maar voordat hij tot krachtiger maatregelen had kunnen overgaan wierp de landloper een staafje goud op de toonbank.

„Is dit goed?'', vroeg hij verontschuldigend. „Ik heb niet anders.''

7445 Brigadier Snuf had de zwerver scherp in het oog gehouden, en zodoende stond hij voor de kruidenierswinkel toen deze naar buiten kwam. De stakker klemde een groot pak grutsprits onder de arm en schuifelde met slappe knieën voort, terwijl hij in zichzelf mompelde.

,,Jum-jum'', hoorde de politiebeambte hem zeggen. ,,Dit vind ik lekker. En het is lekker veel!''

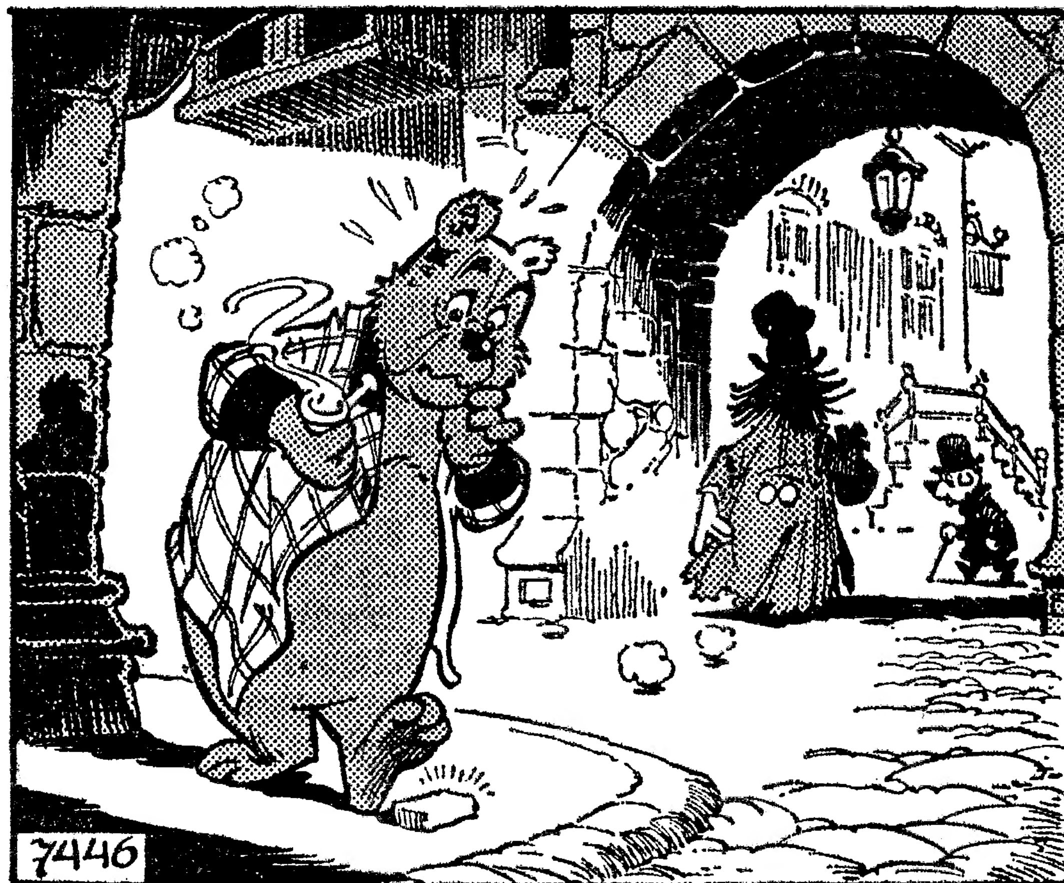
,,Ja, ja'', sprak Snuf tot zichzelf. ,,Lekker veel. Maar is hij er eerlijk aangekomen? Dat is de vraag.''

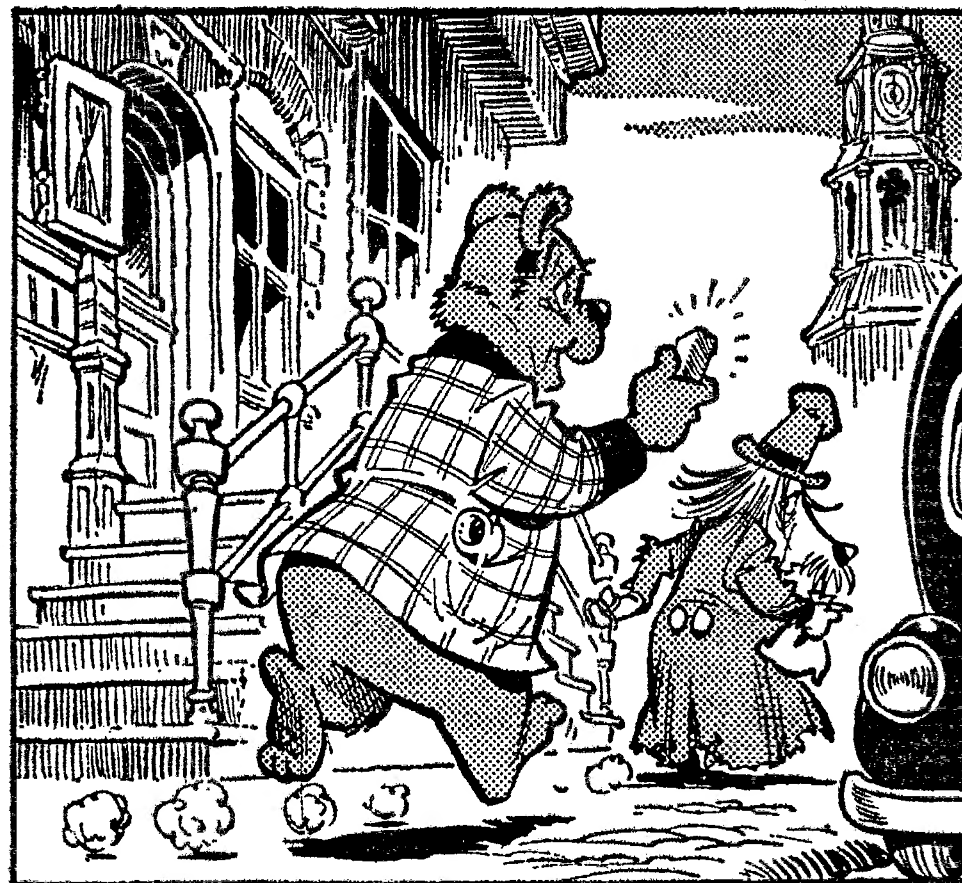
Met deze gedachte trad hij de comestibleszaak binnen, waar hij de winkelier ontdaan aantrof, bezig een staafje goud tegen het licht te houden.

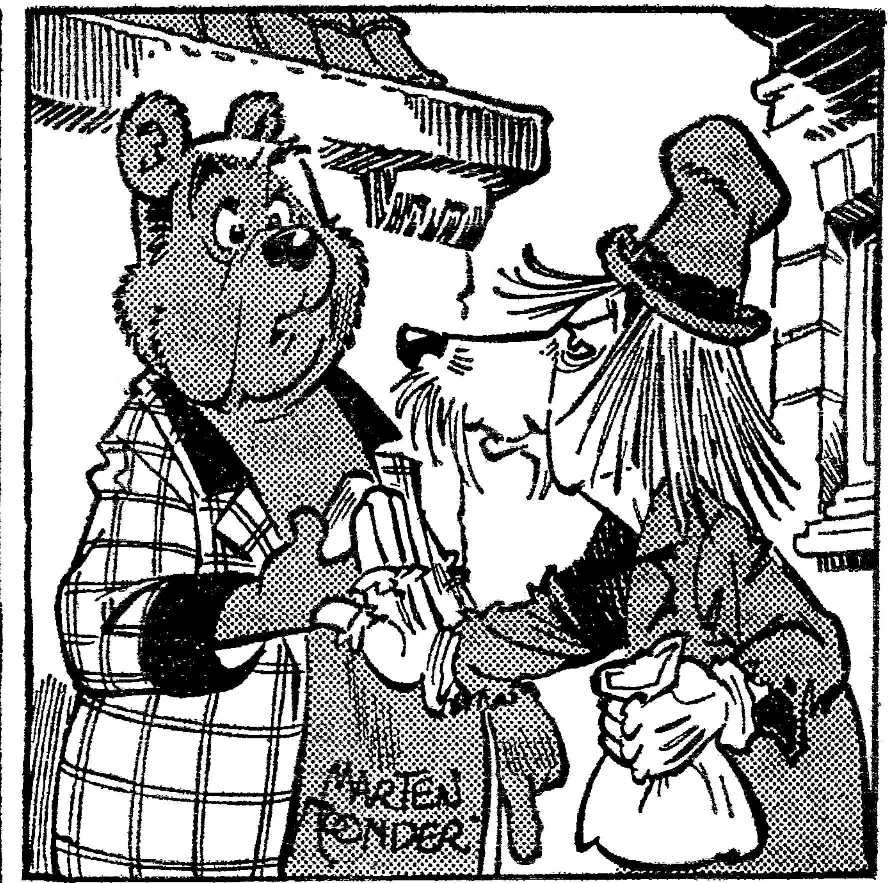
,,Gelukkig dat de politie er is'', riep hij uit. ,,Wat moet ik hier mee? Die landloper betaalt me met dit! Dat kan toch geen zuivere koffie zijn? Waar haalt hij het vandaan? Maar als het wèl zuivere koffie is, wat moet ik hem dan teruggeven? Dergelijke figuren moesten niet vrij rondlopen; ze bezorgen een eerlijk ondernemer niets dan last, hoe je het ook keert!''

,,Laat het maar aan mij over'', zei de brigadier. ,,Ik houd hem in de gaten.''

Met deze woorden haastte hij zich de straat weer op en gelukkig zag hij de morsige gedaante net om een straathoek in de verte verdwijnen.

7446 Heer Bommel had zich die morgen te voet naar de stad begeven om tabak te kopen. De lentebries speelde hem om de slapen en hij voelde zich wel te moede toen hij zich weer naar huis begaf.

„In dit jaargetijde trekt het bloed heel anders door de beenderen", sprak hij tot zichzelf. „Men voelt zich lichter in het hoofd en het is alsof de lucht een andere geur heeft."

Op dat moment werd hij gepasseerd door een sterk verwaarloosde zwerver die krakend en knappend uit een papieren zakje liep te eten.

Deze geluiden werden echter overstemd door een zware metaalachtige klap, en toen heer Ollie zoekend rondkeek, zag hij dat de stakker een geelglanzend staafje verloren had. Hij raapte het op en haastte zich achter de landloper aan.

„Neem me niet kwalijk", sprak hij. „Er zit waarschijnlijk een gaatje in uw zak. Er is een staafje goud uitgevallen, als u begrijpt wat ik bedoel."

De ander knikte.

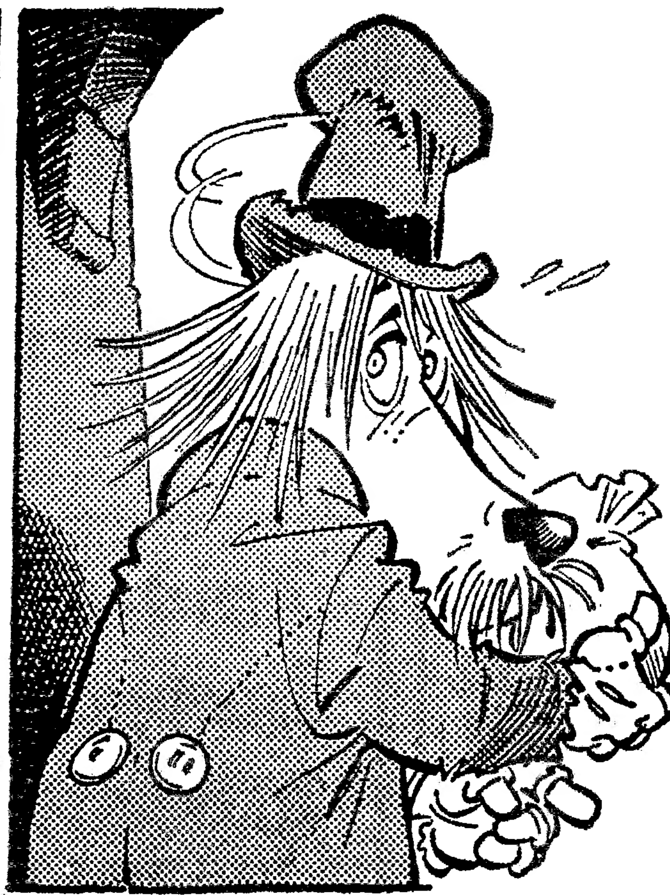
„Goud", zei hij met gebarsten stem. „Natuurlijk. Het is zo zwaar, hè? En deze jas is een beetje verteerd. Ik heb hem veertig jaar lang gedragen."

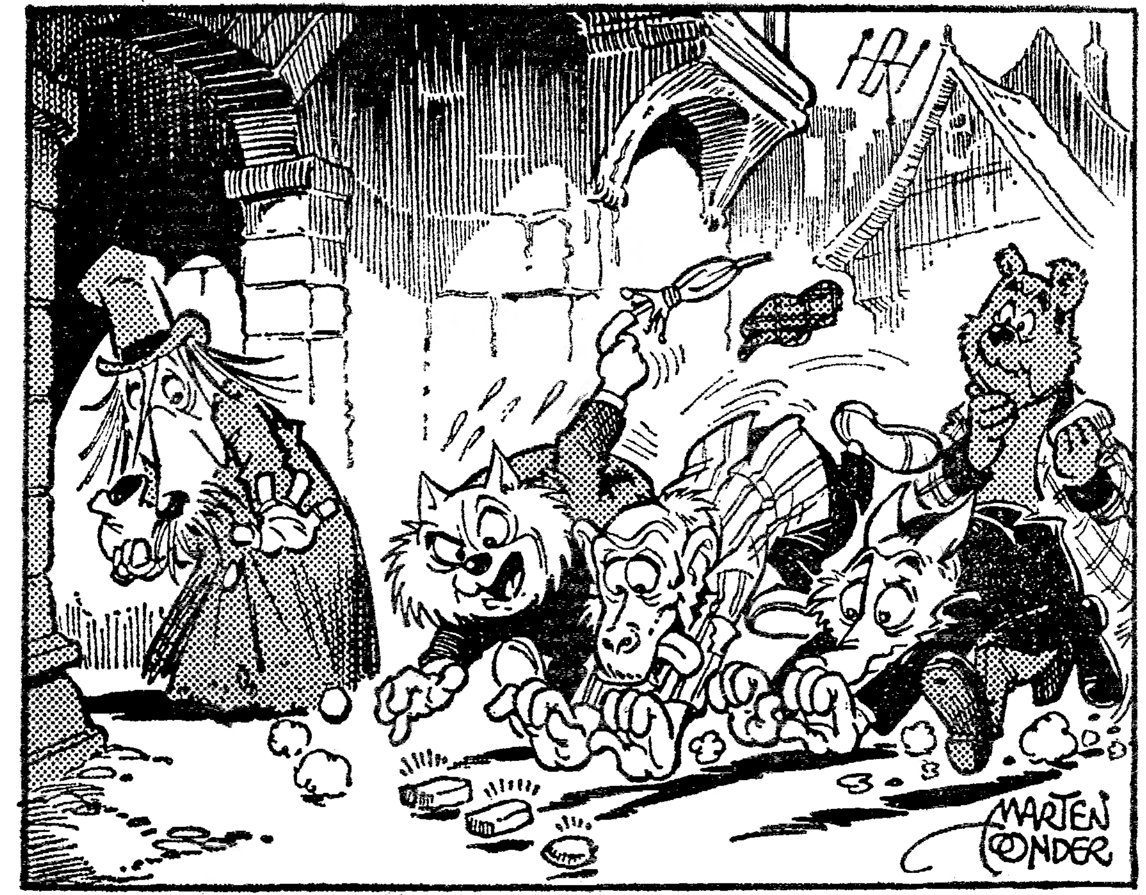
„Dat is een hele tijd", gaf heer Bommel toe. „Als ik u was zou ik een nieuwe kopen, want een heer in een verteerde jas wordt vaak niet begrepen. En uw goud moet u beslist beter opbergen."

Hij reikte de zwerver het staafje over, maar deze weigerde vriendelijk.

„Doe mij het genoegen het te behouden, geachte heer", sprak hij. „Een klein aandenken van iemand die probeert zijn weg in de wereld te vinden."

7447 De vagebond draaide zich om en liep snel door, terwijl hij gulzig spritskoek in de mond stopte. Enkele ogenblikken keek heer Ollie sprakeloos naar de goudstaaf, maar toen holde hij opgewonden achter de haveloze gestalte aan.

,,Wacht even!'', riep hij uit. ,,Dat gaat niet. Dit is ècht goud!! Zo'n geschenk kan ik niet aannemen; goud speelt voor een heer geen rol!''

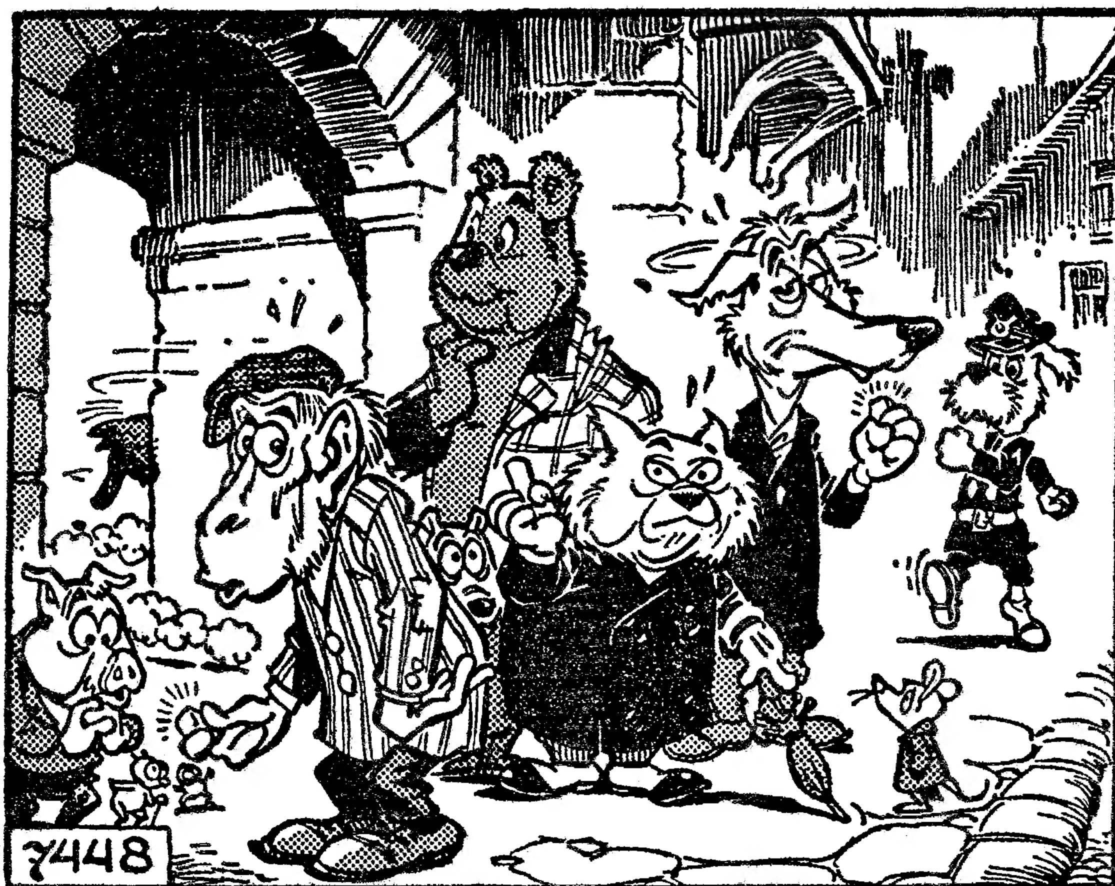
,,Zo is het, zo is het'', zei de zwerver met volle mond. ,,Goud speelt geen rol. Houd het toch.''

Hij nam een nieuwe bete tot zich en wilde krakend en kauwend zijn weg vervolgen. Maar het toneeltje had de opmerkzaamheid van enkele voorbijgangers getrokken, en die naderden belust.

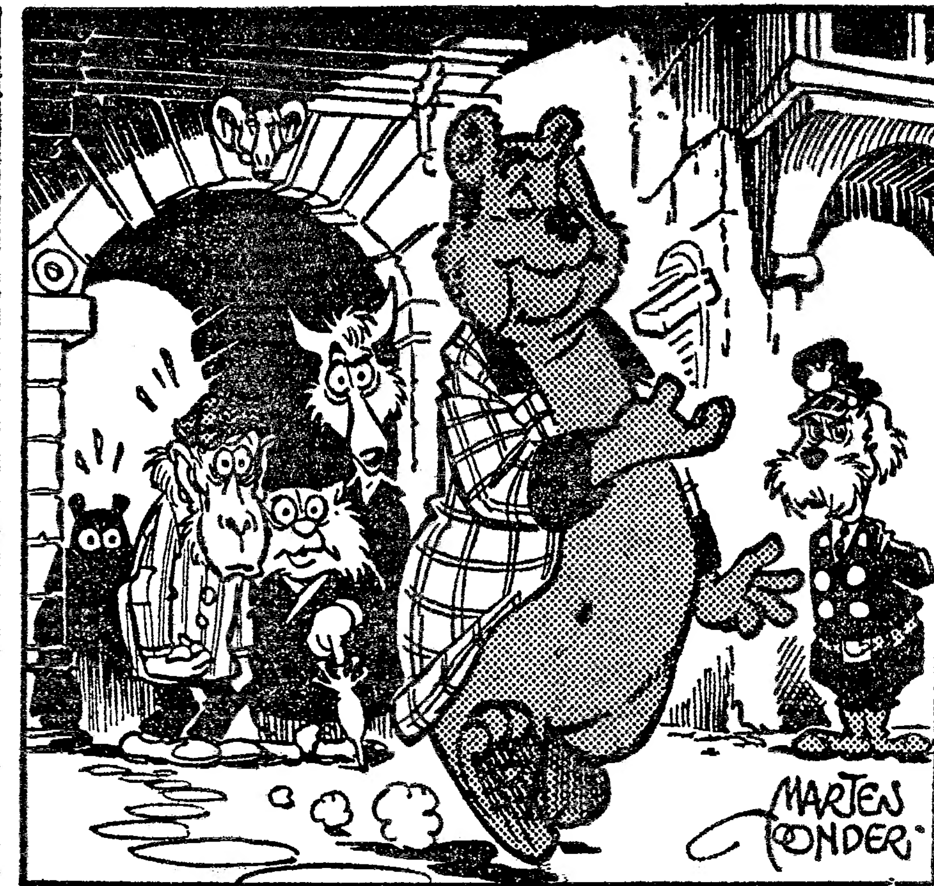
,,Geef mij ook wat!'', schreeuwde er een, en een ander riep dreigend: ,,Hoe kom je daar aan?! Da's vast geen zuivere koffie!''

Er verscheen een verwilderde blik in de ogen van de stakker, die na veertig jaren eenzaamheid een beetje onwennig tegenover de beschaving stond. Schuw keek hij om zich heen, toen stak hij snel een hand in zijn jaszak en bracht enige klompjes goud te voorschijn die hij zo ver mogelijk weg wierp. Dit hielp: de omstanders schonken geen aandacht meer aan hem en stortten zich op het glanzende metaal.

,,Het is heel stuitend, wat hier gebeurt'', sprak heer Bommel tot zichzelf. ,,Ik schaam me voor mijn stadgenoten. Maar die vreemde is wel een zonderling, als men begrijpt wat ik bedoel''.

7448 De voorbijgangers graaiden begerig naar het goud dat de zwerver gestrooid had, en keken toen loerend rond of er nog meer te halen viel. Maar de haveloze zonderling had zich in een steeg uit de voeten gemaakt en het geluid van zijn voetstappen verstierf snel in de verte.

,,Erachter aan!'', riep de omstander die het grootste stuk had opgeraapt. ,,Die schurk had veel meer bij zich!''

Er ontstond enige beweging, doch nu haastte brigadier Snuf zich naderbij.

,,Rustig!'', riep hij met krachtige stem. ,,We houden die landloper in de gaten. U kunt rustig doorlopen.''

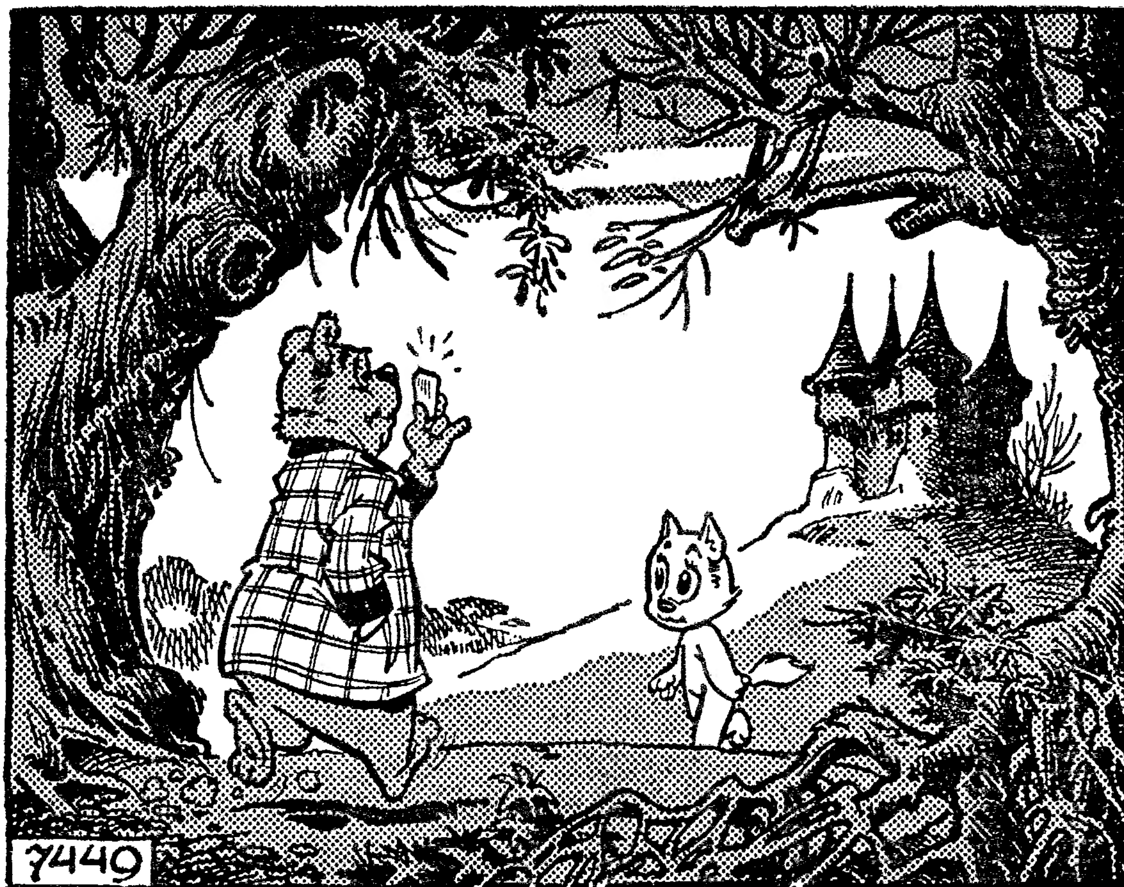
,,Niks doorlopen'', gromde een andere stem uit het oploopje. ,,Die viezerik loopt krom van het goud. Dat deugt niet!''

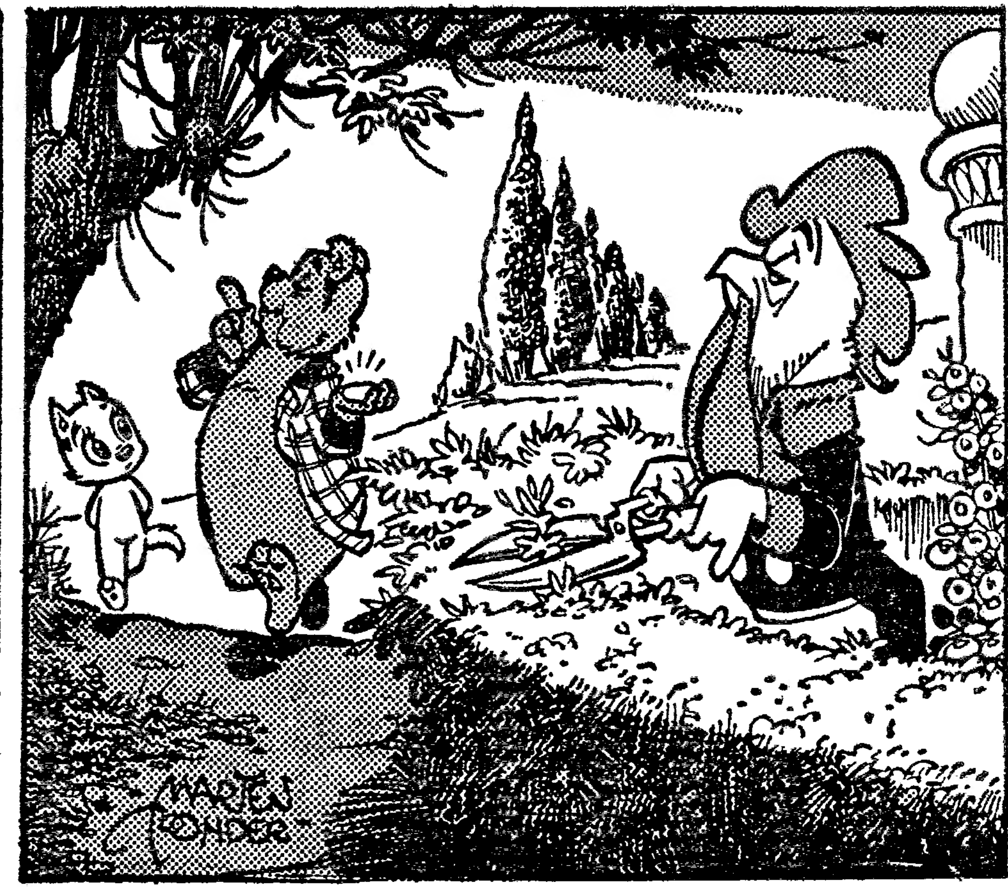
Hij wierp een loerende blik in de steeg en maakte aanstalten om de achtervolging in te zetten.

,,Kom, kom, goede lieden'', sprak heer Ollie, terwijl hij zich breed in het poortje opstelde. ,,Rommeldammers zijn vriendelijk en gastvrij, dat is bekend. Laten we nu geen dingen doen waar we later spijt van krijgen, wat u agent? Voor die heer speelde geld geen rol, daar hebben we allemaal een aardige herinnering aan overgehouden, en het zou lomp zijn om nog meer te vragen.''

In deze trant praatte hij nog enige tijd door, en tegen de tijd dat de omstanders van hun verbazing waren bekomen was de vagebond al lang verdwenen.

Heer Bommel besloot zijn toespraak met een vriendelijke groet en begaf zich opgewekt huiswaarts.

7449 Heer Ollie liep met ferme tred naar huis, terwijl hij van tijd tot tijd het goudstaafje een eindje omhoog wierp, zodat het schitterde in de zon. Hij ging daar zo in op, dat hij Tom Poes pas opmerkte, toen die vlakbij was, en toen hield hij glimlachend de pas in.

„Weet je wat dit is?'', vroeg hij. „Dit is zuiver goud! Zo ziet men het zelden. Mooi hè?''

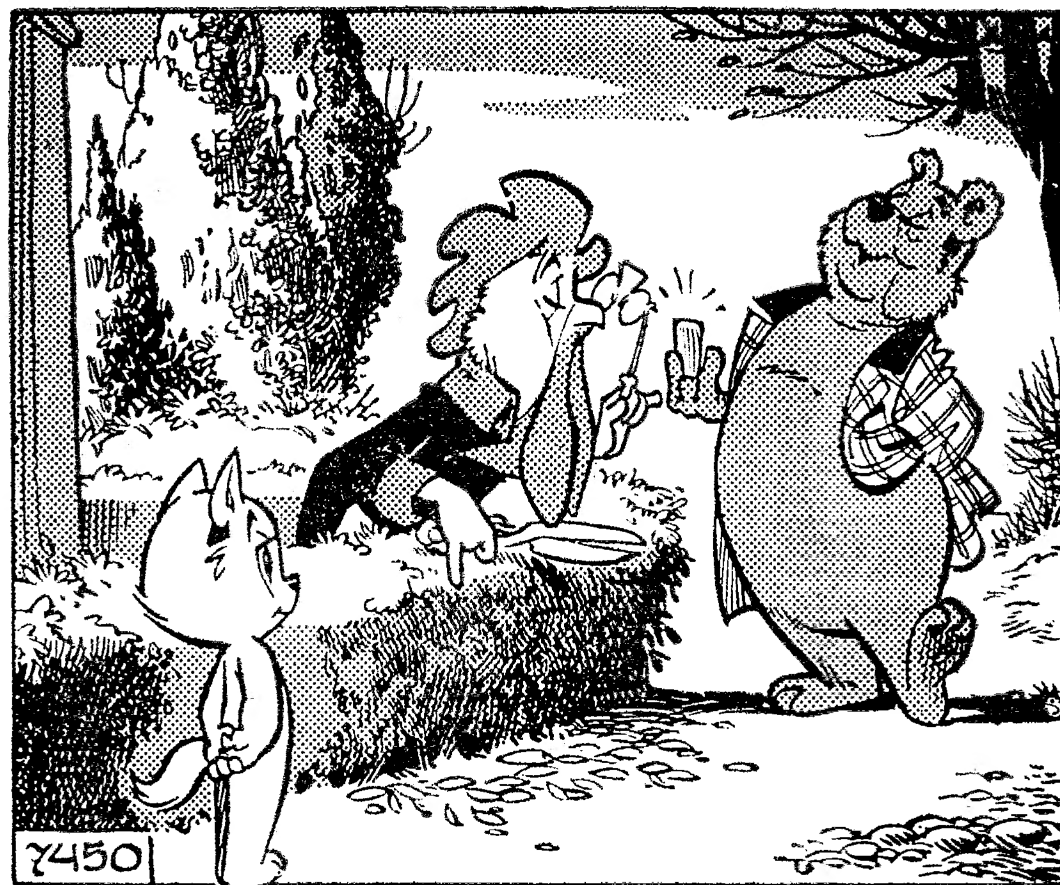
„Erg mooi'', zei Tom Poes. „Hoe komt u eraan?''

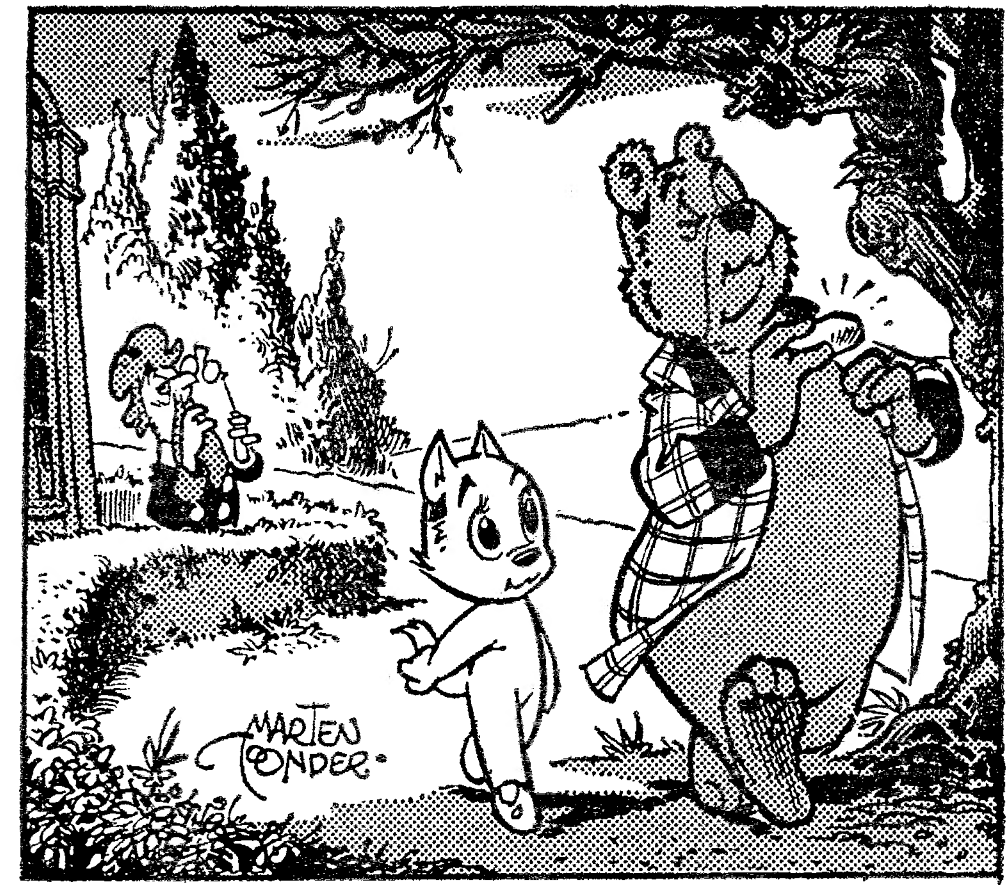
„O, dat is werkelijk alleraardigst'', hernam heer Bommel. „Een leuke attentie van een heer die ik in de stad tegenkwam. Ik raapte het voor hem op, omdat het uit een gat in zijn zak gevallen was dat daar zat, omdat hij zijn jas al veertig jaren gedragen had. Zoiets kan dan gebeuren, nietwaar? Het was alleen hinderlijk, dat de voorbijgangers zo begonnen op te dringen. Ik schaamde mij werkelijk voor mijn stadgenoten. Wat moet deze vreemdeling, die toch werkelijk van stand geweest moet zijn, wel niet van ons denken?''

„Hm'', zei Tom Poes. „Een eigenaardige stand, met die veertigjarige jas.''

„Dat is klein van je gedacht'', vermaande heer Ollie. „Je moet niet naar de buitenkant, maar naar het innerlijk kijken. En het innerlijk bedroog niet. 'Een klein aandenken', zei hij tegen me toen hij me het goud gaf. Kijk, zo gaan heren met elkander om. Maar jammer genoeg is dit aardige gebruik aan het afnemen.''

Terwijl hij zo sprak, was hij stevig doorgelopen, zodat deze laatste woorden werden opgevangen door de markies de Canteclaer, die op de heuvel zijn buitenhuis had. De edelman was juist doende zijn haag te knippen, maar op het zien van de wandelaars liet hij zijn schaar zinken en sloeg een matte blik op het glanzende staafje.

7450 Heer Bommel knikte de markies hartelijk toe en stak het staafje omhoog.

,,Vindt u dit niet aardig?'', vroeg hij. ,,Mooi, hè?''

De edelman boog zich voorover en bezag het metaal door zijn lorgnon.

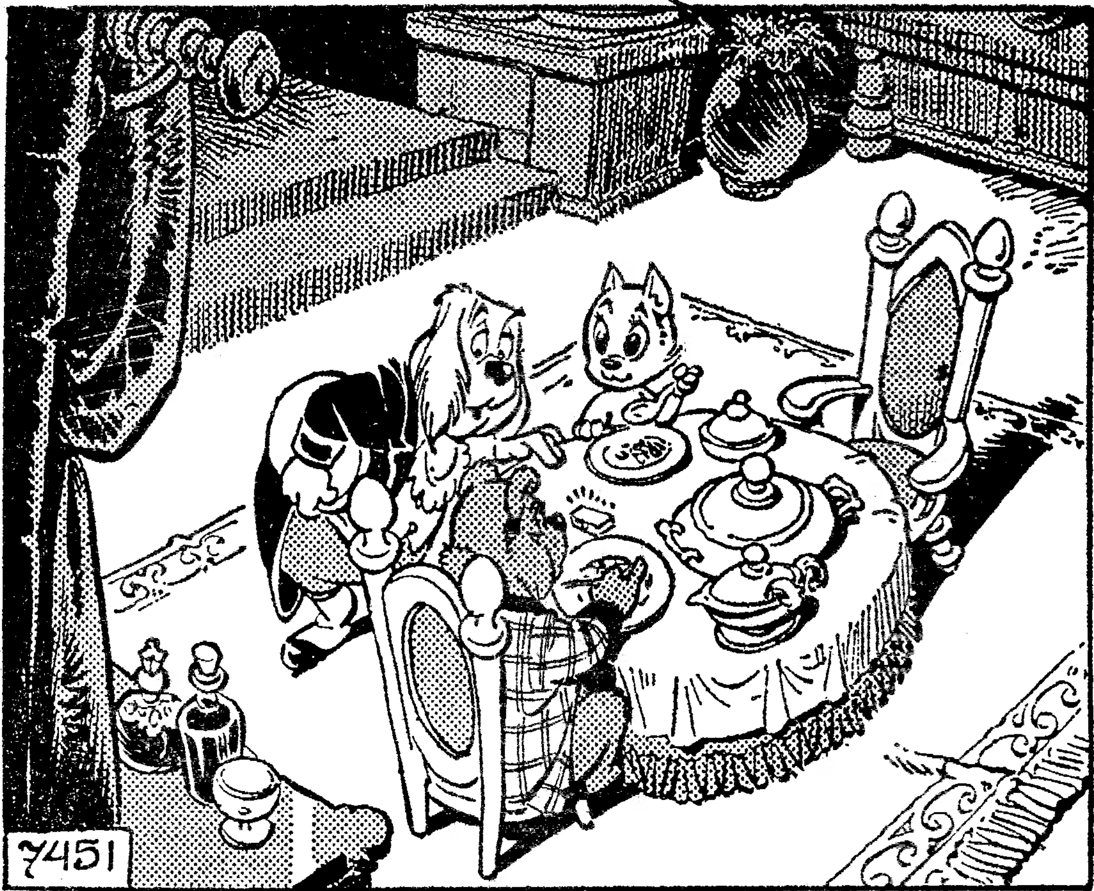
,,Parbleu'', sprak hij. ,,Het is goud! Hebt ge uw woning te gelde gemaakt, amice?''

,,Haha. Ik eh . . . Nee, hoe bedoelt u?'', zei heer Ollie. ,,Dit is een kleine attentie van een heer die ik in de stad een dienst bewees. Hij werd achterna gezeten door een roofzuchtige menigte, en zonder aan mijn teer gestel te denken heb ik die tegengehouden en met een zacht lijntje om de tuin geleid. Och, dat soort dingen doen we voor elkander, in onze stand, nietwaar?''

,,Ik ken de gewoontes in uw stand niet zozeer'', hernam de markies koeltjes. ,,Maar dat goud is waarschijnlijk van diefstal afkomstig. Tiens! Ik zou er mijn vingers niet gaarne aan branden.''

Heer Bommels glimlach doofde. Hij mompelde een groet en vervolgde zijn wandeling, gevolgd door Tom Poes.

,,Het is stuitend'', prevelde de heer de Canteclaer, het tweetal door zijn lorgnon naogend. ,,Deze lomperik stapelt de ene platte daad op de andere. Maar ik zou toch wel willen weten hoe de vork aan de steel zit. Het is hoogst extraordinair!''

7451 Toen heer Bommel en Tom Poes op Bommelstein aankwamen, begon de avond reeds te vallen, en omdat de bediende Joost net bezig was met het opdienen van de maaltijd, zette heer Ollie zich aan tafel en legde het staafje naast zijn bord.

„Je moet blijven eten, jonge vriend", sprak hij hartelijk. „Dat is gezellig. Je hebt toch genoeg, Joost?"

„Zoals u wilt, heer Olivier", zei de trouwe knecht. „Ik zal wat water bij de soep doen, met uw goedvinden."

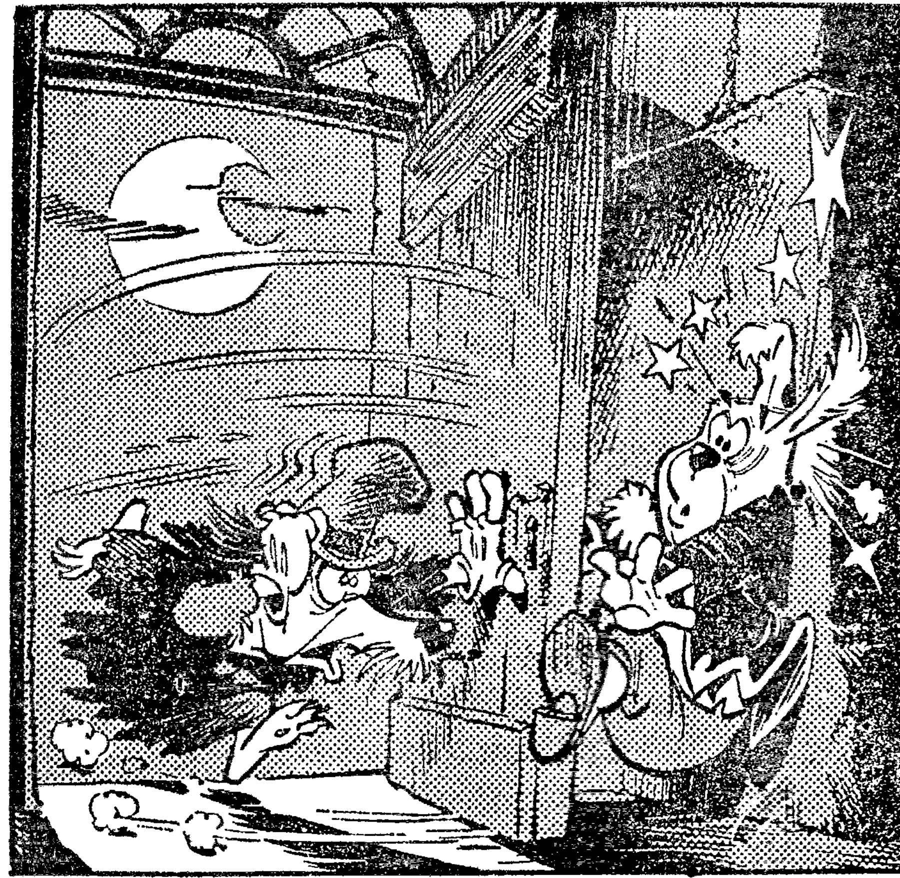
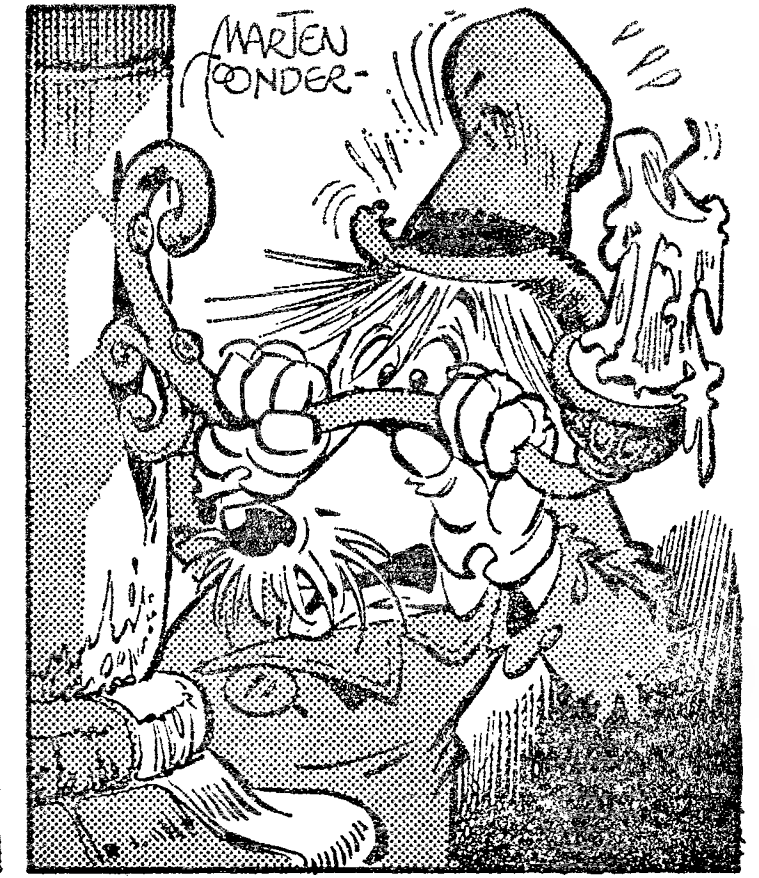
Hij boog zich over de tafel om een blik op het metaal te werpen, en vervolgde: „Is dat nu ècht goud, als ik zo vrij mag wezen?"

„Natuurlijk!", zei heer Bommel. „Ik heb het van een heer in de stad gekregen, die ik met levensgevaar uit de klauwen van een menigte had gered. Alleraardigst, werkelijk! Ach ja, dat zijn de verfijnde gewoonten van heren, die héél stilletjes allerlei smaakvolle gebaren maken. Maar het hoogstaande is, dat het allemaal in het verborgene en heel eenvoudig gaat."

„Hm", zei Tom Poes.

„Geen ophef . . .", vervolgde heer Ollie. Maar verder kwam hij niet, omdat op dat moment een steen met grote kracht door het venster geworpen werd. Door de ontstane opening voerde de lentewind het getier van een joelende menigte naar binnen, en terwijl de geschokte gastheer zich met een sprong in veiligheid bracht werd er dringend gebeld.

7452 Terwijl het getier van de menigte aanzwol, werd er voor de tweede keer dringend gebeld. Joost begaf zich met grote tegenzin naar de voordeur en morrelde aan het slot om een blik naar buiten te kunnen werpen.

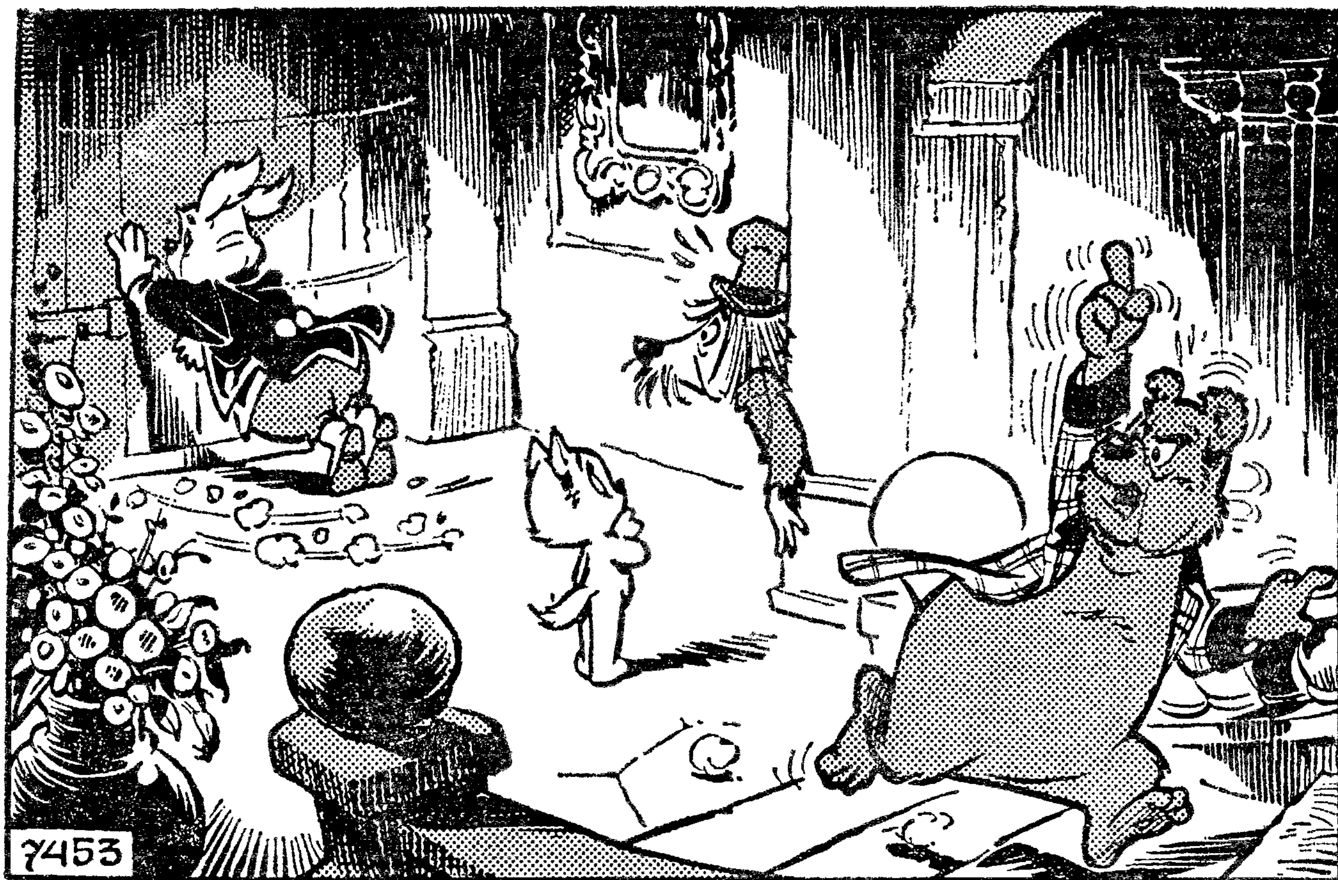
,,Voorzichtig!'' maande heer Ollie, die zijn handelingen van achter een kast gade sloeg. ,,Dat lawaai bevalt me niets. En wie kan men op dit uur van de avond verwachten? Geen heer, wat jij, jonge vriend?''

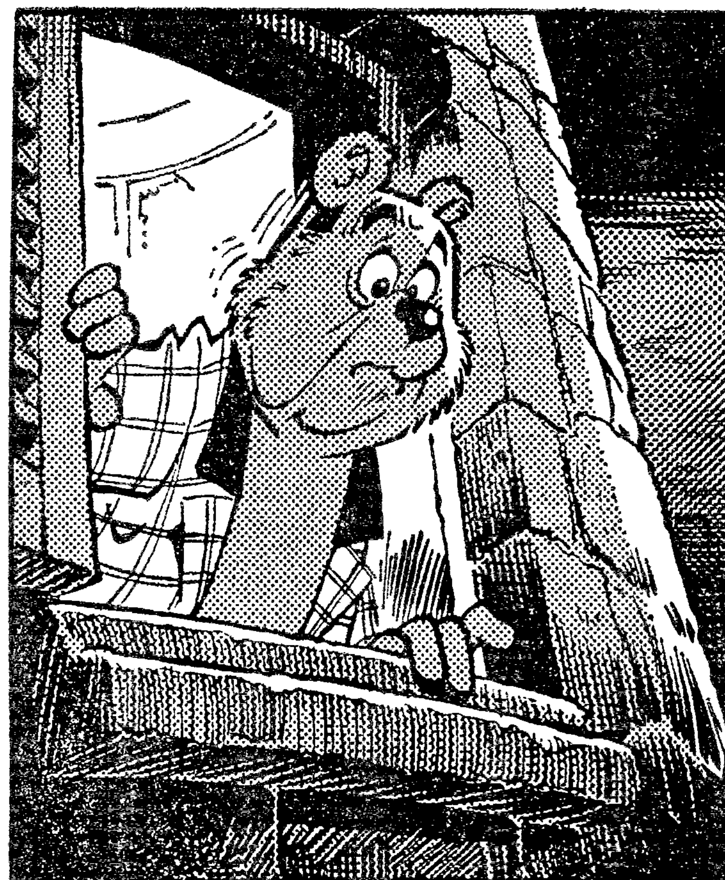
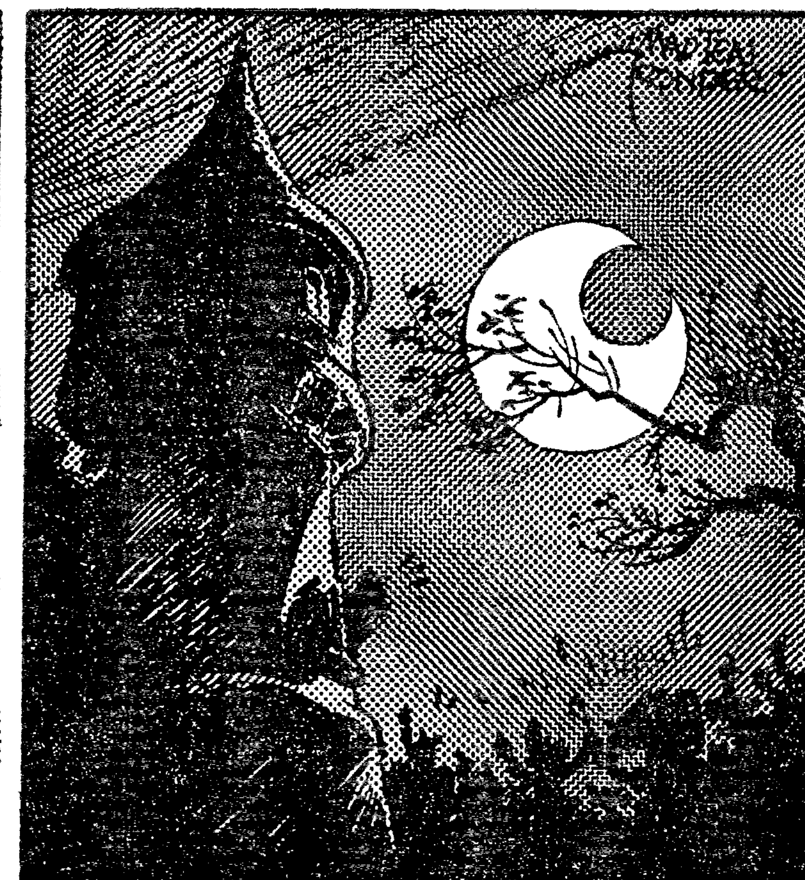
Tom Poes kreeg geen tijd om te antwoorden, want op dat moment had de bediende de deur ontgrendeld, en voordat hij tijd had om goed te kunnen kijken werd het houtwerk van buitenaf met zo'n kracht opengedrukt dat hij tegen de muur gesmakt werd. Een morsige gedaante snelde naar binnen, en na even schuw te hebben rondgekeken zocht hij dekking achter een pilaar.

,,Gauw, doe de deur dicht!'', riep hij met gebarsten stem. ,,De menigte is me op het spoor!''

Hij wachtte totdat het geschreeuw buiten was gesloten en de grendels knarsten, en haalde toen diep adem.

,,Neem me niet kwalijk'', hernam hij. ,,Ik stoor, vrees ik. Mijn naam is Roerik Ommenom en ik heb veertig jaren lang geen omgang met iemand gehad. Zodoende zijn mijn manieren niet wat ze moesten zijn. Maar men zit mij achterna, en ik vraag bescherming.''

7453 Buiten verscheurde het geschreeuw van een naderende menigte de stille lenteavond en Joost schoof snel de grendels op de voordeur.

„Dit zal wel even houden, als men mij toestaat'', sprak de trouwe knecht. „Het houtwerk is nog stevig.''

„Ik hoop het! Ach, ik hoop het!'', riep de vluchteling achter de pilaar. „Ze zitten me achterna! Ze willen me kwaad doen!''

„Daar komt niets van in!'' verklaarde heer Bommel. Hij trad uit de beschutting van de kast te voorschijn, en terwijl hij veerkrachtig de trap begon te bestijgen, klonken zijn bevelen helder door de hal.

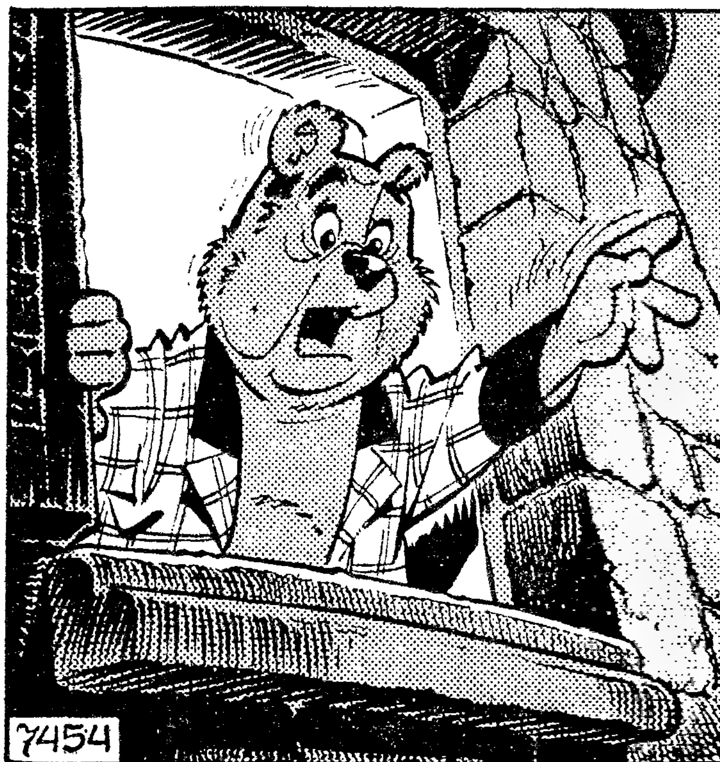
„Alles gesloten houden!'', zo riep hij uit. „De luiken voor de ramen, Joost. In deze burcht is een arme vervolgde veilig, al zou ik hem persoonlijk moeten verdedigen. Ik zal de menigte uit een venster toespreken, bedoel ik. Streng maar rechtvaardig.''

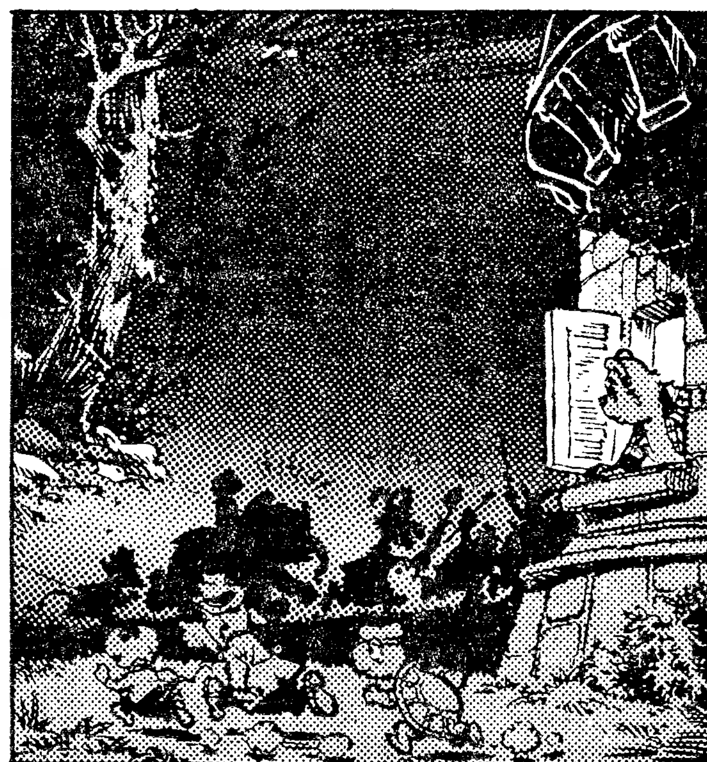
Met deze woorden verdween hij in de westertoren en opende een raam op de eerste verdieping. Vandaar had hij een goed uitzicht op het oploopje dat zich voor zijn huis verzameld had, en een kort ogenblik zonk het hart hem in de schoenen.

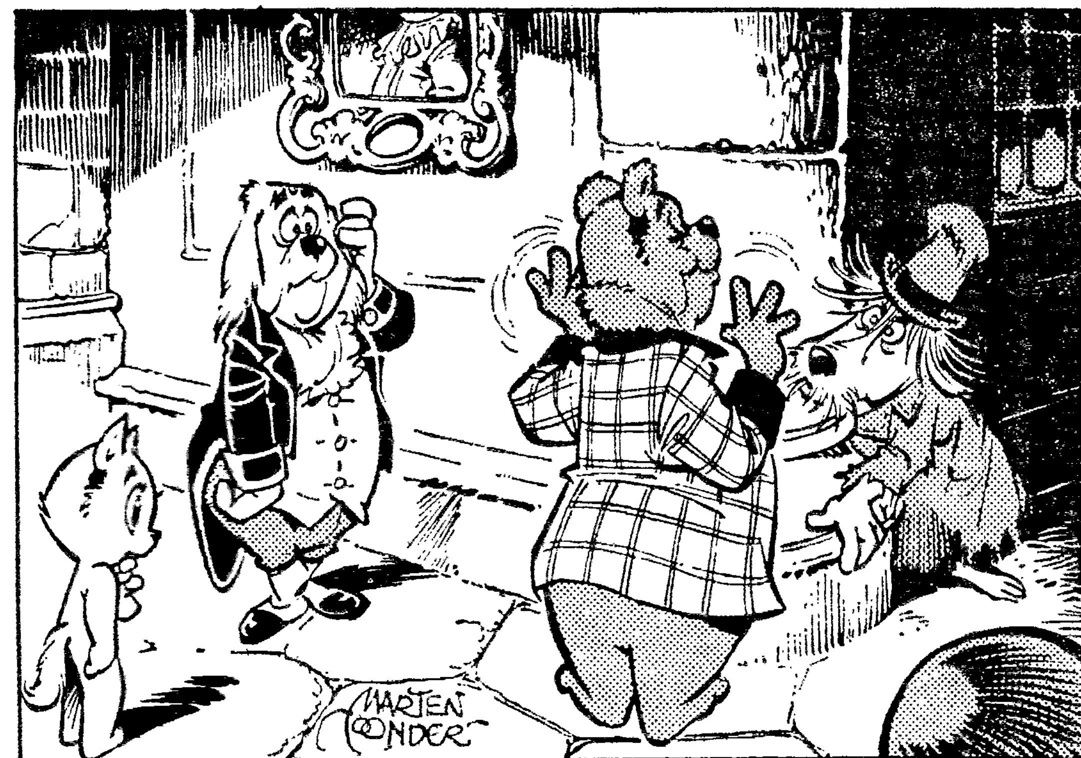
„W-wat is dat n-nu, g-goede l-lieden?'', riep hij nerveus. „Zoeken jullie iets?''

„D'r zit een schurk in je huis!'', bulderde een zware stem uit de massa en een ander schreeuwde: „Het moet een treinrover zijn!''

Het getier zwol aan en daar bovenuit waren kreten hoorbaar als: „De vluchtende president van Zwazië met de schatkist!'' „De koning van Tinopel met het geld dat hij uit de ruggen van de arbeiders gezogen heeft! Lever hem uit! We willen recht!''

7454 De menigte joelde en schreeuwde voort, terwijl heer Ollie kalmerend met de armen zwaaide en trachtte zich verstaanbaar te maken. Na geruime tijd nam het lawaai wat af, en toen kon de overslaande stem van de kasteelheer eindelijk gehoord worden.

,,Jullie vergissen je, goede lieden!'', riep hij. ,,Ik heb geen schurk in huis. Echt niet. Geen weggelopen president en geen schatkist en geen rode ruggen van de arbeiders. Als heer zou ik zoiets trouwens niet kunnen goedkeuren, zeg nu zelf. Nee, de fielt is door de achterdeur weer verder gevlucht! Ik hoop dat jullie hem daar achter de heuvel zullen vinden.''

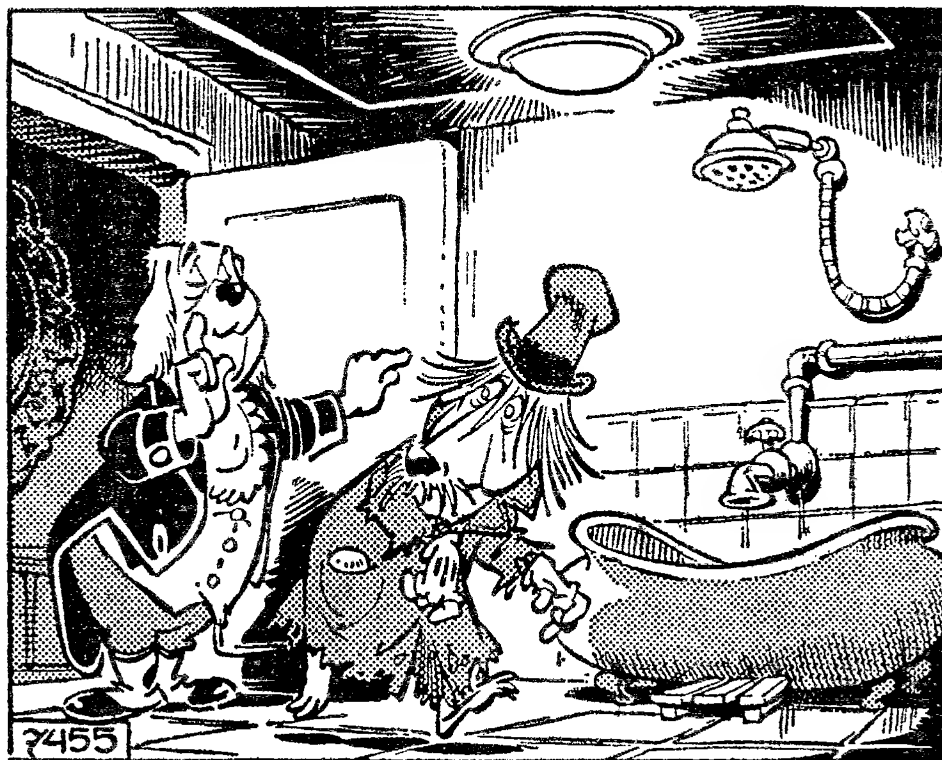
Nu zwol het getier opnieuw aan, en onder het geroep van: ,,De stinker zit achter de heuvel!'' stelde het oploopje zich in beweging en verdween in oostelijke richting.

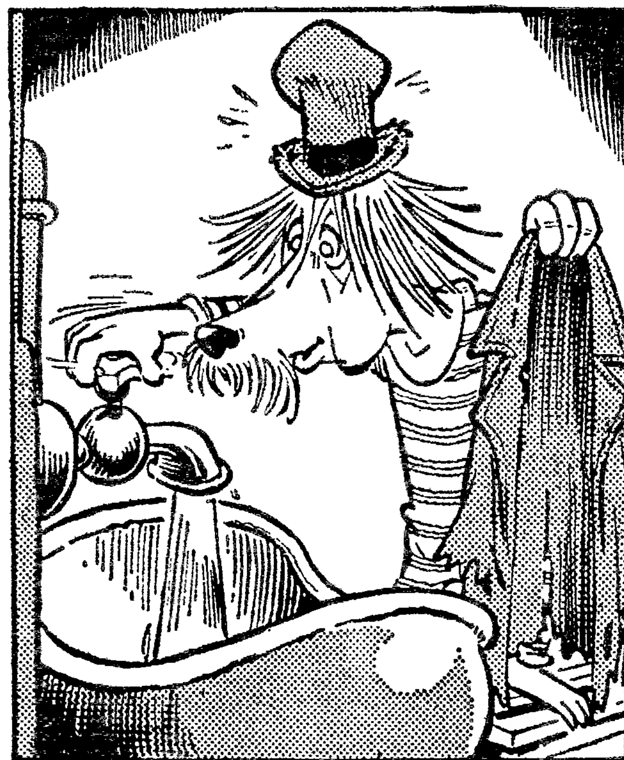
Heer Bommel haalde diep adem, en nadat hij zijn jas had recht getrokken begaf hij zich moe, doch voldaan naar beneden, waar de vluchteling hem achter een pilaar opwachtte.

,,U kunt rustig zijn, heer Ommenom'', sprak heer Ollie met een milde glimlach. ,,Door fijne list heb ik de menigte verdreven. Nu zal Joost een bad voor u gereed maken en daarna kunnen we bij een voedzaam maal eens rustig praten.''

,,Ik heb al gegeten'', zei de gast bedeesd. ,,Knapkoekjes, in de stad.''

,,O, juist'', hernam heer Bommel. ,,Nu, maar dat mag uw bad niet in de weg staan, wat jij jonge vriend? Dan gaan wij vast aan tafel.''

7455 Joost geleidde de morsige gast naar boven en opende de deur van de badkamer.

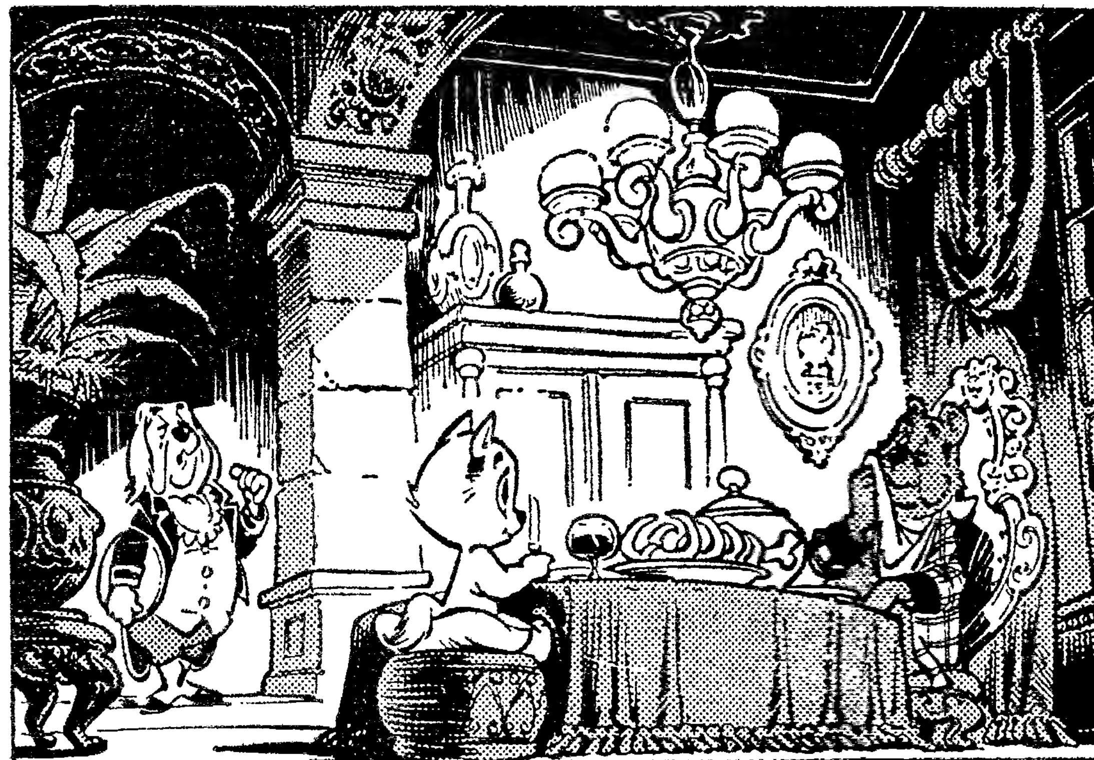
„Hier is het", sprak hij. „Als u die kraan opendraait, komt er aangenaam lauw water uit, dat is afgestemd op de behoeften van heer Olivier, met uw goedvinden. Ik raad u aan het bad goed vol te laten lopen en er dan lekker in te gaan liggen. Vooral niet te kon, als ik zo vrij mag wezen. Geniet u er maar volop van.

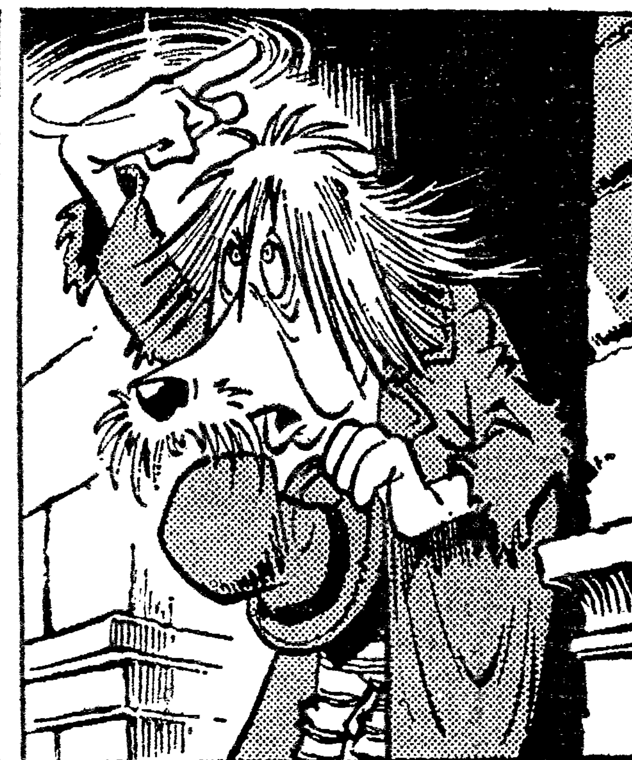
De stakker knikte sprakeloos en toen de knecht zich had teruggetrokken, ontdeed hij zich schuw van zijn jas, draaide de kraan open en legde zijn rafelig kledingstuk op een stoeltje. Toen hij zich daarop weer tot de badkuip wendde wachtte hem echter een moeilijkheid. In plaats van een brede klaterende straal kwam er slechts wat gedrup uit de kraan.

„Goed vol laten lopen", prevelde de stakker. „Maar dat kan lang gaan duren. Bijna wel een jaar, dacht ik."

Het is duidelijk, dat de zonderling niet bekend was met de werking van een waterleiding, omdat hij veertig jaren lang in een bouwval had gewoond. Anders had hij kunnen weten, dat de druk op het water om de een of andere reden was weggevallen, en dan had hij kunnen onderzoeken wat daarvan de oorzaak was. Want gevoel voor techniek had hij wel, zoals het vervolg van deze geschiedenis ons zal leren.

7456 Roerik Ommenom had wel gevoel voor techniek en daarom ging hij aandachtig de loop van de waterleidingsbuis na om te ontdekken waarom er zo weinig water uit kwam. Zodoende kwam hij bij de plek, waar zijn jas ertegenaan rustte, en toen hij het morsige kledingstuk omhoog hief, zag hij dat de loden pijp op die plaats gekrompen en verkleurd was.

,,D-dus dàt is het!'', prevelde de stakker, terwijl een dodelijke bleekheid zijn trekken overtoog. ,,Mijn steen heeft er tegenaan gelegen! Ach, wat zal de gastheer wel niet zeggen. Ik veroorzaak niets dan last...''

Hij schoot in zijn lompen en begaf zich met knikkende knieën naar beneden.

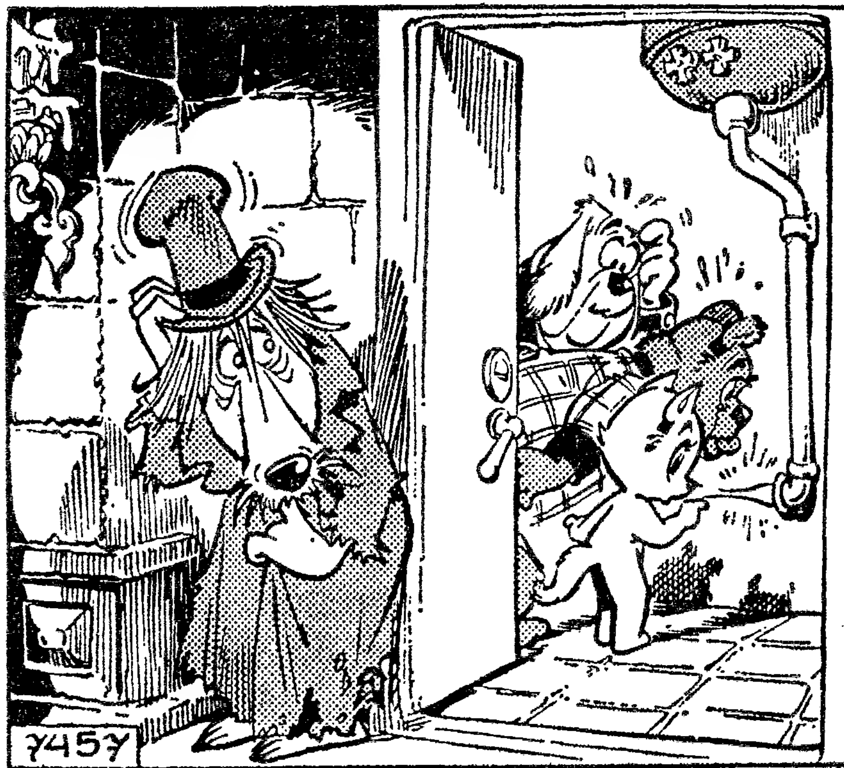
,,Daar komt uw gast al weer aan'', zei Joost, die net de laatste schaal had opgediend. ,,Hij is vlug, als ik zo vrij mag zijn.''

,,Het is een aardig, beschaafd iemand'', sprak heer Bommel. ,,Maar het is duidelijk, dat hij een geheim heeft. Zou het werkelijk een vluchtende vorst zijn, die er met de schatkist vandoor is? Of een president, als je begrijpt wat ik bedoel?''

,,Ik weet het niet'', mompelde de bediende ontwijkend. ,,Maar het staat voor mij vast, dat hij dringend een bad behoefde, met uw goedvinden. En daarom vind ik het betreurenswaardig..''

Verder kwam hij niet, want op dat moment werd de deur geopend en stond de bader beschaamd en verward in de deuropening.

,,Verontschuldig mij'', stamelde hij, de hoed afnemend. ,,Ik heb per ongeluk uw waterleiding in goud veranderd, zodat het water er niet meer door kan.''

7457 Een ogenblik heerste er een doodse stilte na de woorden van de zwerver, maar toen rees heer Bommel getroffen uit zijn stoel op.

"Mijn waterleiding in goud veranderd?!", herhaalde hij, en met deze woorden snelde hij naar boven, gevolgd door zijn bediende en Tom Poes.

"Het is een mirakel", hijgde Joost, die als eerste de badkamer betrad. "Een heel eind buis, ziet u wel? Zuiver geel! Zou dat nu effectief goud zijn, met uw goedvinden?"

"En de pijp is gekrompen", vulde Tom Poes aan. "Dat zal wel komen omdat het eerst lood was. En wanneer lood in goud wordt veranderd, wordt het natuurlijk minder."

"Goud", stelde heer Ollie vast. "Zuiver goud, als je begrijpt wat ik bedoel."

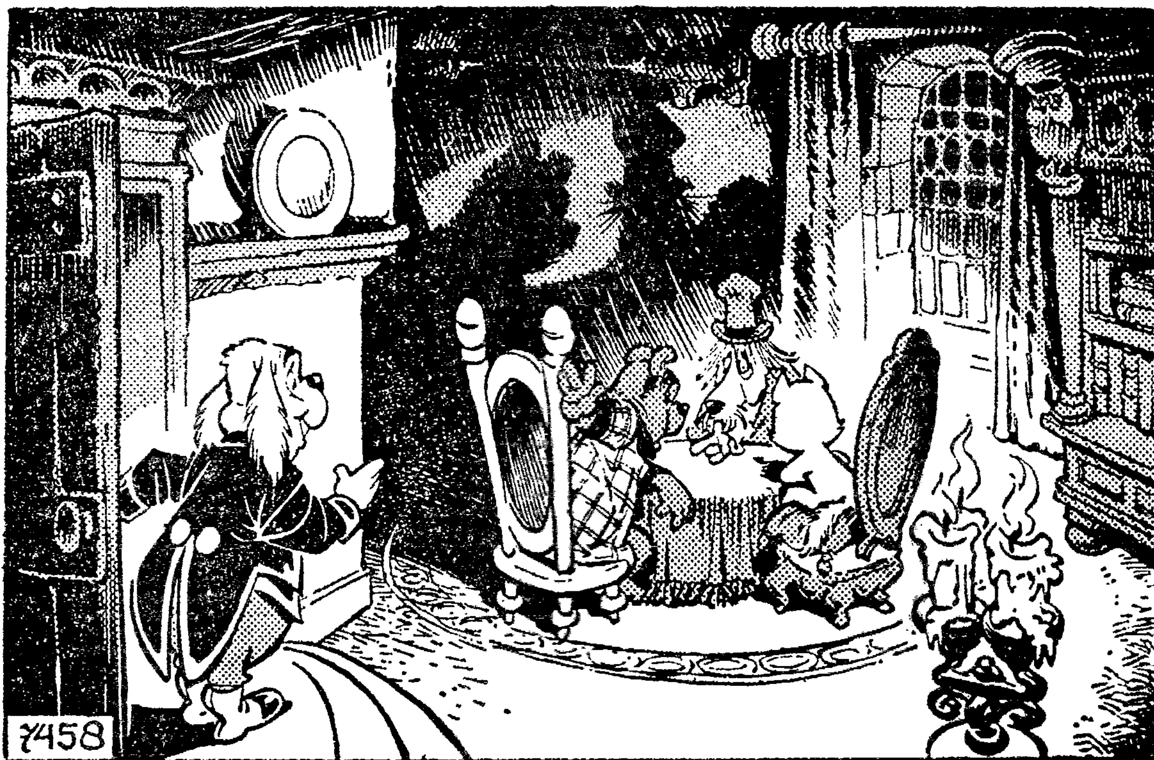
Hij richtte zich op en begaf zich naar de gang, waar zijn gast beschaamd stond te wachten.

"Het wordt tijd, dat we eens een vertrouwelijk gesprek hebben", sprak hij met een ernstige glimlach. "Een ogenblik meende ik, dat u een voortvluchtige diplomaat was; of een koning of zo. Iemand met een schatkist, bedoel ik. Maar wat hier gebeurd is geeft me een heel andere kijk op de zaak. Laten we naar beneden gaan, want ik moet werkelijk eens met u praten."

De stakker knikte schuldbewust, en daarop dromde de hele groep de trap af om zich naar een torenkamer te begeven.

,,Bommel is nog op", zei commissaris Bulle Bas, die naast brigadier Snuf in een politiejeep naderde.

"Geen wonder", merkte de ondergeschikte op. "Er waren daar relletjes. Er zat een hele menigte achter die zwerver aan. Als u het mij vraagt moeten we hem eens aan de tand voelen, chef! Zo'n onaangepaste figuur veroorzaakt moeilijkheden."

7458 Joost volgde zijn meester, die met Tom Poes en de zonderlinge gast een torenkamer binnentrad om rustig te kunnen praten.

"Hebt u licht genoeg?", vroeg de trouwe bediende zorgzaam. "Is het hier niet te koud? Zal ik...."

"Je kunt gaan, Joost", sprak heer Ollie afwenkend. "Wat hier besproken wordt is zeer vertrouwelijk; zorg dus dat we niet gestoord worden."

"Zoals u wilt", mompelde de knecht teleurgesteld. "Misschien kan ik zo aanstonds een verversing brengen..."

Hij trok de deur achter zich dicht en nu boog de gastheer zich aandachtig over de tafel.

"Spreek vrijuit, heer Ommenom", zei hij met gedempte stem. "U hebt hulp nodig, en u bevindt zich in vertrouwd gezelschap."

"Ik heb hulp nodig", gaf de ander toe. "Ik heb niet genoeg rekening gehouden met de moeilijkheden van het hervormde lood..."

"Van wàt?", vroeg heer Bommel onthutst.

"Goud", verduidelijkte de stakker. "Ik ben een loodhervormer, moet u weten. Van vader op zoon; van vader op zoon. Altijd hebben wij gewerkt om goud van lood te maken. Het is mij gelukt, na veertig jaren. Ik ben de eerste — maar het valt niet mee!"

"Nee", gaf heer Ollie toe. "Geld geeft zorgen, omdat het geen rol speelt. Daar weet ik alles van. Maar hoe kan men van lood goud maken? Kijk, dat zou ik voor de aardigheid toch wel eens willen weten....."

Op dat moment stak Joost opgewonden het hoofd om de deur.

"Excuseer, heer Olivier!", riep hij uit. "De menigte komt er weer aan! Het kan gevaarlijk worden, als u mij toestaat."

7459 Toen Joost riep dat de menigte terugkwam, stond heer Bommel haastig op.

,,Zo kunnen we niet rustig praten!'', sprak hij terwijl hij de kamer uitsnelde. ,,We moeten krachtiger maatregelen nemen! Sluit de luiken, Joost!''

,,Die heb ik daarnet al gesloten, met uw welnemen'', zei de trouwe knecht, terwijl hij nerveus van de ene voet op de andere dribbelde. ,,Maar ze zijn een weinig vermolmd, als u mij toestaat. Ik ben bang, dat ze het niet houden''.

,,Breng de vuurpijlen in gereedheid!'', riep heer Ollie uit. ,,We moeten hulp hebben. Naar de toren; tot de laatste man! In deze vesting zal geen haar op het hoofd gekrenkt worden; al zou ik daar persoonlijk op moeten toezien''.

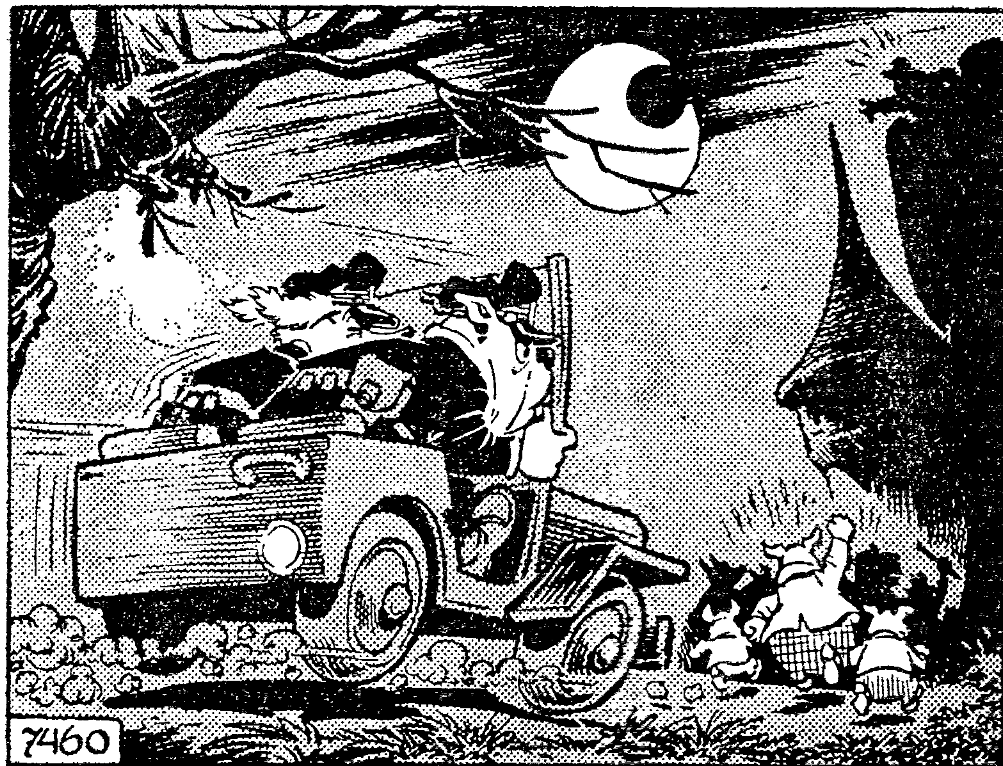
,,Hm', zei Tom Poes toen de bediende zich weghaastte om vuurwerk te gaan zoeken. ,,Kunt u niet beter de politie opbellen?''

,,Dat maakt niet genoeg indruk'', wierp heer Bommel tegen. ,,je weet hoe Bulle Bas is. Als hij me klein kan neerdrukken, zal hij het niet laten. Het is beter om op dringende wijze aandacht te trekken''.

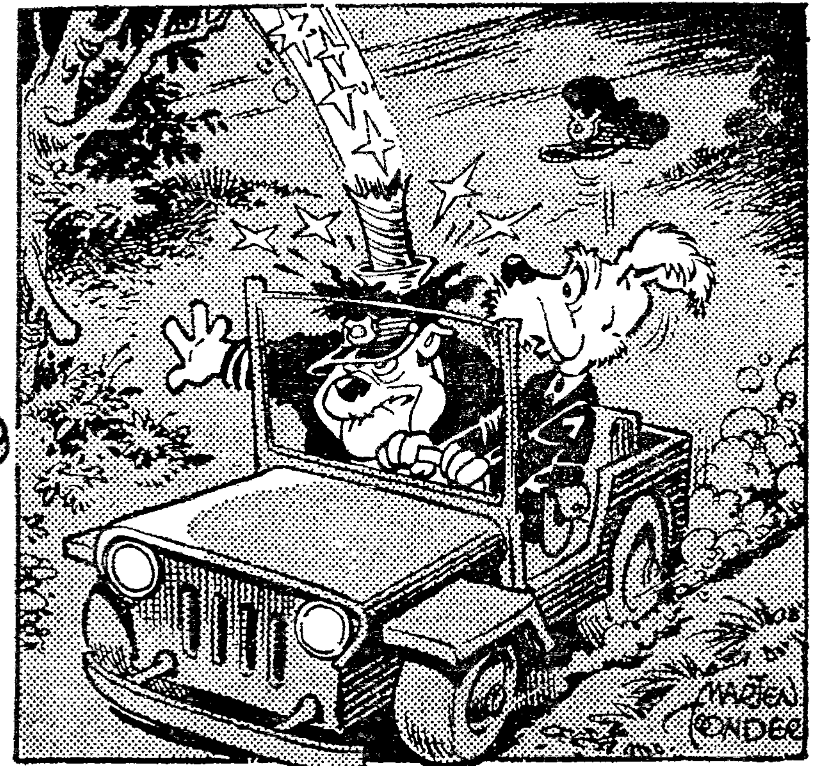
Met deze woorden deed hij de politiechef echter onrecht. Zoals we gezien hebben reed deze bij nacht en ontij door de dreven om een oogje te houden op de relletjes die in deze buurt gemeld waren. Zodoende kruiste hij het pad van de burgers, die opnieuw naar Bommelstein gingen toen ze merkten dat heer Ollie hen een verkeerd spoor gewezen had.

,,Dit lijkt me een overmacht'', zei brigadier Snuf ongerust''. We kunnen beter teruggaan om versterking te halen''.

,,Daar is geen tijd meer voor'', gromde de commissaris. ,,Die lui hebben goud geroken, en nu zijn ze niet veel goeds van plan. Doorrijden, Snuf!''

7460 De menigte draafde roepend en schreeuwend naar Bommelstein om de uitlevering van de schurk te eisen — en de politiejeep reed er ronkend achteraan.

,,Zou het nou werkelijk een misdadiger wezen die daar naar binnen gevlucht is?'', vroeg de brigadier zich af. ,,Hij had gek veel goud bij zich, dat is zeker!''

,,Dat hebben nette lieden ook wel eens'', sprak commissaris Bas onderwijzend. ,,Het gaat niet aan om iedereen die goud in zijn zakken heeft de dampen aan te doen. Nee, dat relletje moet uit elkander, Snuf!''

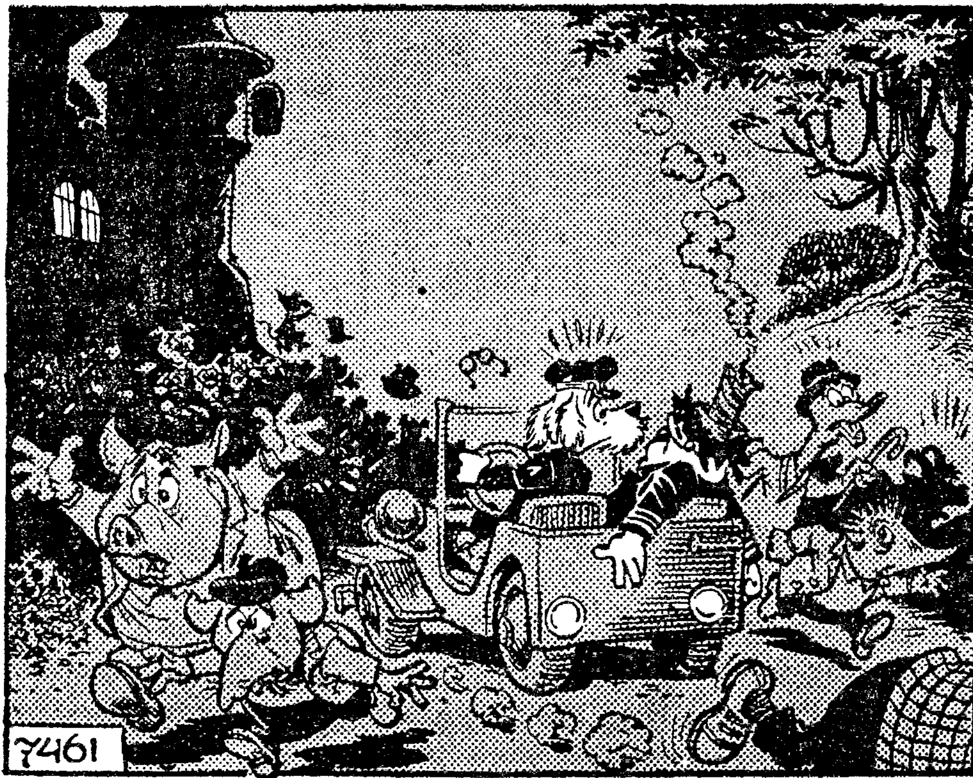
,,Daar heb je Bommel ook!'', riep zijn ondergeschikte, naar de tinnen van het oude slot wijzend. ,,Die sukkel vraagt altijd om moeilijkheden!''

Dat was echter niet waar. Heer Ollie vroeg niet om moeilijkheden maar juist om kalmte en rust.

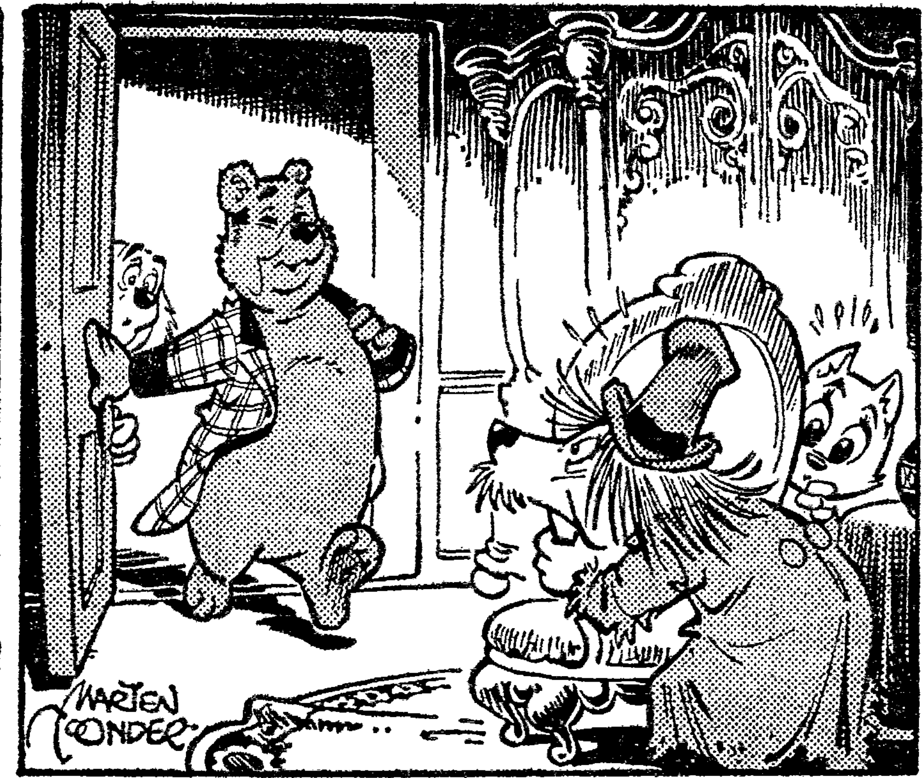
,,Ga toch naar huis, goede lieden!'', riep hij vanaf het dak. ,,Hier is geen vluchtende president of bankrover! Alleen maar een hoogstaand iemand waar ik een vertrouwelijk onderhoud mee heb, als heren onder elkander.''

Zijn woorden verwoeien echter in de wind die om de kantelen speelde en de bediende Joost begreep dat het gevaar krachtiger moest worden aangepakt. Zonder op verdere bevelen te wachten schoot hij dan ook een vuurpijl af om de aandacht van de sterke arm te trekken.

Helaas, het vuurwerk was een weinig vochtig, en nadat het sissend en rokend een eindje de lucht in was gegaan, stortte het met een flauwe bocht ter aarde. Het trok echter wel de aandacht van de politie, want het kwam door een eigenaardig toeval precies op de pet van de heer Bas terecht.

7461 De vuurpijl beschreef vonkenschietend een boog door de nachtlucht en kwam toen met een doffe klap op de kruin van commissaris Bas terecht. Dit voorval trok natuurlijk de aandacht en een diepe stilte daalde over de rumoerige menigte.

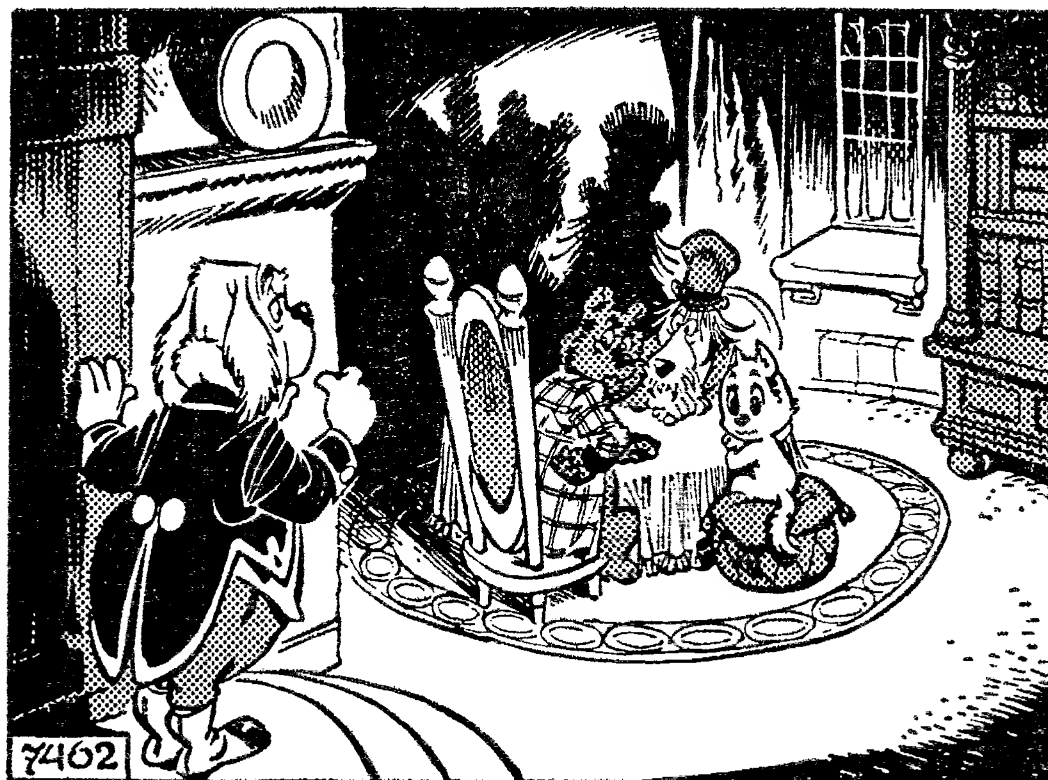
Niet lang echter.

,,Weg wezen! Ze schieten'', riep iemand. ,,Er wordt met scherp geschoten!'', schreeuwde een ander. En daarop keerde het oploopje zich om en vluchtte naar alle kanten. Al spoedig lag de heuvel geheel verlaten in de voorjaarsnacht en alleen de stilstaande politiejeep duidde erop dat hier onlusten gewoed hadden.

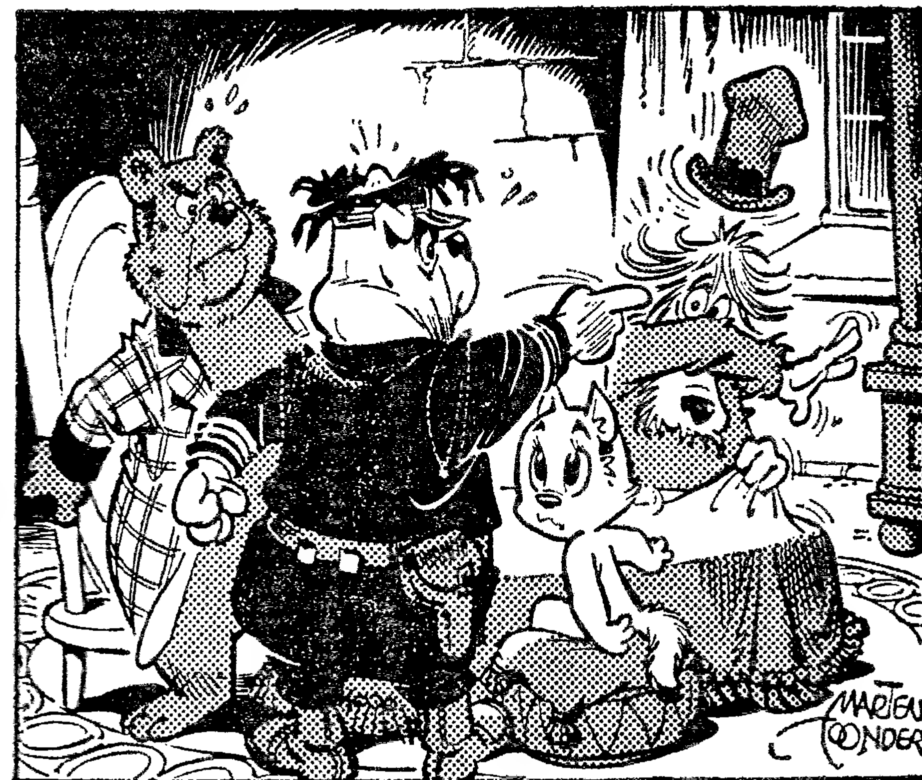
''Die pet is kapot'', sprak brigadier Snuf peinzend tot zichzelf. ,,Kijk nu toch eens aan. De sterretjes schieten er nog uit! Ik zal even wachten totdat de ogen van de commissaris niet meer zo draaien, maar dan ga ik driftig op onderzoek uit. Het is duidelijk, dat de zaak op Bommelstein niet pluis is.''

Heer Ollie dacht daar echter anders over. Hij verliet de toren en stapte opgewekt de kamer weer binnen.

''Ik eh.... We hebben dit krachtig aangepakt'', zei hij glimlachend tot zijn schuwe gast. ''De menigte is met enkele welgekozen woorden verdreven, en door het afschieten van een vuurpijl zullen er wel hulptroepen onderweg zijn. Nu kunnen we in alle rust ons vertrouwelijk gesprek voortzetten. Laten we weer naar de torenkamer gaan, meneer Ommenom.''

7462 Heer Ollie ging zijn gasten voor naar de torenkamer, en daar schaarde men zich opnieuw om de tafel.

''Als ik het goed begrepen heb'', begon de gastheer op vertrouwelijke toon, ''hebt u ontdekt hoe men van lood goud kan maken. Kijk, dat vind ik werkelijk interessant! Voor de aardigheid moet u mij nu toch even vertellen hoe u dat doet. Als heer houd ik graag gelijke tred met de wetenschap, als u begrijpt wat ik bedoel.''

''Excuseer, heer Olivier'', sprak Joost in de deuropening. ''Daar is de politie aan de deur. De commissaris wil u spreken, zegt hij mep uw goedvinden.''

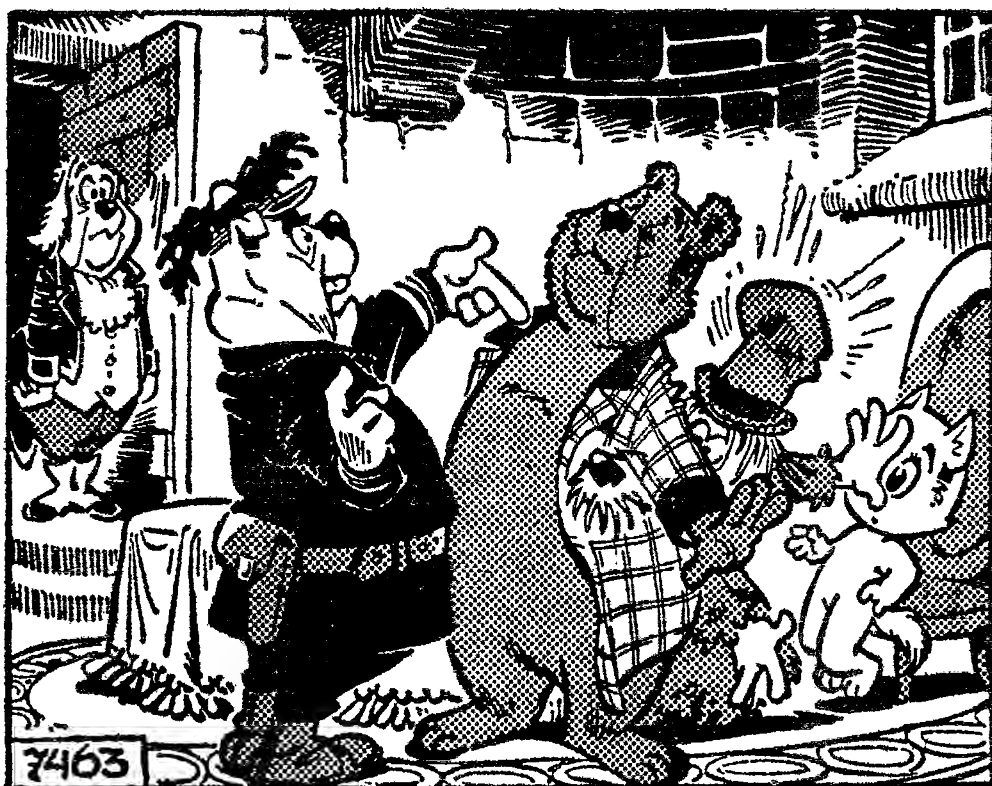
Heer Bommel keek verstoord om, maar voordat hij iets kon zeggen, trad de politiechef het vertrek reeds binnen.

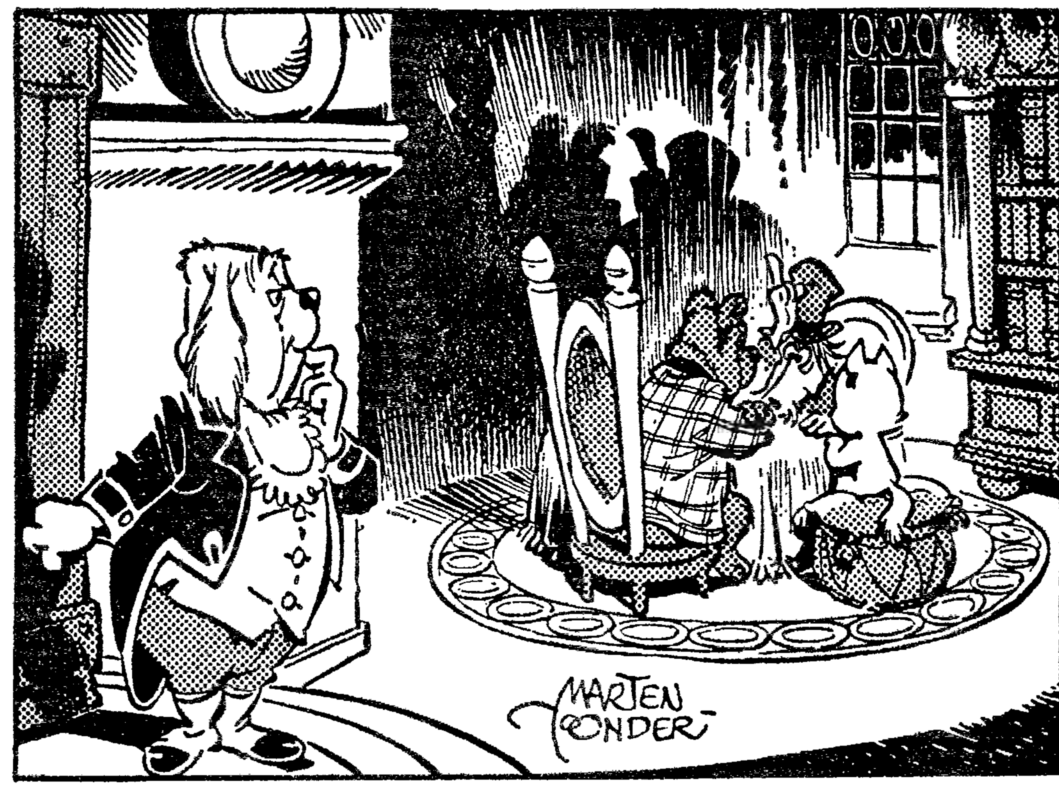
''Een ogenblikje'', sprak hij stroef. ''Wat is hier aan de hand, huh? Je lokt relletjes uit en bovendien schiet je zonder vergunning met vuurpijlen op ambtenaren in functie. Wat heb je te zeggen?''

''Ik lok niet'', zei heer Ollie uit de hoogte. ''Ik verleen onderdak aan een heer die weldoend rondgaat. Maar zoiets begrijpen eenvoudige lieden niet, en daarom....''

''Juist'', hernam de heer Bas naar voren tredend. ''Dat is deze snuiter, hè? Afgeladen met goud, als ik goed ben ingelicht. Mag ik je papieren even zien, vriend?''

''U gaat te ver, heer Bas!'', riep heer Bommel uit. ''Zo kunt u een gast in mijn huis niet behandelen. Ik sta persoonlijk voor deze heer in, terwijl u op mijn kosten een nieuwe pet kunt kopen!''

7463 „Ik heb het recht om te weten wat hier gebeurt!" riep de commissaris uit. „De hele avond bewegen zich al relletjes om dit pand, en ik heb reden om aan te nemen, dat het om deze figuur te doen is. Wie is dit?"

„Dit is de heer Ommenom," verklaarde heer Bommel. „Hij is mijn gast en daarom mag hem geen haar gekrenkt worden."

„De kapper zou hem anders geen kwaad doen", hernam de politiechef. „Wat is die gast van zijn vak?"

„Loodhervormer", zei Ommenom schuw onder de arm van zijn gastheer door.

„Een soort eh...loodgieter", legde heer Ollie haastig uit. „Een keurig iemand die in stilte heel veel goed doet. Ik sta voor hem in, bedoel ik, en ik eis politiebescherming. Het spijt me natuurlijk van die vuurpijl, maar waar gehakt wordt vallen spaanders als u begrijpt wat ik bedoel."

De heer Bas draaide zich op zijn hakken om en dreunde de kamer uit.

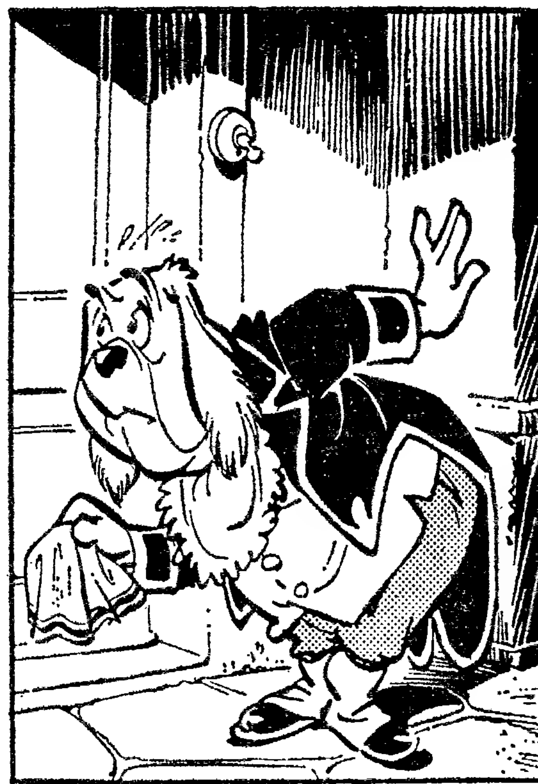
„Ik laat het hier niet bij zitten", verklaarde hij over zijn schouder. „Je zult nog meer van me horen, vooral wanneer je onderdak aan deze loodgieter blijft geven. Het is een gevaar voor de omgeving."

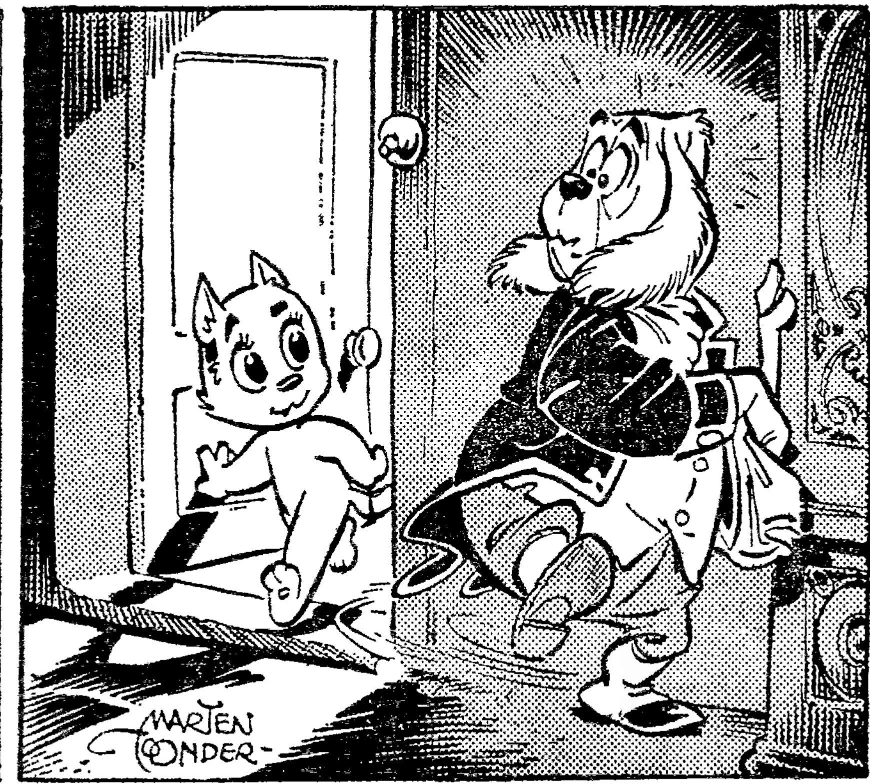
„Die meneer is boos op me," prevelde de gast, toen de commissaris verdwenen was. „Iedereen is boos op me. En toch wil iedereen graag hervormd lood hebben. Hoe kan ik het dan goed doen?"

„Door rustig en duidelijk te vertellen hoe u dat hervormen doet", legde de gastheer uit. „U zult zien, dat iedereen dan aardig tegen u wordt."

„Dat is zeer waar" prevelde Joost, die bij de deur wijlde om te horen of er nog een verversing gewenst was.

7464 Roerik Ommenom wachtte totdat de deur ook achter de bediende was dichtgevallen en daarop boog hij zich over de tafel heen.

,,Ik kom uit een familie van alchemisten'', sprak hij. ,,Van vader op zoon hebben wij geprobeerd om de formule te vinden. De formule van de steen der wijzen en van het levenselixer.''

,,Juist ja, net als ik dacht, zei heer Bommel. ,,De formule van de levenswijzen. Let op Tom Poes, dit is leerzaam. Maar wat heeft dat nu met lood te maken?''

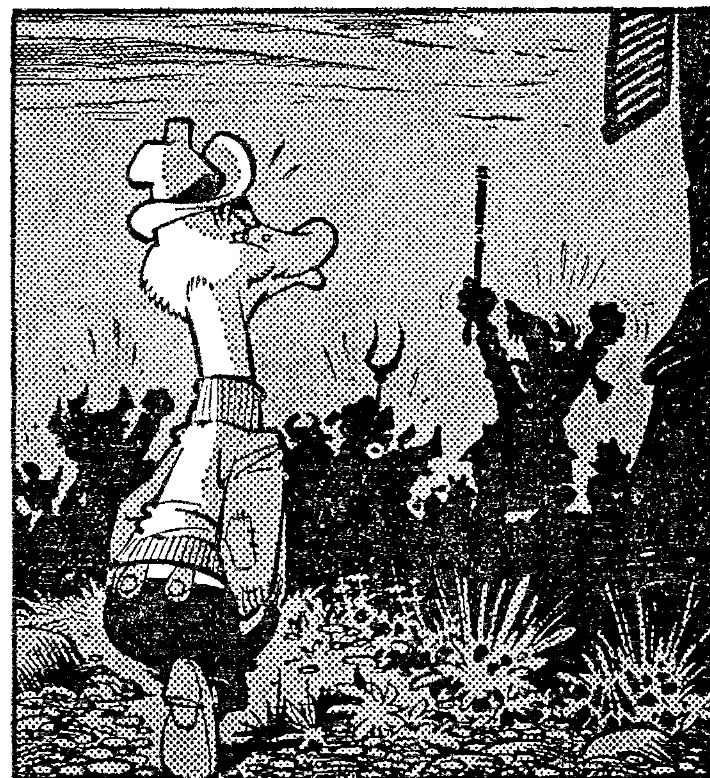
,,Lood is alles wat men nodig heeft'', legde de ander uit. ,,Het is heel eenvoudig, als men het eenmaal weet. En omdat uw goedheid mij roert, zal ik u vertellen hoe het gedaan moet worden. U begint met een pan vol lood en een ronde steen, die u met nieuwe maan gevonden hebt op een driesprong. U verwarmt de pan op een vol vuur, dat nochtans niet te heet mag zijn. Het lood zal zachtjes gaan smelten... niet te vlug... zachtjes aan... zachtjes aan...''

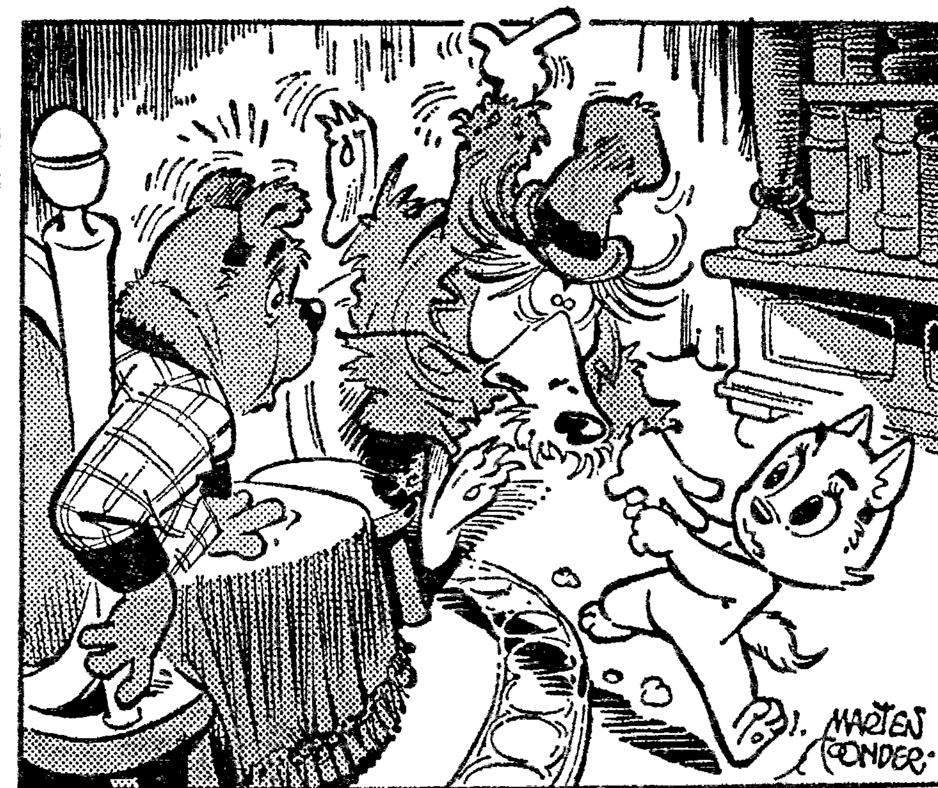
Zijn stem doofde tot een soort gemompel, dat op de gang haast niet meer hoorbaar was.

Dat was vervelend voor Joost. De brave knecht had ontdekt, dat de deurknop enigszins beduimeld was en nu was hij op onhoorbare wijze bezig de vlek te verwijderen, terwijl hij zich de tijd kortte door te luisteren naar het in de kamer besprokene. Daar kwam echter een einde aan doordat de deur plotseling geopend werd en Tom Poes naar buiten kwam.

,,Allemaal onzin'', zei die. ,,Ik heb geen interesse in dat recept, hoor. Die meneer Ommenom is geen reclame voor het maken van goud, vind ik. Als ik jou was zou ik geen moeite doen, Joost.''

7465 De schrik van de menigte duurde niet lang. Met een vuurpijl kan men niet zo vlug een horde verjagen, die achter goud aanzit. Al gauw schoolden dan ook weer groepjes samen en het geluid van stemmen klonk dreigend tegen de oude muren van Bommelstein op.

Dit trok de aandacht van de passerende flierefluiter Wammes Waggel, die nieuwsgierig de pas inhield.

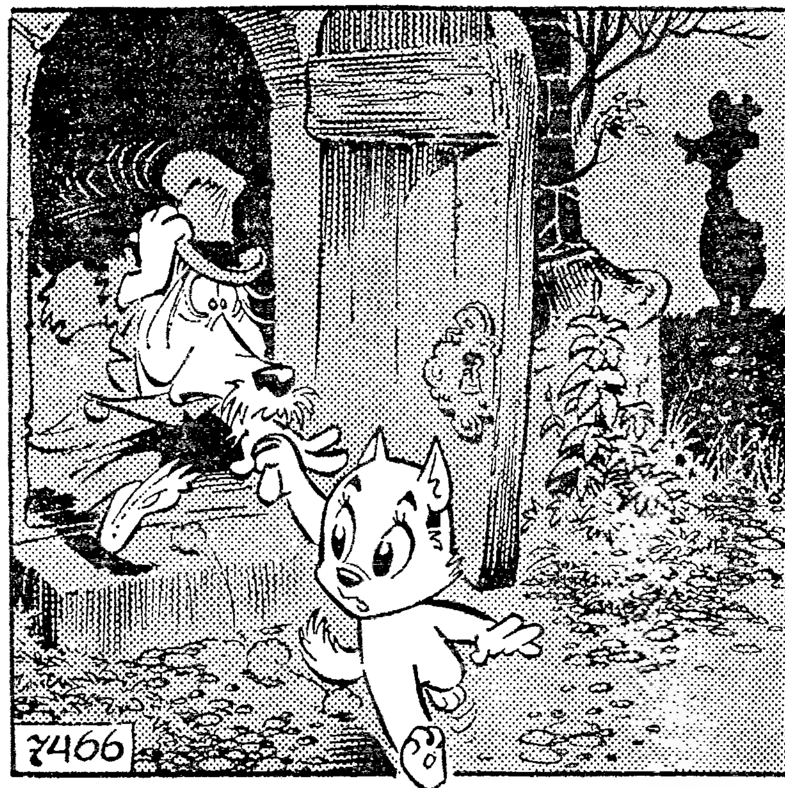
,,Daar is wat te doen!'' sprak hij tot zichzelf. ,,Bommel heeft toch maar altijd gezelligheid en leuke feestjes. Enig hoor! Nou, maar ik ga kijken, want ik wil best meedoen.''

Met deze gedachte begaf hij zich naar de oploop waarin juist een leider was opgestaan en luisterde aandachtig — want natuurlijk wilde hij de spelregels goed leren kennen.

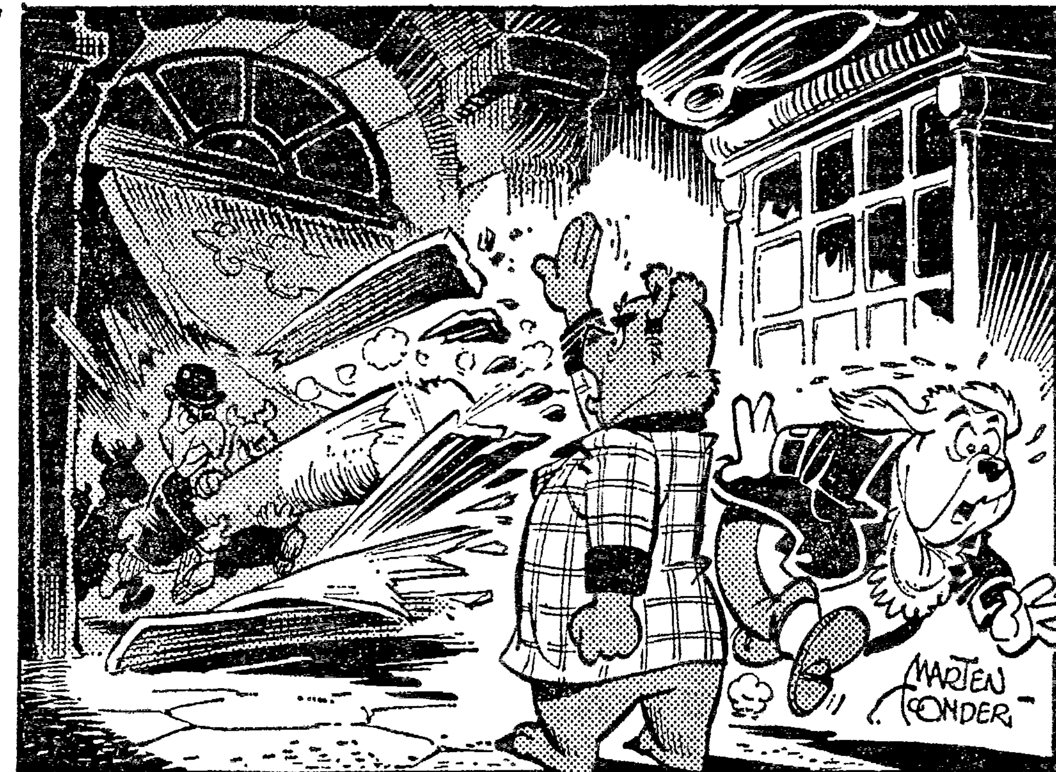
,,Die schurk denkt dat hij ons met zijn goud het zwijgen kan opleggen!'', schreeuwde de voorganger. ,,En intussen zweert hij daar in huis samen. Voetballers wegkopen en gasbellen annexeren; we kennen dat! Maar we nemen het niet. Naar binnen jongens!''

Een luid gejuich steeg op, en er werd krachtig op de deur gebonkt. Tom Poes had de beweging door een kier in een vensterluik gevolgd, en nu haastte hij zich terug naar de torenkamer.

,,Kom mee!'' riep hij terwijl hij Ommenom met een ruk van zijn stoel trok. ,,Dit keer is het ernst, want ze hebben een stormram bij zich. We moeten proberen om door de achterdeur naar buiten te komen voordat ze het huis omsingeld hebben.''

7466 Toen Tom Poes de achterdeur voorzichtig opende, zag hij dat het nog niet te laat was. De menigte was bij de voordeur doende en het achtertuintje lag verlaten in het maanlicht, toen hij Roerik Ommenom haastig naar buiten trok.

,,Vlug'', zei hij. ,,Ik zal je door het weiland heen naar de volgende heuvel brengen. Daar is een weg die naar het station voert.''

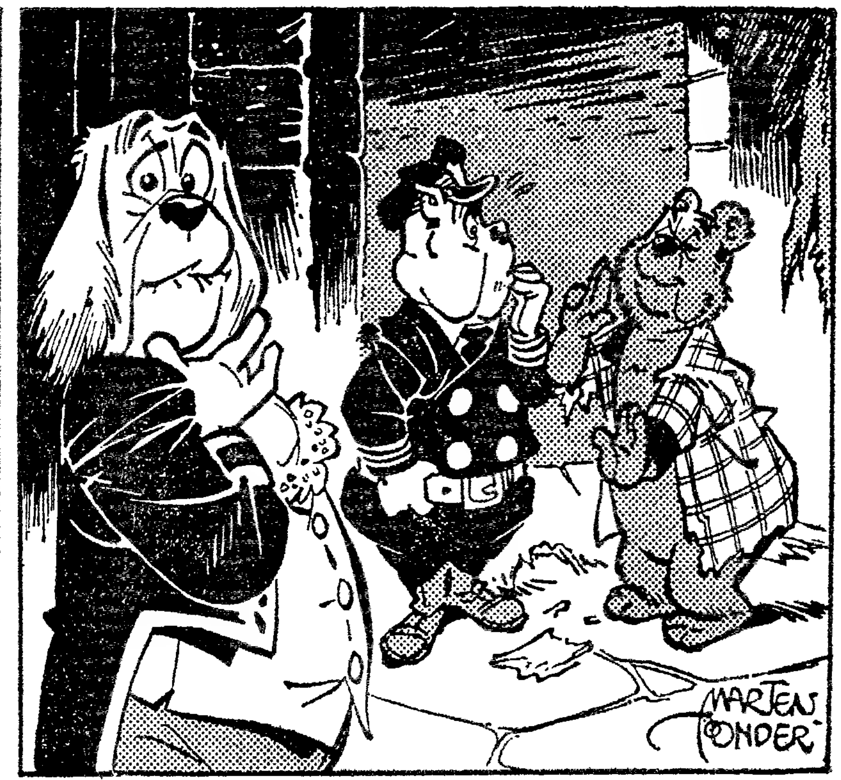
De loodhervormer volgde hem zonder iets te zeggen en het tweetal verdween in de schaduwen. Vanaf de voorkant kwam nu de gestalte van Wammes Waggel in het zicht, die zich behoedzaam wat terugtrok.

,,Beter es eventjes kijken'', sprak de eenvoudige figuur tot zichzelf. ,,Het lijkt me een beetje ruw — en dat vind ik niet zo enig. Ik kan niet tegen kietelen.''

Inderdaad was het optreden van de menigte wel ruw te noemen. Men had zich van een boomstam meester gemaakt en daarmee gewapend bestormde men het bordesje, zodat het zware stuk hout met geweld tegen de voordeur daverde. Deze was degelijk gemaakt, maar bij de tweede stormloop bezweek hij onder het geweld, zodat de ongenode horde temidden van planken en splinters naar binnen dreunde.

Daar stond de kasteelheer met opgeheven hand en fiere houding een donderend ,,halt'' te roepen; maar het zag er niet naar uit, dat dit veel zou baten. De bediende Joost wachtte de uitslag dan ook niet af, en haastte zich naar de keuken.

7467 De menigte spoelde naar binnen, op hoge toon de uitlevering van de schurk eisend.

Toen het geweld zich door de gangen en kamers naar de achterkant van het gebouw had verplaatst, werd het weer rustig in de hal, en nu kon men de gastheer waarnemen. Hij lag uitgeblust op de plavuizen, tussen de splinters van zijn voordeur en zag er erg terneergeslagen uit.

,,Dit alles is zeer betreurenswaardig'', mompelde Joost, die voorzichtig het hoofd uit een deuropening stak. Hij wilde zijn meester de helpende hand reiken, maar reeds dreunde de commissaris van politie naar binnen en wendde zich zo voortvarend tot heer Ollie, dat er niets van kwam.

,,Het huis wordt omsingeld en de menigte verspreid'', meldde de politiechef kort. ,,Waar is die zwerver? Je kunt hem beter uitleveren, Bommel. Hij is een gevaar voor de rust. En jij komt er door in de moeilijkheden; het staat wel vast, dat hij een voortvluchtige misdadiger is!''

Er trok een glimlach om heer Ollies vermoeide mondhoeken en hij stond voorzichtig op.

,,O nee'', sprak hij. ,,De heer Ommenom is een groot geleerde! In een onderhoudend gesprek heeft hij mij verteld hoe men goud kan maken; alleraardigst, werkelijk!''

Commissaris Bas zette grote ogen op.

,,Wat heeft hij verteld?'' vroeg hij.

,,Hoe men goud kan maken'', herhaalde heer Bommel. ,,Die inval kwam een beetje ongelegen, maar hij was bijna klaar met zijn verhaal, en ik weet er genoeg van om aan de slag te kunnen gaan.''

,,Kijk es aan'', prevelde de politiebeambte onthutst, en de knecht trad zichzelf vergetend de gang op.

,,Net wat ik dacht, als men mij toestaat'', sprak hij tot zichzelf.

7468 Intussen had Tom Poes de rafelige verschijning van Roerik Ommenom de naastbijzijnde heuvel opgetrokken.

,,Dit weggetje verder af'', zei hij hijgend. ,,Je voorsprong is groot genoeg, en aan het einde van dit pad is een station, zodat je de trein kan nemen. Trouwens, de politie is bezig de oploop uit elkaar te jagen.''

De stakker keek schuw over zijn schouder en knikte.

,,Dank je wel'', zei hij. ,,Ik heb een les geleerd. Goud is gevaarlijk als men het te gul uitgeeft. Ach ja, dat krijgt men als men iets uit niets maakt. Tot ziens!''

Hij lichtte de hoed en snelde fladderend het pad verder af, terwijl Tom Poes terugkeerde naar Bommelstein. In de buurt van het oude pand heerste een grote wanorde, want de vluchtende menigte had allerlei resten achtergelaten en het eens zo keurige gazon lelijk vertrapt. Temidden van de rommel zat Wammes Waggel in het gras, en hij keek Tom Poes vanonder een platgeslagen hoed aan.

,,Erg enigjes was het niet'', klaagde hij. ,,Ze werden menens. Daar houd ik helemaal niet van.''

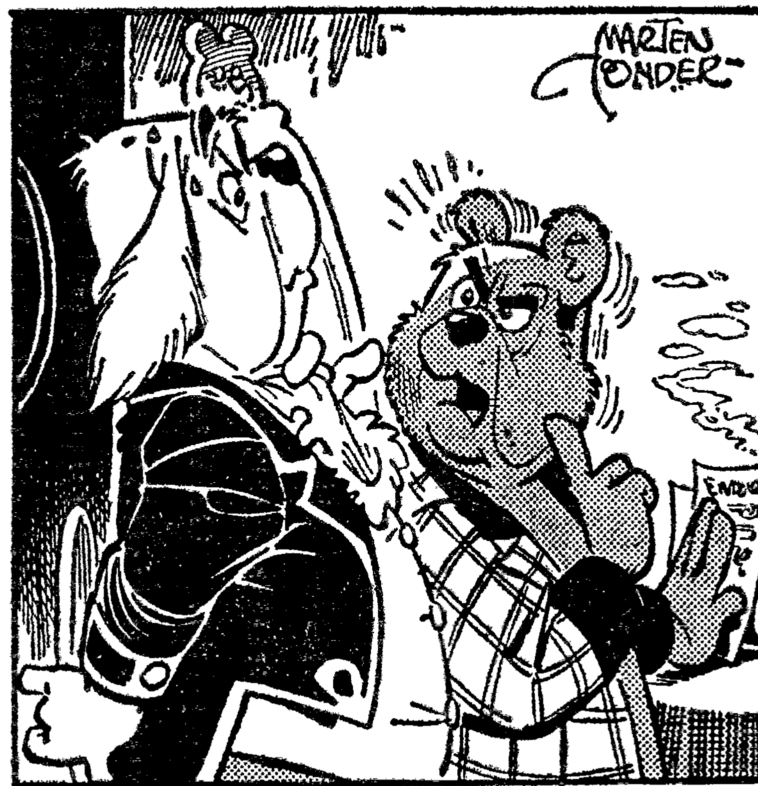
,,Het was slecht volk'', gaf Tom Poes toe. ,,Daar kan je beter uit de buurt blijven.''

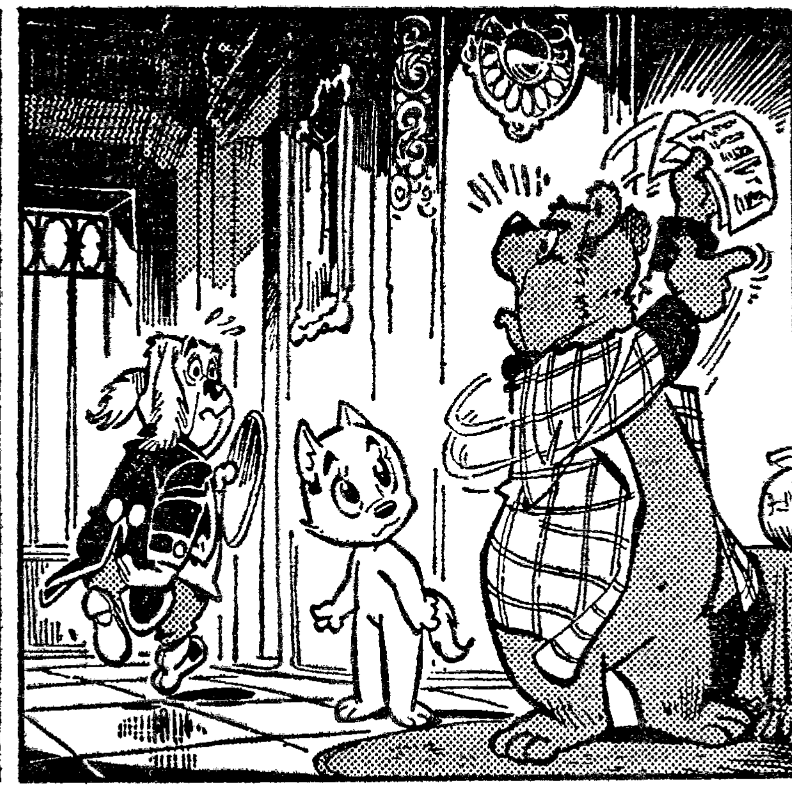
Wammes knikte, maar toen verlevendigde een brede glimlach plotseling zijn trekken, en hij haalde een grote steen uit zijn zak.

,,Die heb ik hier gevonden'', verklaarde hij trots. ,,Toch wel mal. Zo rond, hè?''

,,Erg leuk'', zei Tom Poes. Maar omdat hij er verder geen belang aan hechtte liep hij verder.

7469. Toen Tom Poes op Bommelstein terugkeerde, had Joost juist het ontbijt opgediend. De dageraad scheen nog slechts vaal door de vensters, maar heer Bommel voelde in het geheel geen behoefte aan slaap — en nadat hij een schone jas had aangetrokken gaf hij opdracht voor het bereiden van de ochtendpap.

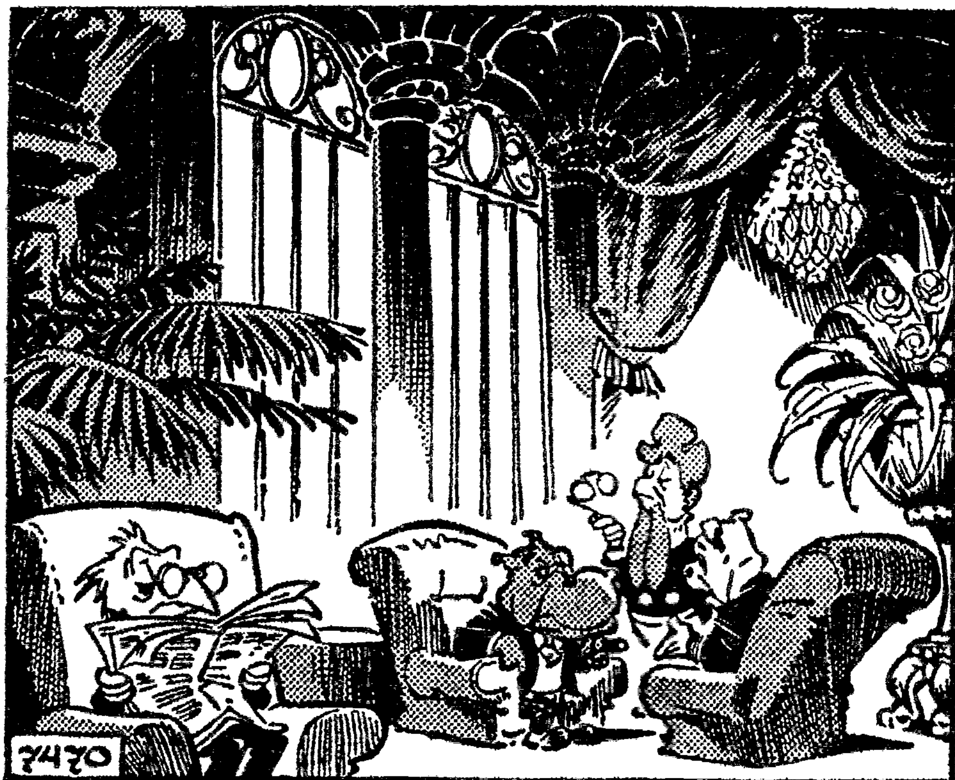
Toen de trouwe knecht de schaal voor hem had neergezet maakte hij echter geen aanstalten om te eten. Hij had enkele papiertjes tegen de terrien gezet om ze beter te kunnen lezen en liet de havermout naast zich dampen.

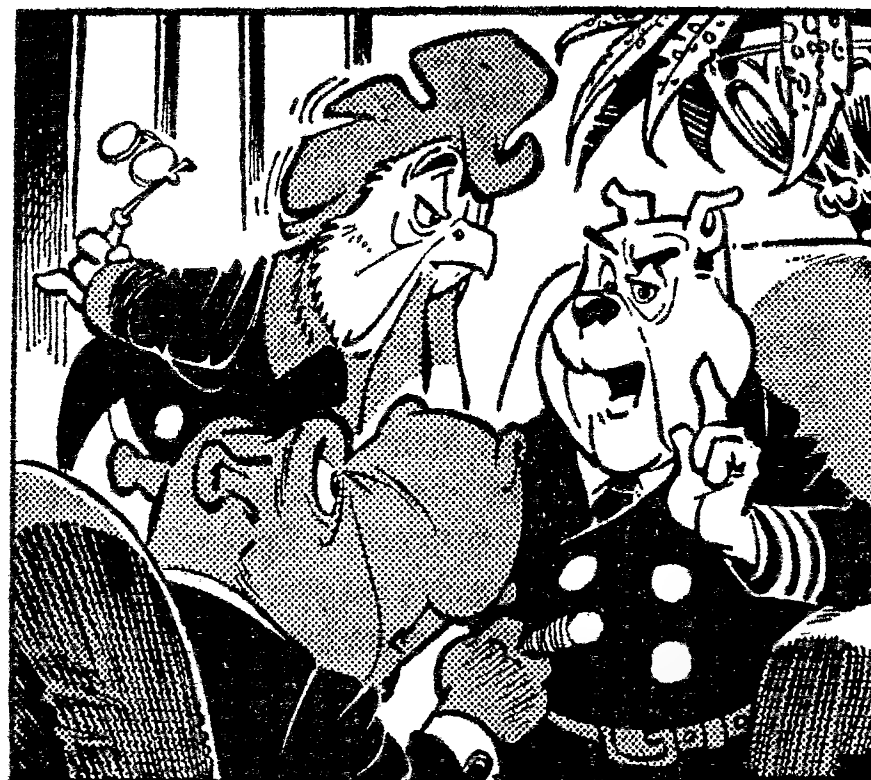
Joost wierp een besmuikte blik op het geschrevene. Hij hield de adem in en terwijl hij onopvallend een pasje dichterbij deed, boog hij zich voorover om een duidelijker beeld te krijgen. Het binnenkomen van Tom Poes deed heer Ollie opkijken en zodoende werd hij de ademloze bediende gewaar.

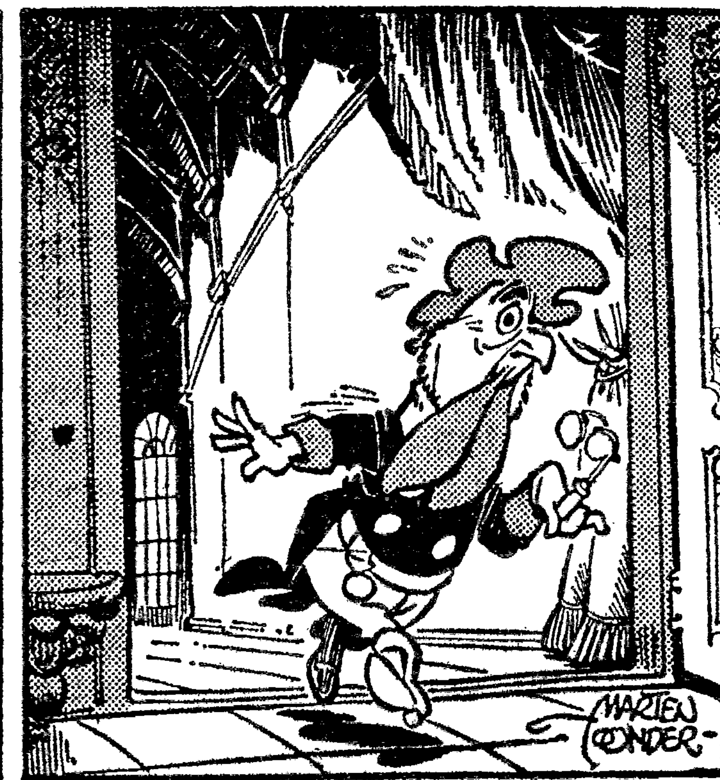
„Dat is heel ongepast!", riep hij uit, terwijl een toornig rood zijn trekken overtoog. „Hoe durf je stiekum de notities van je werkgever te lezen?"

„Het is de zorg om uw welzijn, met uw goedvinden", stamelde de knecht verschrikt. „De nacht was erg aangrijpend, en tenslotte wil ik graag gewapend zijn tegen wat er verder geboden wordt. Wanneer u mij toestaat..."

„Nee!", riep heer Bommel uit. Hij greep de velletjes papier en hernam op strenge toon: „Ik sta dat niet toe! Het gaat te ver, bedoel ik. Wanneer ik mij overgeef aan ernstige studie, om goud te gaan maken, wil ik niet door iedereen in de hals geblazen worden, als je begrijpt wat ik bedoel! Laat het niet weer gebeuren!"

7470. Commissaris Bulle Bas was na de slapeloze nacht niet naar huis gegaan. Wat hij op Bommelstein gehoord had, stemde hem tot diepe gedachten, en omdat hij daar niet alleen uit kon komen richtte hij om tien uur zijn schreden naar de Kleine Club.

„Gelukkig, dat ik u tref", zei hij toen hij de burgemeester ontwaarde. „Ik zit met een raar geval. Het is geen overtreding en geen politiezaak, maar er kan van alles door gebeuren."

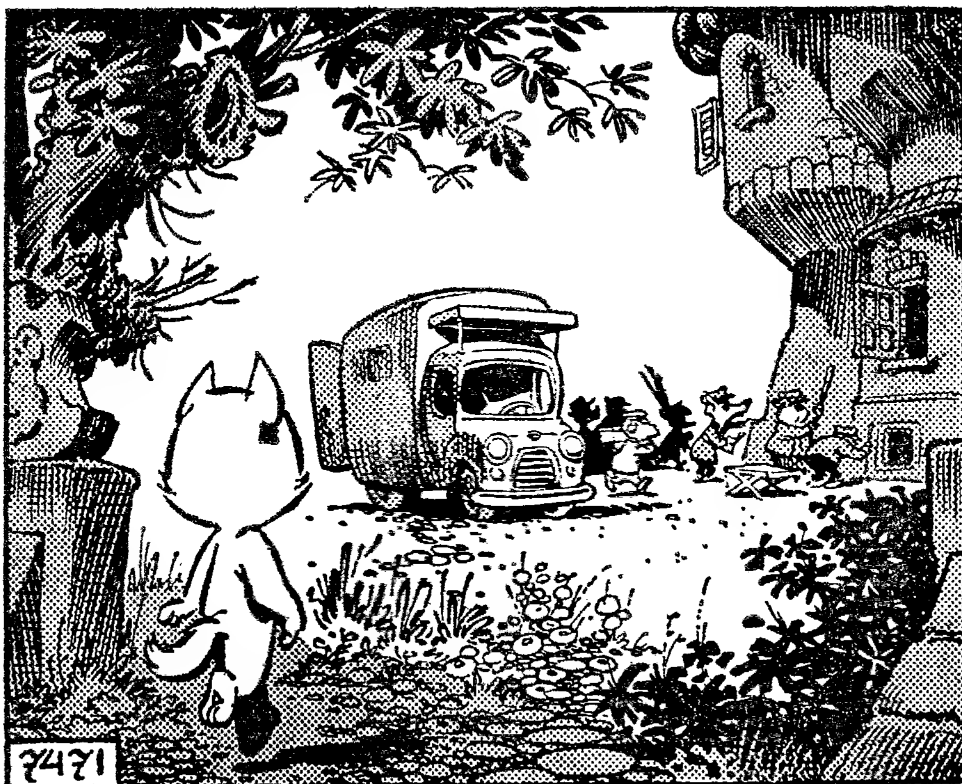
„Zever niet, Bas", sprak de magistraat. „Wat is dat rare geval waar je mee zit?"

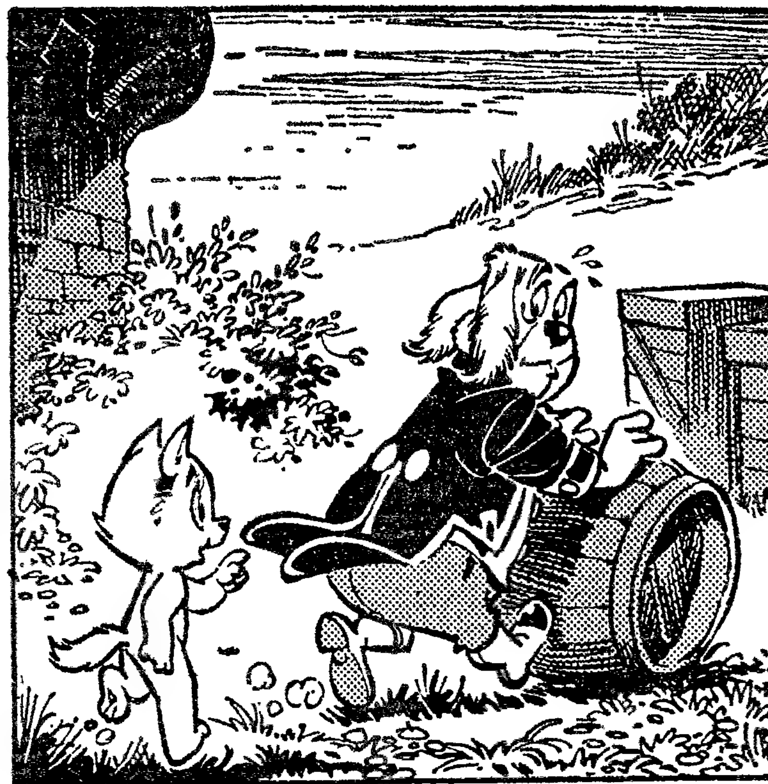
De politiechef haalde diep adem en vertelde toen in korte trekken wat er bij Bommelstein was voorgevallen.

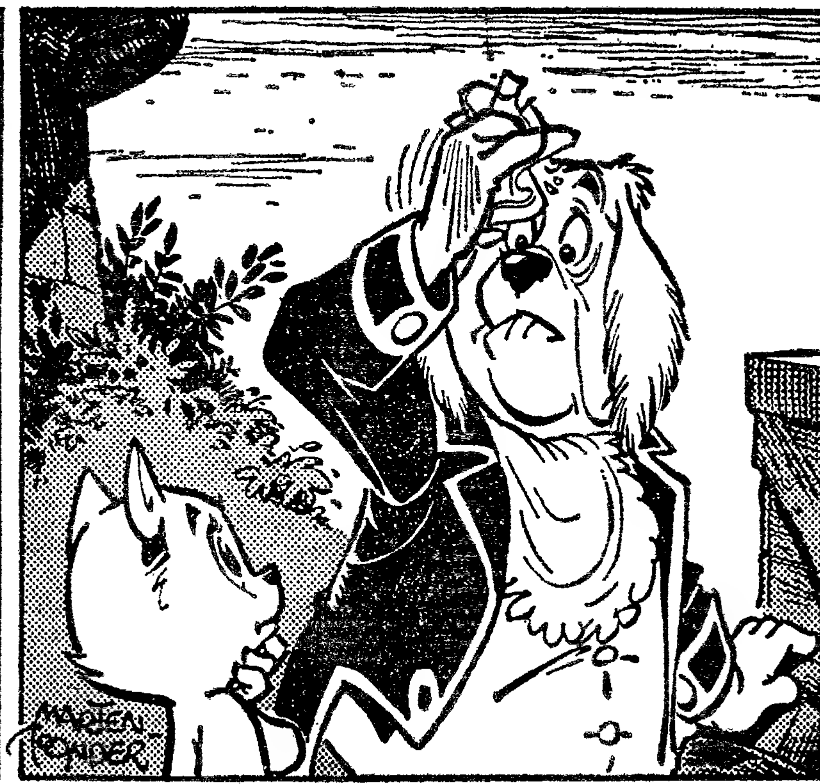
„Bommel heeft gezegd, dat hij het recept heeft voor het maken van goud", besloot hij. „En er zijn redenen om aan te nemen dat het waar is."

Er viel een stilte in, en terwijl de burgemeester diep aan zijn sigaar trok om zijn gedachten te ordenen, verwijderde de markies de Canteclaer zich met onhoorbare tred.

„Parbleu", prevelde de edelman zacht voor zich heen. „Welk een historie! Ik moet toch eens bedenken, hoe ik deze eh... Bommel het beste kan benaderen. De sfeer tussen hem en mij ligt enigszins koel en het stuit me tegen de borst om deze platte figuur over het paard te tillen. Maar aan de andere kant zijn de tijden moeilijk — en een kleine injectie in het familiekapitaal zou niet onwelkom zijn...."

7471. Toen Tom Poes na een lange ochtendwandeling op Bommelstein terugkeerde, zag hij een vrachtauto voor de ingang staan en enige figuren waren bezig daar allerlei bouwmaterialen uit te halen.

,,Er schijnt vannacht heel wat kapot gemaakt te zijn'', zei hij tot zichzelf. ,,Het is maar goed, dat die goudmaker verdwenen is. Het was geen onaardig iemand, maar er was heel wat onrust om hem heen. En ik ben bang, dat hij een verkeerde invloed op heer Ollie had.''

Zo denkende liep hij de tuin in en daar kwam hij Joost tegen, die met een bedrukt gelaat een vat voortrolde.

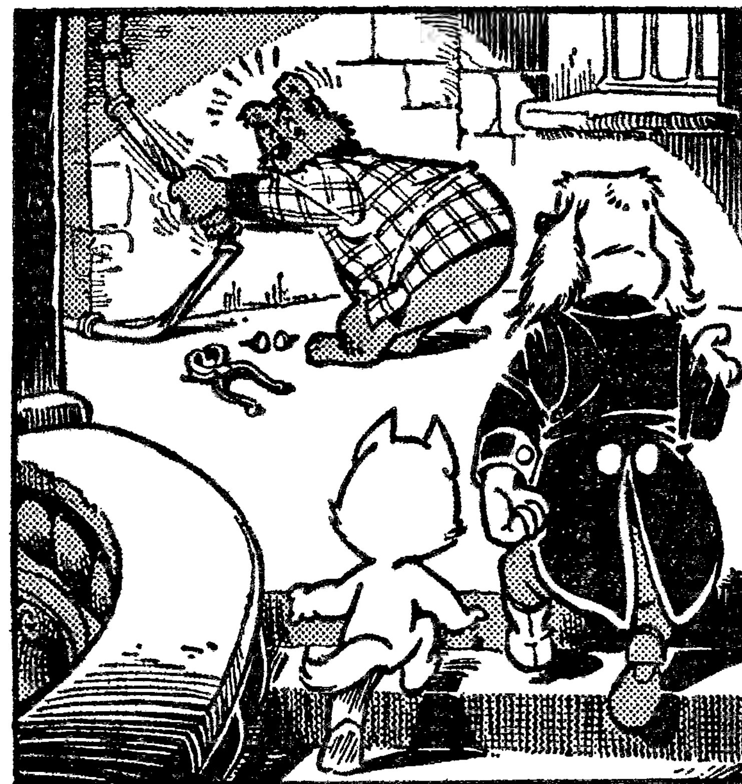
,,Het is port'', sprak hij desgevraagd. ,,Belegen port. Dit vervoer is heel betreurenswaardig, jonge heer. Maar ja, heer Olivier staat erop en dan past het mij niet om tegenwerpingen te maken.''

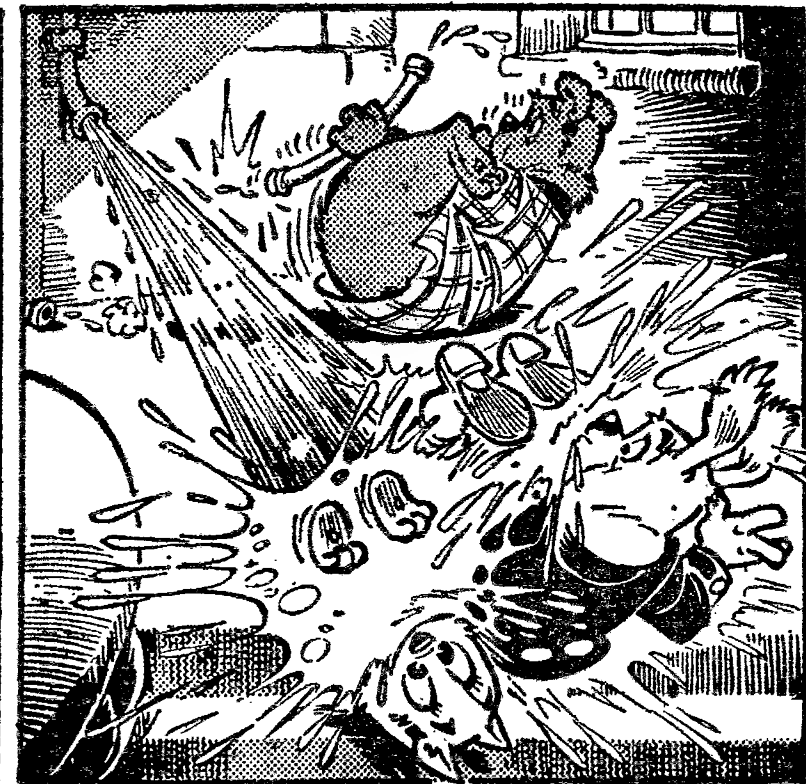
,,Waarom staat hij er op?'' vroeg Tom Poes verbaasd. ,,Wat heeft het voor zin om goede, oude port over het gras te rollen?''

De trouwe knecht bracht zuchtend het fust tot stilstand naast enkele kisten die hij reeds naar buiten gebracht had.

,,De kelder moet ontruimd worden, als ik zo vrij mag zijn'', legde hij uit. ,,Heer Olivier gaat daar een werkplaats maken, hoewel ik mij verstout heb de tuinkamer voor dat doel naar voren te brengen. Maar ja, goud behoort in een kelder gemaakt te worden. Zo wil de gewoonte het, aldus meneer. En zodoende breng ik nu alle kratten en vaten naar het gazon, tot schade van de inhoud en de grasmat. En het werk is zeer afmattend, met uw goedvinden.''

7472. „Heer Bommel wil dus goud gaan maken," zei Tom Poes. „Daar was ik al bang voor, toen Ommenom hem het recept vertelde."

„Denkt u werkelijk dat heer Olivier de gehele bereiding in het hoofd heeft?", vroeg Joost met een vreemd lichtke in de ogen.

Tom Poes had geen tijd om zijn mening te geven, want op dat moment werd er achter hen een raam geopend en heer Bommel boog zich roepend uit een torenvenster.

„Praten maar, en praten maar", riep hij ontstemd. „Hebben jullie niets beters om handen? Kom mij liever even helpen; want anders moet ik alles w3er alleen doen!"

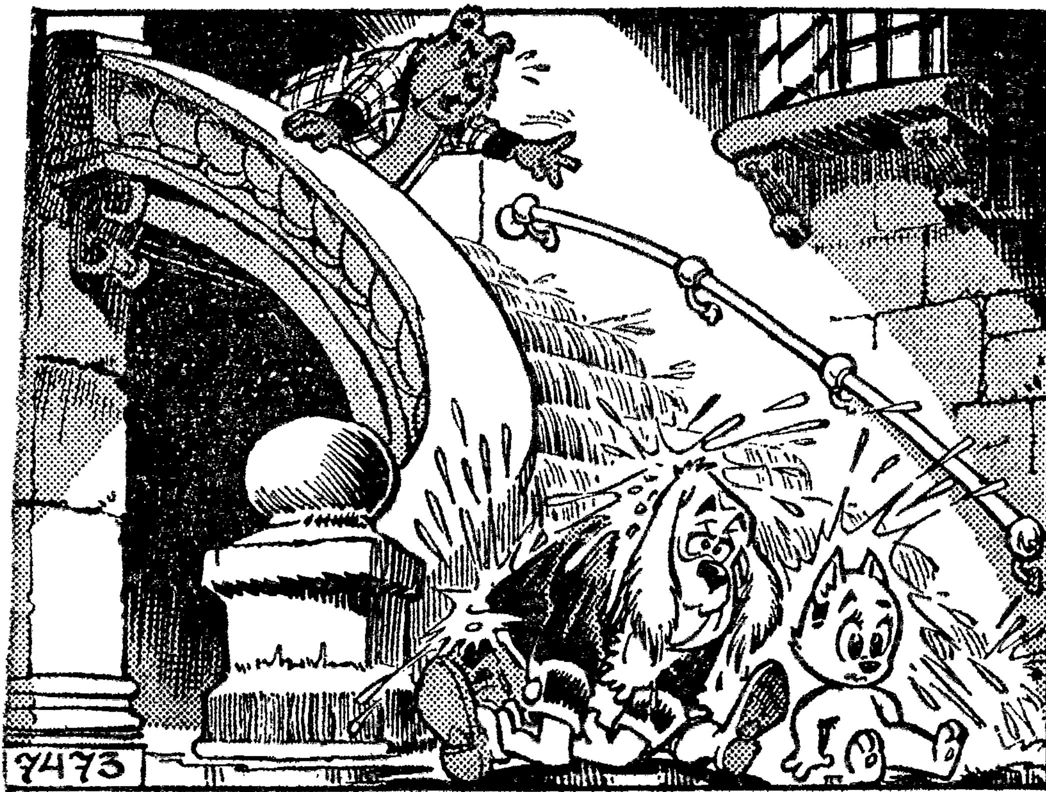
Hij trok zich terug en de trouwe knecht spoedde zich met Tom Poes naar boven, waar heer Ollie ingespannen bezig was met het lostrekken van een waterleidingbuis.

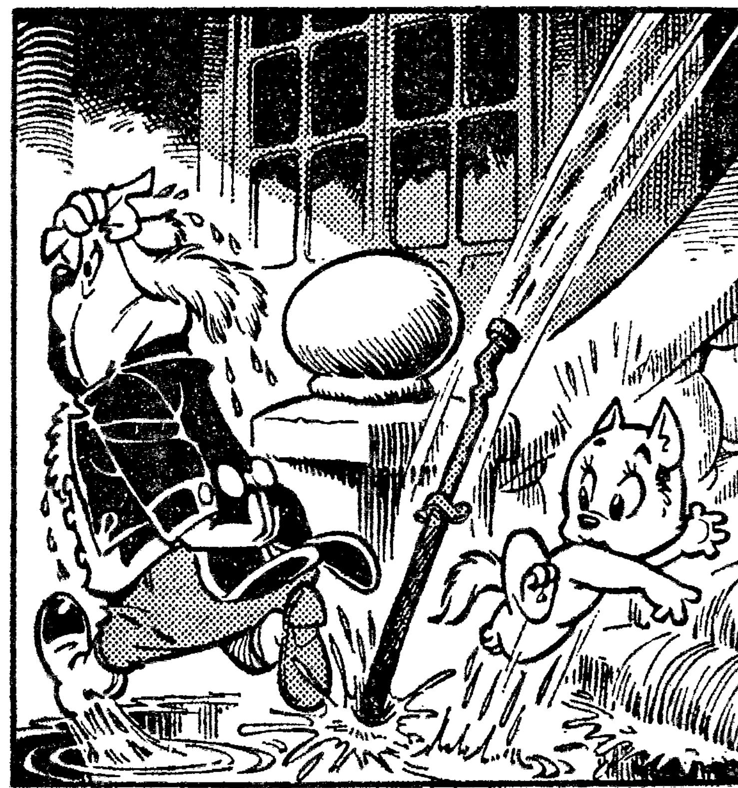
„Als jullie nu even dit einde beet pakken", sprak hij, „en deze spijkers uit de muur trekken zodat de zaak los. komt te zitten..."

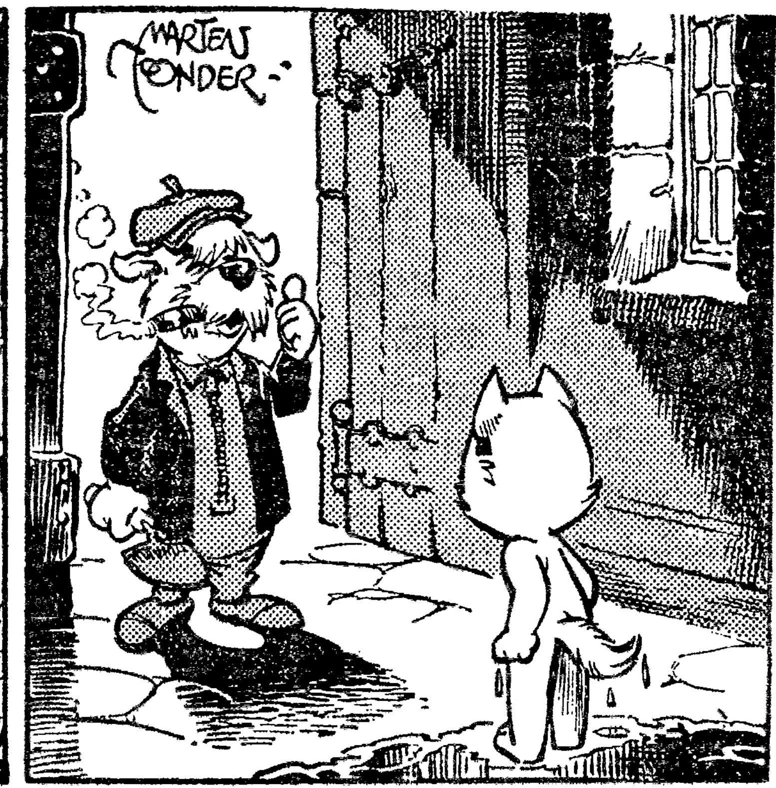
„Waarom moet dat?", vroeg Tom Poes.

„Omdat ik lood moet hebben, daarom!", verklaarde heer Bommel.

Ontstemd over de domheid van de vraag gaf hij een heftige ruk, en daar de waterbuis al tamelijk oud was en tekenen van metaalmoeheid vertoonde, knapte hij middendoor. Er kwam een krachtige waterstraal vrij, die Tom Poes en Joost klaterend van de trappen spoelde.

7473 Tom Poes en Joost werden door de krachtige waterstraal van de trappen gespoeld, zodat ze ten slotte op de onderste trede terechtkwamen, en daar versuft in een klaterende waterval bleven zitten.

"Zit daar niet zo!", riep heer Bommel, die zich niet de tijd voor zachtere gevoelens gunde. Hij voelde dat die hem zouden afleiden, nu hij zulke belangrijke dingen aan het hoofd had — en daarom vervolgde hij op strenge toon: "Draai de hoofdkraan toch dicht! Moet ik dan alles alleen doen?"

De trouwe knecht verhief zich soppend uit de nattigheid en snelde naar de keuken, terwijl Tom Poes snel opzij sprong voor een stuk loden buis, dat naar beneden kletterde.

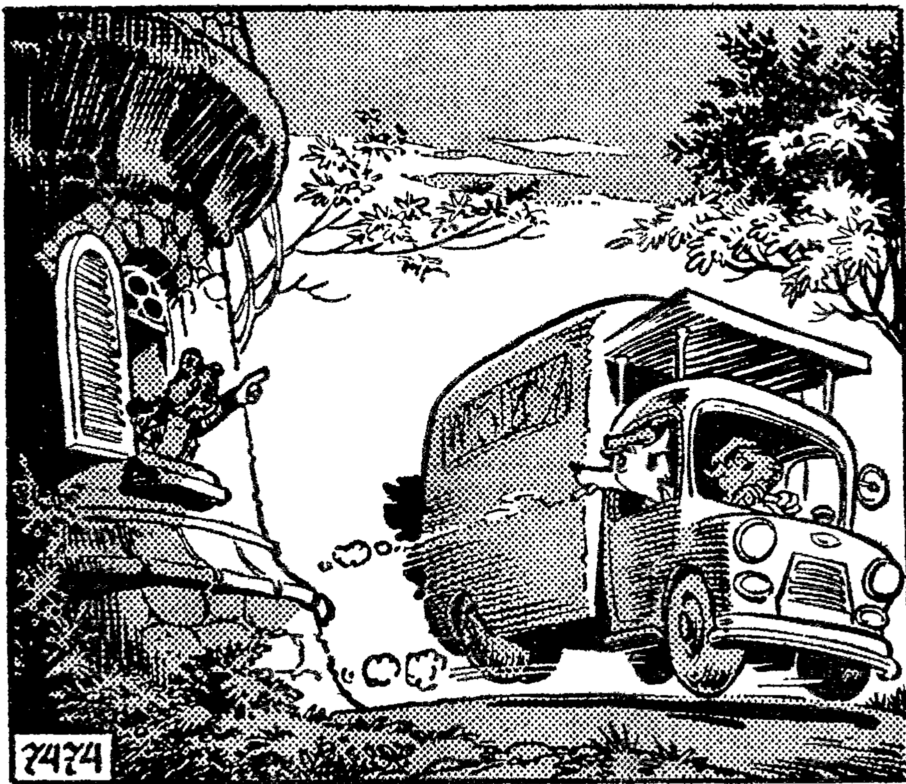
"Voorzichtig!", riep heer Ollie van boven. "Schiet op, bedoel ik! Alles trilt hier los en ik had het bijna op mijn hoofd gekregen!"

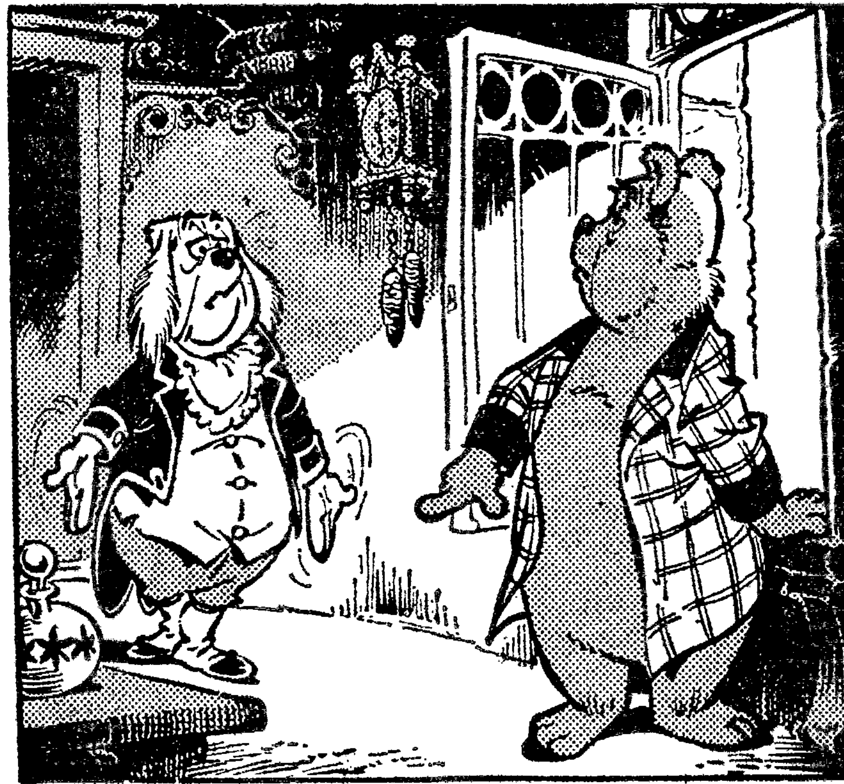
Tom Poes antwoordde daar niet op. De sfeer die om dit goudmaken hing, stond hem tegen en daarom begaf hij zich naar de hal met het doel naar buiten te gaan. In de deuropening stond een van de werklieden die met de vrachtwagen mee waren gekomen.

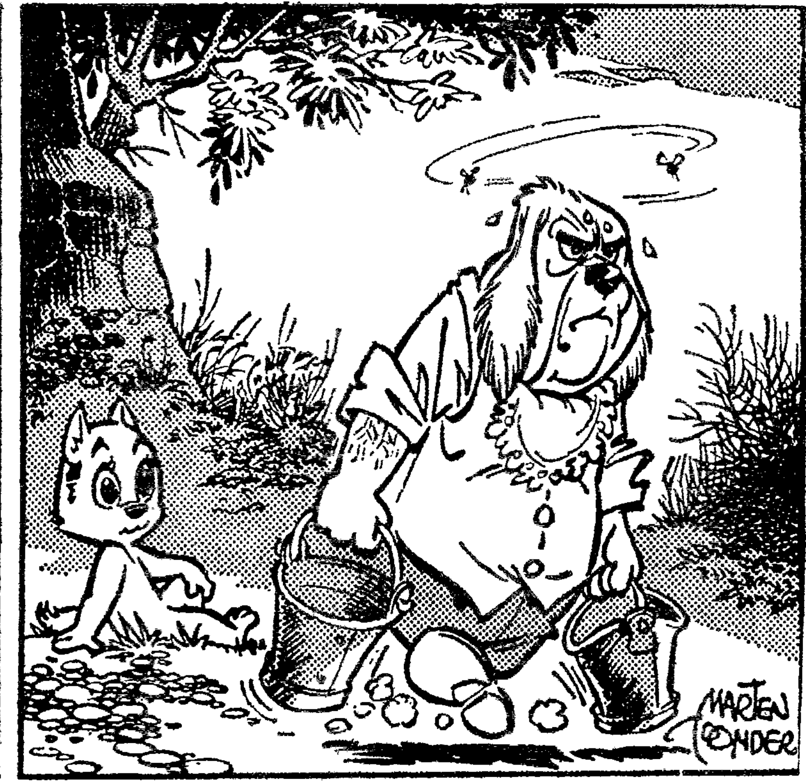
"Ik heb geen water meer", sprak deze. "En zonder water kan ik geen schoorsteen maken. Ik ben de metselaar, zodoende. Zeg dat maar tegen je vader."

"Heer Bommel is mijn vader niet", zei Tom Poes. "En hij is bezig alle loden buizen uit dit huis te slopen."

"Ook goed", hernam de ambachtsman schouderophalend. "Dan niet. Met zo'n tegenwerking kunnen we niet verder, dat spreekt. Zeg dat maar tegen je pa."

7474 De bouwvakkers pakten ordelijk hun spullen in en klommen in de vrachtwagen die hen gebracht had..

''Wij kunnen niet bouwen, als er iemand bezig is te slopen'', sprak de metselaar uit de achterkant ''Zeg dat maar tegen je pa. Hij moet kiezen of delen — want hij kan niet alles hebben.''

Na deze mededeling zette het voertuig zich in beweging en verdween in de richting van de stad, zonder zich te storen aan heer Bommel, die uit een venster hing te roepen. Hij werd hierin gestoord door de bediende Joost.

''Excuseer, heer Olivier'', sprak deze. ''De hoofdkraan is dicht en de leidingbuis is gesloopt. Maar zonder water is het voeren van de huishouding welhaast onmogelijk, met uw goedvinden En nu spreek ik nog niet eens over de maaltijden!''

''Iedereen laat me in de steek'', zei heer Ollie bitter. ''Maar wat het zwaarste is, moet het zwaarste wegen. En nu is lood zwaarder dan water, omdat ik er goud van ga maken. Trouwens, je kan toch wel naar de pomp lopen?''

Tom Poes, die buiten wat doelloos in het gras zat, zag Joost niet lang daarna passeren, met een emmer in iedere hand.

''Ik loop naar de pomp'', hoorde hij de verbolgen knecht in het voorbijgaan mompelen. ''Maar het water is met tot de lippen gestegen, als men mij toestaat. Ik overweeg dan ook om mijn ontslag aan te bieden!''

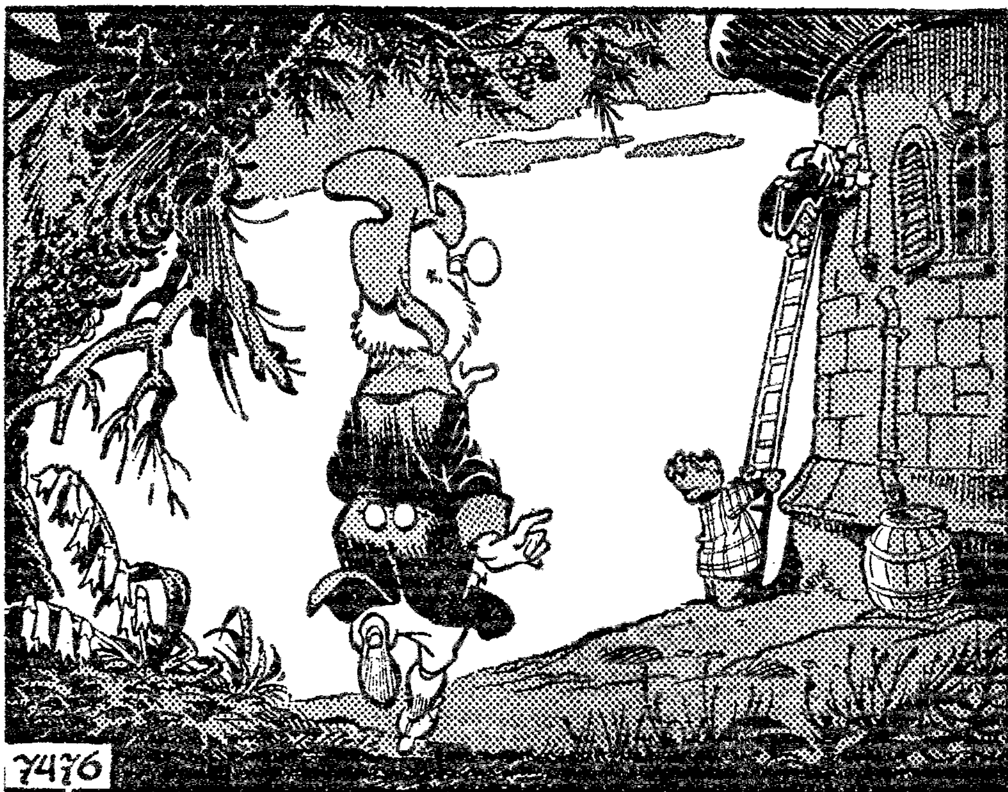
7475 In de loop van de middag werd er een oude kachelpijp uit het keldervenster gestoken, die niet lang daarna vette rookwolken begon uit te braken.

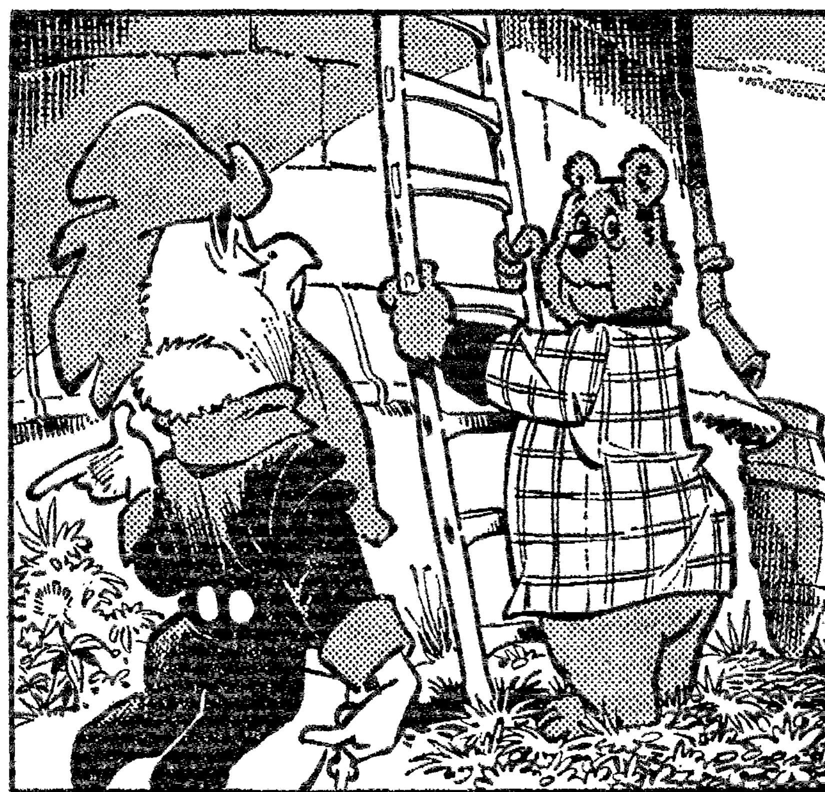
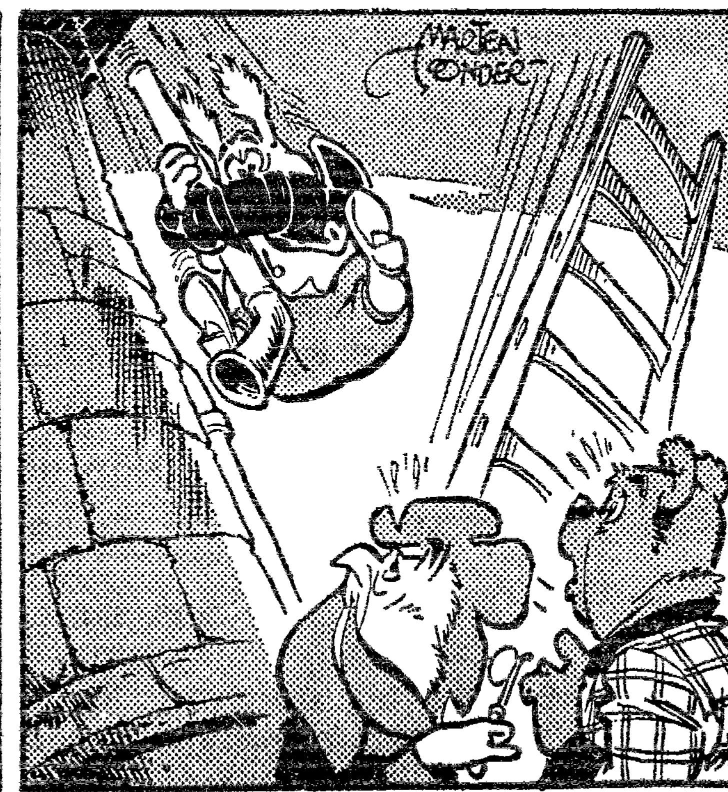
,,Heer Bommel doet het dus zonder gemetselde schoorsteen'', zei Tom Poes bij zichzelf. ,,Hm. Hij schijnt met alle geweld goud te willen maken. Wat vindt hij daaraan? Geld speelt voor hem geen rol, zegt hij altijd — en avontuur zit er ook niet in. Ik begrijp het niet, hoor.''

Hij haalde de schouders op en liep een beetje neerslachtig de heuvel af om naar huis te gaan, terwijl achter hem de rookwolken dikker werden en walmend door het keukenvenster naar binnen sloegen.

Daar stond de bediende Joost bij het fornuis, met de bedoeling een smakelijke maaltijd te bereiden. De zwarte smook omwolkte hem echter tot de tors, zodat het hem benauwd te moede was en alle lust hem verging.

,,Ik overweeg toch werkelijk om mijn ontslag aan te bieden'', prevelde hij met betraande ogen. ,,Het is alleen, dat heer Olivier bezig is met het maken van goud... Het zou toch billijk zijn wanneer hij mij een kleine uitkering zou doen, wanneer men mij toestaat. Als zijn werk met welslagen beloond wordt, natuurlijk. Kijk, dat denkbeeld houdt mij overeind. Maar er moet niet te veel bijkomen; deze ontberingen zijn uitzinnig; als ik mij zo mag uitdrukken!''

7476 De volgende ochtend reeds vroeg kon men de markies de Canteclaer slot Bommelstein zien naderen. De edelman had zichzelf in een doorwaakte nacht overwonnen en nu was hij op weg om heer Ollie in een goed gesprek van zijn vriendschappelijke bedoelingen te overtuigen.

''Parbleu'', prevelde hij, ''de knecht is doende de regenpijp te slopen. Een stuitende vertoning. Het is nochtans mogelijk, dat deze eh... Bommel ook hierin geleid wordt door zijn idealen. Ik moet niet overhaast oordelen.''

Met deze gedachte naderde hij heer Ollie, die met sterke hand de ladder vasthield waarop de knecht zijn bezigheden verrichtte.

''Goede morgen, amice!'', sprak hij. Zo vroeg reeds aan het werk?''

Heer Bommel keek verrast op, want deze minzame toon was hij van de heer de Canteclaer niet gewend.

''Ach ja'', zei hij een beetje vaag. ''Ik moet lood hebben. En het is gek hoe dat krimpt als men het op een vuurtje zet. Van zo'n hele pijp blijft maar een klein plasje over, als u begrijpt wat ik bedoel.''

''Par exemple¡'', hernam de markies. ''Heel interessant, werkelijk¡ Ik hoor daar, dat ge bezig zijt met alchemie. Welnu, dat boezemt mij belang in, mijn waarde¡ Als het u niet inconvenieert, wil ik wel eens een blik op uw bezigheden slaan.''

Dit verzoek onthutste heer Bommel zo, dat hij de ladder een kort ogenblik los liet. Het was echter lang genoeg om het evenwicht van de zwoegende knecht te **verstoren. Hij verloor de smalle trede onder zijn voeten en stortte omlaag, met een stuk regenpijp in de armen...**

7477 De ongelukkige knecht viel met het eind regenpijp omlaag — en hij kwam met zo'n kracht neer, dat hij een eindweegs in het gazon zakte.

,,Parbleu", prevelde de markies, ,,zó bedrijft men dus alchemie!"

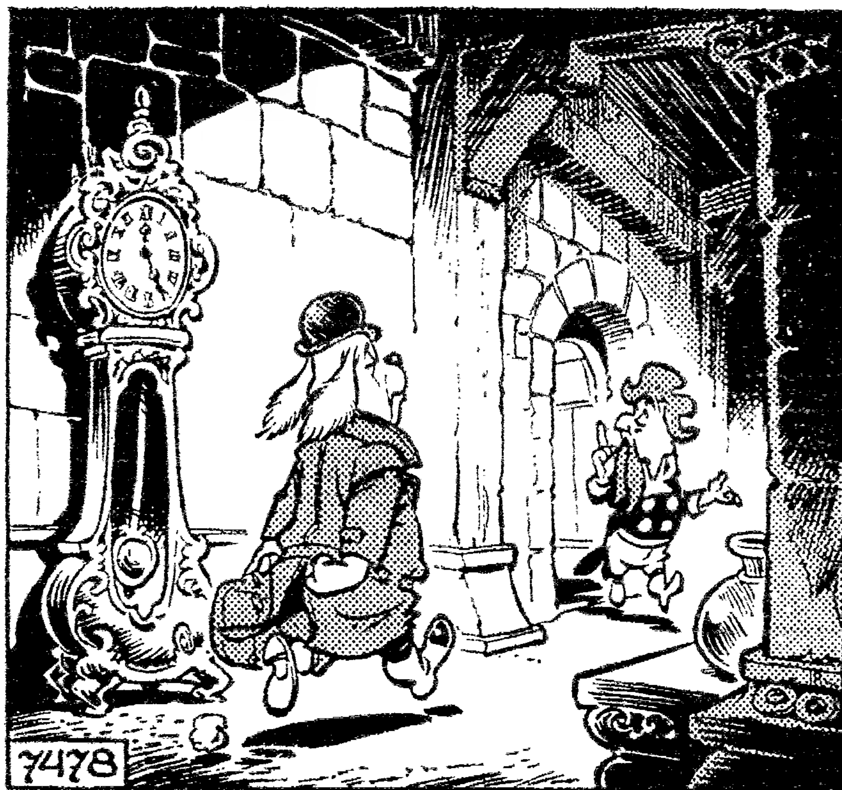
,,O nee", zei heer Ollie geschokt. ,,Maar Joost is vreselijk onvoorzichtig, en bovendien denkt hij uitsluitend aan zichzelf. Hoe licht had hij mij niet kunnen bezeren!"

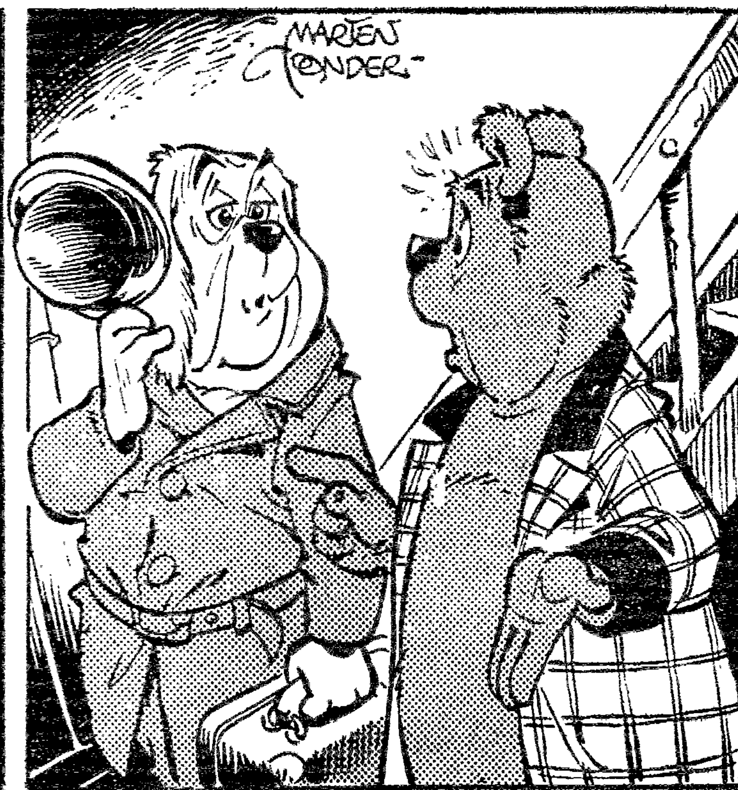
,,En effet", gaf de edelman toe. ,,Ge stelt me gerust, amice. Een ogenblik was ik bevreesd, dat de bereiding van goud op platte en ruwe wijze pleegt te geschieden."

,,Helemaal niet", riep heer Bommel uit. ,,Integendeel. Het is wel een beetje vermoeiend; maar zelfs iemand met mijn teer gestel kan het zonder gevaar voor zijn gezondheid doen. Komt u maar eens mee, markies, dan zal ik het u even uitleggen."

Zo sprekende ging hij zijn gast voor naar de achterdeur en beduidde hem met een hoffelijk gebaar om binnen te treden. De bediende zag de gestalte van de edelman in de duisternis verdwijnen, en bezeerd werkte hij zich uit de aarde omhoog.

,,Dit wordt me te veel", mompelde hij, toen hij in zijn volle lengte op de grasmat stond. ,,Nu gaat heer Olivier dus aan de heer de Canteclaer uitleggen hoe het gaat, dat goudmaken. Dat is zeer betreurenswaardig, als ik mij zo mag uitdrukken. De tijd dat men de werkende stand buiten dit soort dingen kon houden is voorbij, vooral na 30 jaren trouwe dienst. Ik ga mijn ontslag aanbieden, wanneer men mij toestaat!"

7478 Joost begaf zich naar zijn torenkamer, pakte zijn weinige bezittingen in een valiesje, trok zijn jas aan en richtte daarop vastberaden zijn schreden naar de kelder, waar heer Ollie de loodhervorming ter hand had genomen.

Juist toen hij daar aankwam trad de markies de Canteclaer alweer naar buiten.

,,Parbleu, dat is al heel simpel!'', sprak de edelman over zijn schouder. ,,Ik ben verrast over de eenvoud van het recept, amice! Merci voor uw uiteenzetting — en doe geen moeite. Ik kom er wel uit.''

Hij verdween, en nu daalde de verbitterde knecht op zijn beurt het trapje af.

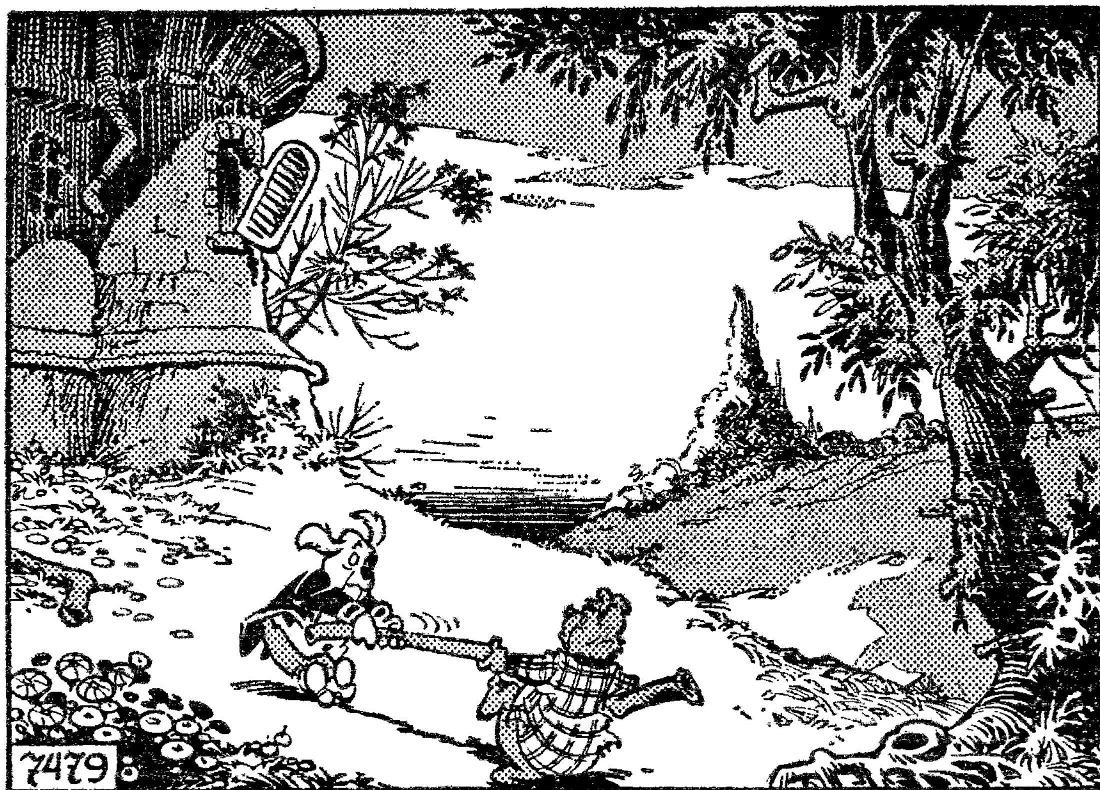
,,Excuseer, heer Olivier'', zei hij afgemeten. ,,De gal loopt mij over, met uw goedvinden!''

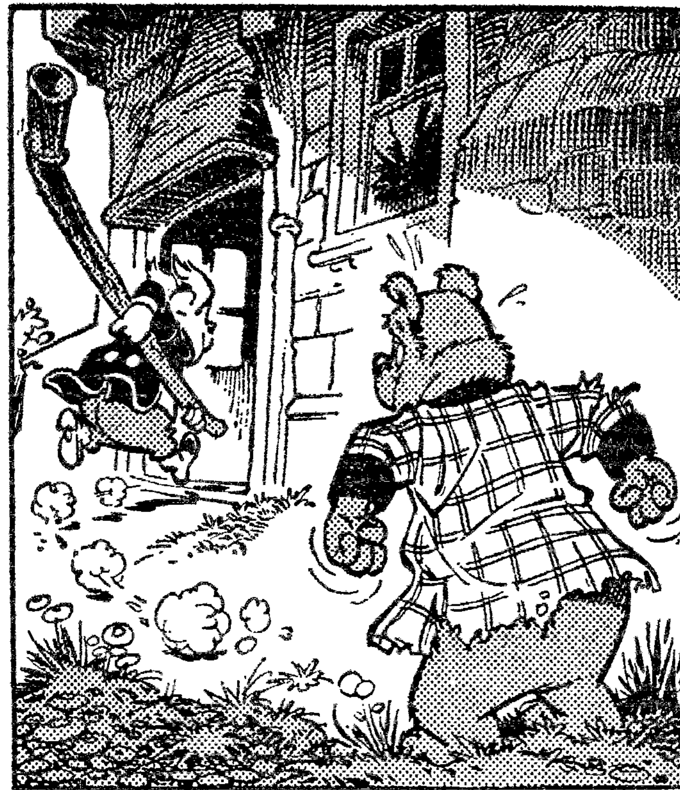
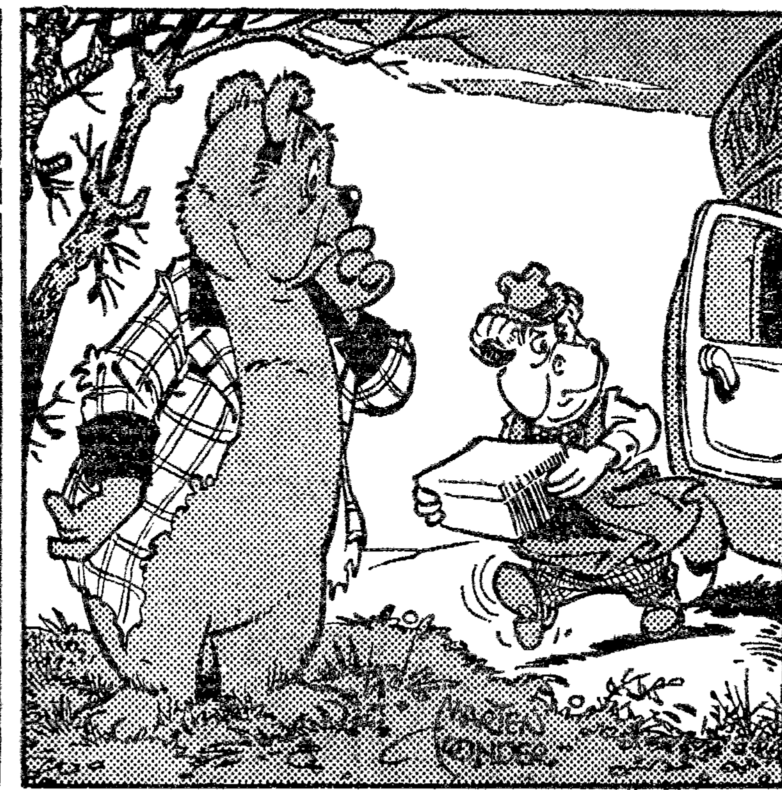
Heer Bommel liet de loden buis zakken waarmee hij doende was en keek met groeiende ongerustheid naar de uitgaanskleding van zijn bediende.

,,H-hoezo?'', vroeg hij ,,Wat bedoel je? Je wilt toch niet je ontslag nemen, Joost? Dat zou nu werkelijk erg ongelegen komen!''

,,Het spijt me'', hernam de knecht koel. ,,Maar het wordt me te veel. Na dertig jaren trouwe dienst deelt u aan de eerste de beste buurman mee hoe hij goud moet maken — en ik word gepasseerd, als u mij toestaat.''

,,Ach, is het dàt?'', vroeg heer Ollie onthutst. ,,Ik had ècht niet in de gaten, dat je het leuk zou vinden om dat ook te weten. Maar als het anders niet is wil ik het je best vertellen; niemand hoeft meer behoeftig te zijn, als je begrijpt wat ik bedoel.''

7479 Na enige tijd was te merken, dat het slot Bommelstein niet goed meer werd nagekeken. Gebroken dakpannen werden niet vervangen; loshangende luiken niet gerepareerd — en om het hele pand heen waren de sporen van losgerukte regenpijpen waarneembaar.

Op een mooie lentemorgen kon men heer Bommel en zijn knecht op het gazon om een loden buis zien vechten — want zo ver was het nu al gekomen.

,,Laat los!'', riep heer Ollie toornig. ,,Hij is van mij!''

,,Maar ik zag hem het eerste, met uw goedvinden' hijgde de bediende. ,,En ik heb hem met de ladder naar beneden gehaald; dat zou u niet hebben klaargespeeld!''

Met deze woorden gaf hij een harde ruk aan de leiding en toen zijn meester ademloos en geschokt losliet, repte hij zich ermee naar de keuken om het weke metaal te gaan smelten.

,,Hoe vreselijk is dit alles'', prevelde heer Bommel. ,,Joost denkt, dat hij meer kan, omdat hij toevallig iets vlugger is. Maar ik lach het laatst, want ik heb geld en met geld kan men lood kopen — heel eenvoudig!''

Bij deze gedachte verspreidde een glimlach zich over zijn vermoeide trekken, doch voordat hij de daad bij het woord had kunnen voegen, stopte er een driewieler bij de achterdeur en de kruidenier Grootgrut stapte eruit. Hij keek behoedzaam om zich heen en naderde heer Ollie met een grote doos in de handen.

,,Ik hoop dat ik niet ongelegen kom'', sprak hij. ,,Maar ik heb geruchten gehoord, dat u goud kunt maken. En kijk, nu heb ik hier een overheerlijk assortiment grutsprits. Dat is voor u, omdat u een van mijn beste en oudste klanten bent. En daarom wilt u mij vast ook wel even vertellen, hoe dat in zijn werk gaat, als ik niet impertinent ben.''

7480 Het stond heer Ollie tegen met zijn bediende om de loden buizen van Bommelstein te vechten — en bovendien begon er een einde aan de regenpijpen te komen. Daarom reed hij die middag naar de stad en zocht een handel in lompen en metalen op.

Deze werd gedreven door een paar zakenlieden die door de nood der tijden aan lager wal geraakt waren en die er in hun voddenpakhuis het beste van maakten.

,,Ik zoek lood'', zei heer Bommel tegen de oudste firmant, die Bul Super heette. ,,Het moet van goede kwaliteit zijn; gemakkelijk te smelten en soepel in het roeren. als u begrijpt wat ik bedoel. En veel, vooral véél.''

,,Nou dat kan'', gromde de ondernemer langs zijn sigaartje. ,,Het is zeker om soldaatjes te gieten? Zou een kilootje of drie genoeg zijn?''

,,Oho!'', hernam heer Ollie. ,,Ik moet véél hebben. Een grote partij, want het is niet voor soldaatjes, laat dat u gezegd zijn!''

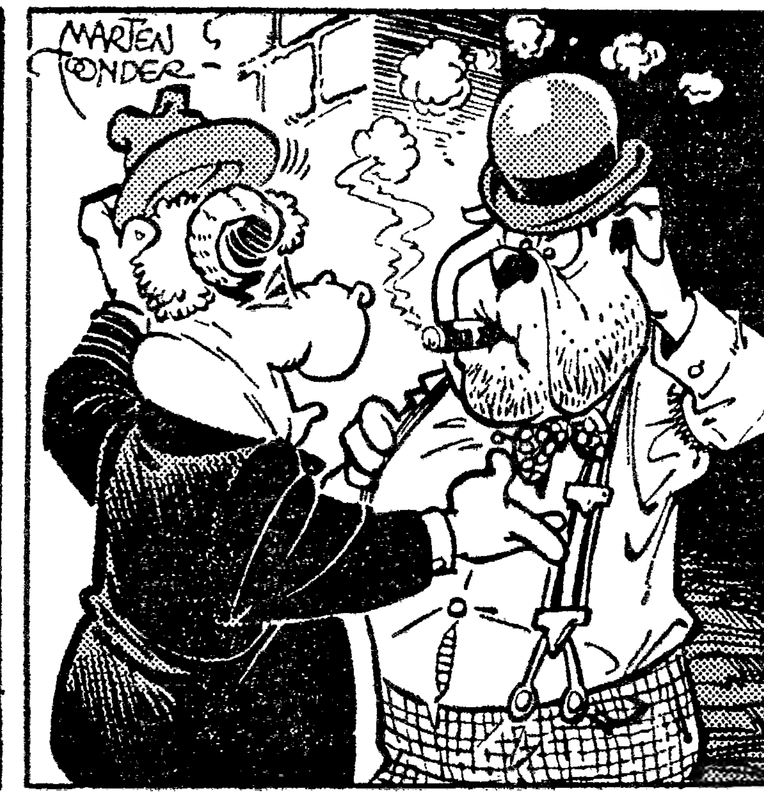
,,Dan niet'', zei de ander. ,,Mij een zorg. Maar weet je wel dat lood duur spul is? En het is moeilijk te krijgen. Ik kan er wel aankomen, dat nou ook weer niet. Ik heb mijn relaties, voel je wel? Maar het gaat geld kosten. Waarvoor zei je ook weer dat je het nodig had?''

,,Daarover heb ik niets gezegd!'', riep heer Bommel uit. ,,Maar als u het weten wilt: ik ga er goud van maken. En daarom speelt geld geen rol, als ik maar véél krijg!''

De zakenman stond een ogenblik als door de donder getroffen. Toen streek hij zich langzaam over de baardstoppels en er verscheen een vreemd lichtje in zijn ogen.

,,Goud, hè?'', herhaalde hij. ,,Meneer gaat goud maken!''

7481 Nadat heer Ollie zijn bestelling geplaatst had. stapte hij weer in de Oude Schicht en verdween om een kromming van de steeg.

,,Wat wou die bolle?''. vroeg de jongste firmant. die Hiep Hieper heette.

,,Hij wou lood, jongen,'' gromde de ander, het voertuig peinzend naogend. ,,Lood om goud te maken.''

,,Het is 'm zeker in z'n bol geslagen'', meende Hieper schamper, maar zijn compagnon schudde langzaam het hoofd.

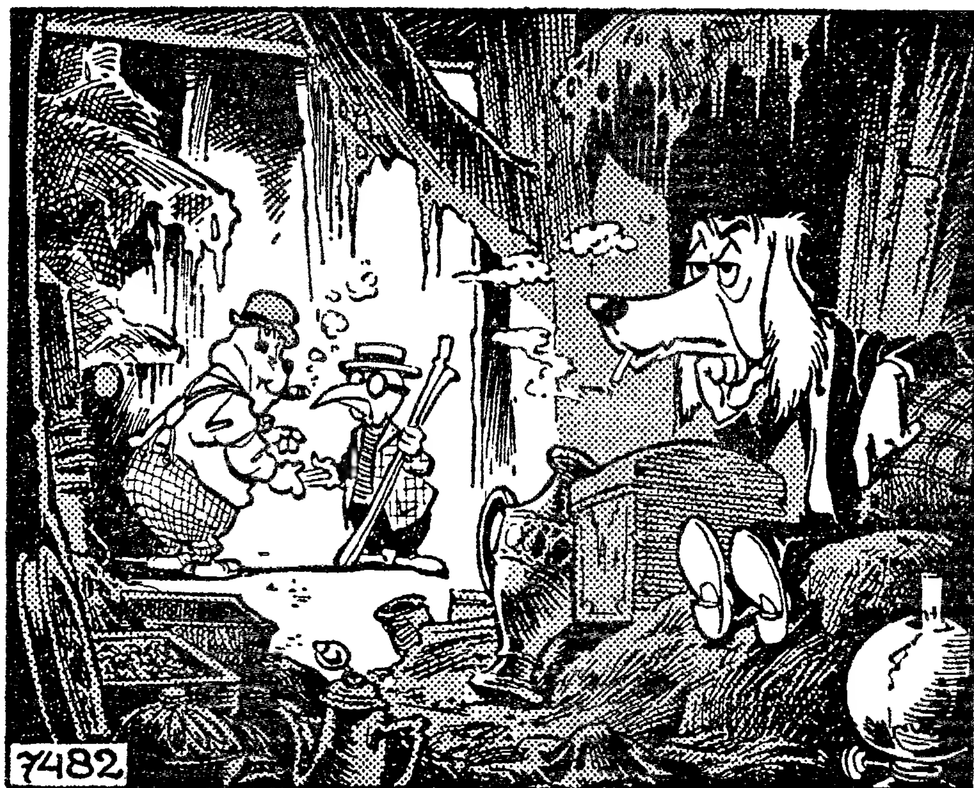
,,Ik weet het nog zo niet'', sprak hij. ,,Geld speelt voor die Bommel geen rol, en ik heb me al vaak afgevraagd hoe hij er aan komt. Het kan best zijn dat hij een recept heeft... En in zo'n recept zouden superzaken zitten...''

,,Kom nou, Suup!'', riep Hieper uit. ,,Als de hemel valt hebben we allemaal een blauwe muts op. Laat je niet verlakken. Stuur hem lood en laat hem betalen, zou ik zeggen.''

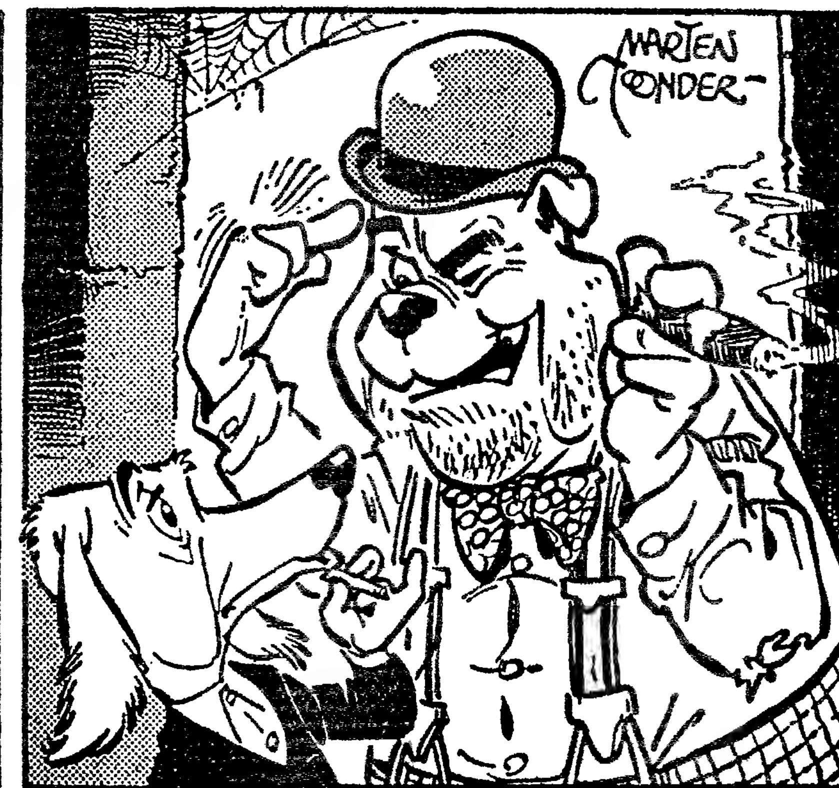
Hij verdween in het pakhuis en Super volgde hem in diep nadenken. Maar voordat hij over de drempel stapte, werd hij aangesproken door een nieuwe klant, in wie oplettende lezertjes de kruidenier Grootgrut zullen herkennen.

,,Ik zou interesse hebben in een partijtje lood'', sprak deze. ,,Met korting natuurlijk. Wij middenstanders moeten elkander helpen, en ik verwacht een billijke prijs als ik een flinke partij afneem.''

,,Juist'', mompelde Super en hij krabde zich onder de hoed. ,,Een partij lood, hè? Om goud te maken, zeker?''

7482 Niet lang nadat de kruidenier Grootgrut zijn bestelling geplaatst had, verscheen er een andere klant die om lood vroeg, en kort daarop verscheen er een volgende. Geen wonder dat de drukte in het anders zo stille voddenpakhuis de aandacht van de firmant Hieper trok.

Peinzend zat hij op een stapel oude zakken, en toen de laatste klant de deur uit was, trad hij op zijn compagnon toe.

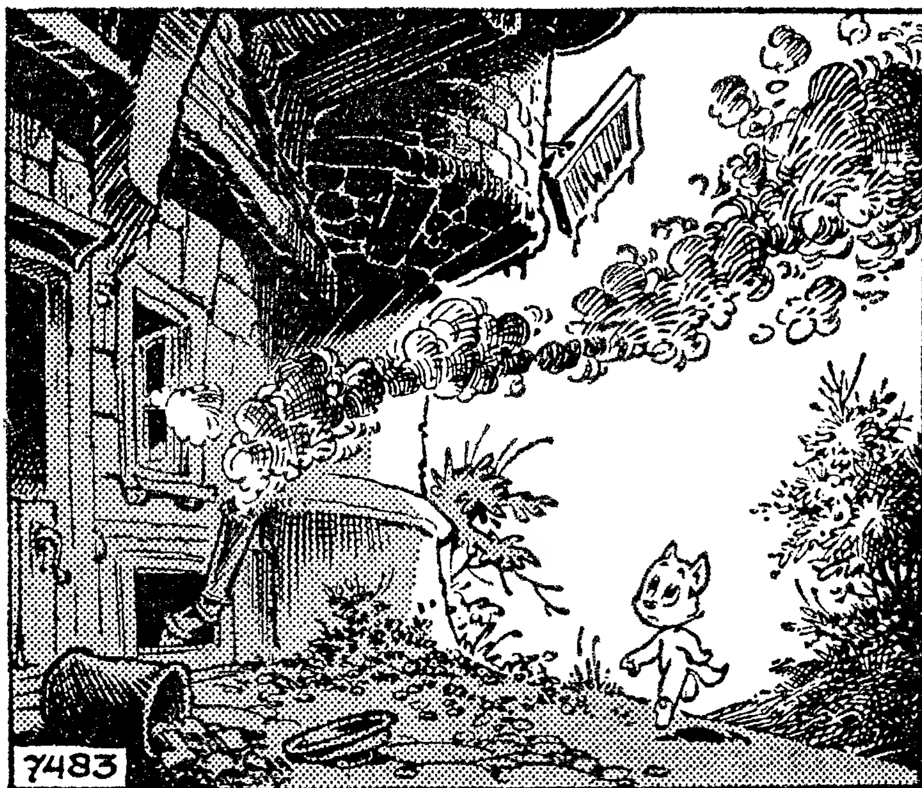
,,Dit is niet gewoon, Suup", sprak hij. ,,Iedereen is bezig goud uit lood te maken, en wij zijn de sukkels, die de grondstoffen leveren."

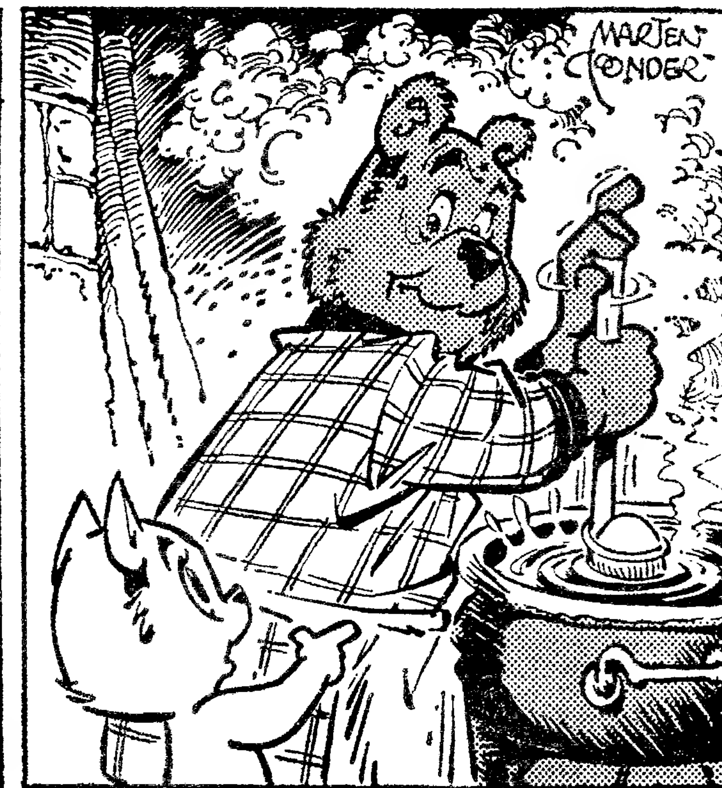
,,Sukkels?", herhaalde Super, terwijl zijn stuitende trekken zich verdiepten. ,,Praat voor jezelf! Wat bedoel je?"

,,Ik weet wat beters," legde de ander haastig uit. ,,Als we vannacht nu es naar die bolle gaan en we houden hem een schietijzer onder de neus! Dan vertelt hij zijn recept wel, en dan kunnen wij..."

Hij werd onderbroken door het honende gelach van zijn medefirmant.

,,Hoho", riep deze uit. ,,De bolle vertelt zijn geheim aan iedereen, dat heb je toch gemerkt? Wij hebben dat receptje niet nodig, jongen. Die loodhandel van ons wordt een goudmijn! Dat is de echte manier om goud van lood te maken; let maar eens op!"

7483 Toen Tom Poes wat later langs Bommelstein liep, zag hij dat er nog steeds roetwolken uit de kelderschoorsteen opstegen.

,,Heer Ollie is alsmaar bezig goud te maken,'' mompelde hij. ,,Wat vindt hij eraan? Voor een heer van zijn stand is het een rare bezigheid, dat ga ik hem zeggen ook!''

Met deze gedachte liep hij door de openstaande deur naar binnen en daalde in de kelder af. Daar stond heer Bommel met een rafelig voorschoot bij een fornuis en roerde met een stok waar hij een ronde steen aan gebonden had, in een ijzeren pot vol gesmolten lood.

,,Dit werk geeft me veel voldoening,'' verklaarde hij desgevraagd. ,,Het gaat niet om het geld; want dat speelt geen rol, zoals je weet. Nee, het gaat om het werk. Men heeft mij wel eens van werkeloosheid beschuldigd. Daarom vind ik het nu zo aardig om eens te laten zien, dat geld maken voor mij een kleinigheid is.''

,,Hm'', zei Tom Poes.

,,Wat wil je eigenlijk?'', hernam heerOllie. ,,Wil je soms weten hoe het gaat? Dat kan hoor. Eerst wilde ik het geheim houden, maar toen vroeg ik me als heer zijnde af: Waarom eigenlijk? Er is helemaal geen kunst aan; en niemand hoeft meer behoeftig te zijn. Daarom vertel ik het gewoon aan iedereen die er belang in stelt, zodat ik in stilte veel goeds doe. Vooral sinds Joost ontslag wilde nemen als ik hem het recept niet wilde geven, als je begrijpt wat ik bedoel.''

7484 Tom Poes wilde uitleggen, dat hij niet om het recept gaf, omdat hij toch geen goud ging maken. Maar op dat moment klonk het geluid van krakende planken en daar kwam commissaris Bas de trap afdalen.

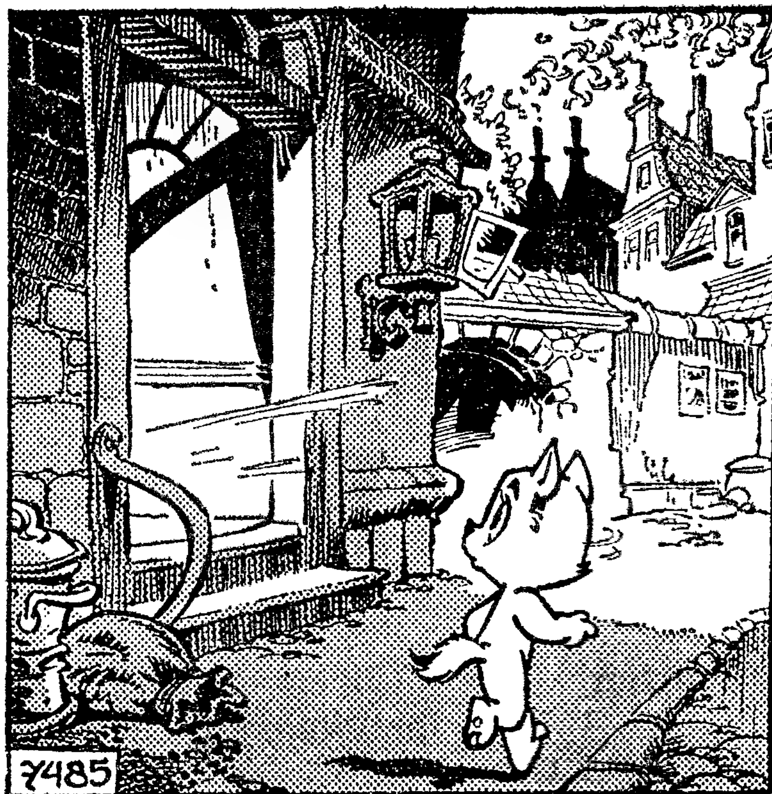
,,Zo, zo'', sprak hij. ,,IJverig aan het werk, zie ik. Begrijp me goed; daar is niets op tegen, zolang het geen distilleerderij is.''

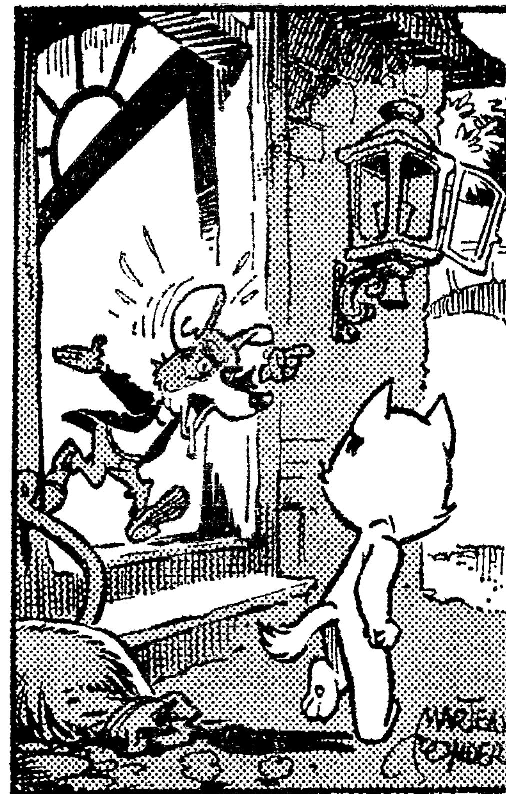
,,Nou, dat is het niet, hoor'', zei heer Bommel al roerende. ,,Ik ben bezig lood te hervormen, heel gewoon Kan ik u ergens mee helpen?''

,,Ach nee, zo indirect niet'', mompelde de politiechef, die het warm begon te krijgen. ,,Ik kom maar eens kijken. Of eigenlijk..... Kijk, ik wilde je even herinneren aan die zwerver Ommenom, die lastig gevallen werd. door een oploop, omdat hij goud kon maken. Je weet wel. Daarom wou ik je even waarschuwen. Je moet niet te geheimzinnig doen, vat je? Anders krijg je dezelfde narigheid als hij. Ik bedoel maar, de politie doet zijn best — maar je moet een beetje meewerken...''

,,Ik doe helemaal niet geheimzinnig'', zei heer Ollie goedig. ,,Het gaat alleen maar om de aardigheid en het werk en die verspreid ik graag om me heen. Kijk, het gaat zo: Je moet lood smelten in een ijzeren pan en dan moet je dat roeren met een steen, die je aan een staaf hebt gebonden. Gewoon maar roeren. In de rondte, bedoel ik. Om en om en om en om. Dat is alles. Om en om en om...''

Tom Poes had genoeg gehoord. Hij klom de trap weer op, totdat de stem van de omschrijvende heer ten slotte uitdoofde door het dichtdoen van de deur.

7485 Tom Poes vervolgde zijn wandeling in de richting van Rommeldam. Nu hij wist dat heer Bommel geen geheim meer van zijn recept maakte, viel het hem op hoe uitgestorven de straten van de stad waren — en ook bekeek hij de zware rookwolken die in de lentelucht opstegen, met andere ogen.

,,Iedereen is aan het goud maken'', zei hij bij zichzelf. ,,En daarom wordt er niets meer gedaan. Het is niet zo best, maar ik zou zo gauw niet weten, waarom niet. Het moet toch prettig zijn als iedereen rijk is?''

Op dat moment passeerde hij het politiebureau en een boze stem uit het inwendige stoorde zijn gedachten.

,,Het is hier een bende!'', riep de journalist Argus, die in de deuropening verscheen. ,,Hoe kan ik mijn lezers het nieuws geven, wanneer de politie niet kan verhinderen, dat het gestolen wordt?''

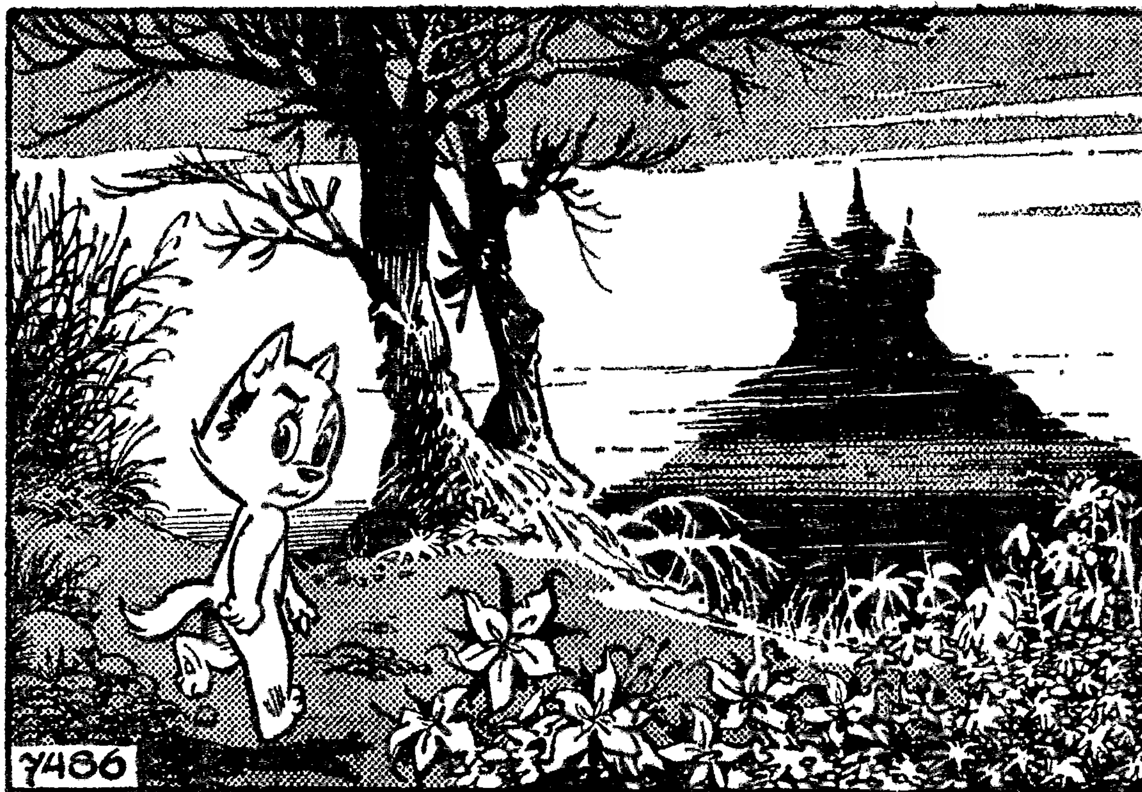
,,Ik weet het niet'', zei Tom Poes. ,,Maar hoe kan het nieuws gestolen worden?''

,,Het is het loodzetsel'', legde de verslaggever uit. ,,Dat wordt gegapt voordat je een krant kunt drukken en de politie kan het niet aan. Brigadier Snuf is de enige die nog op zijn post zit. Hij heeft het genoteerd, maar wat kan hij verder doen?''

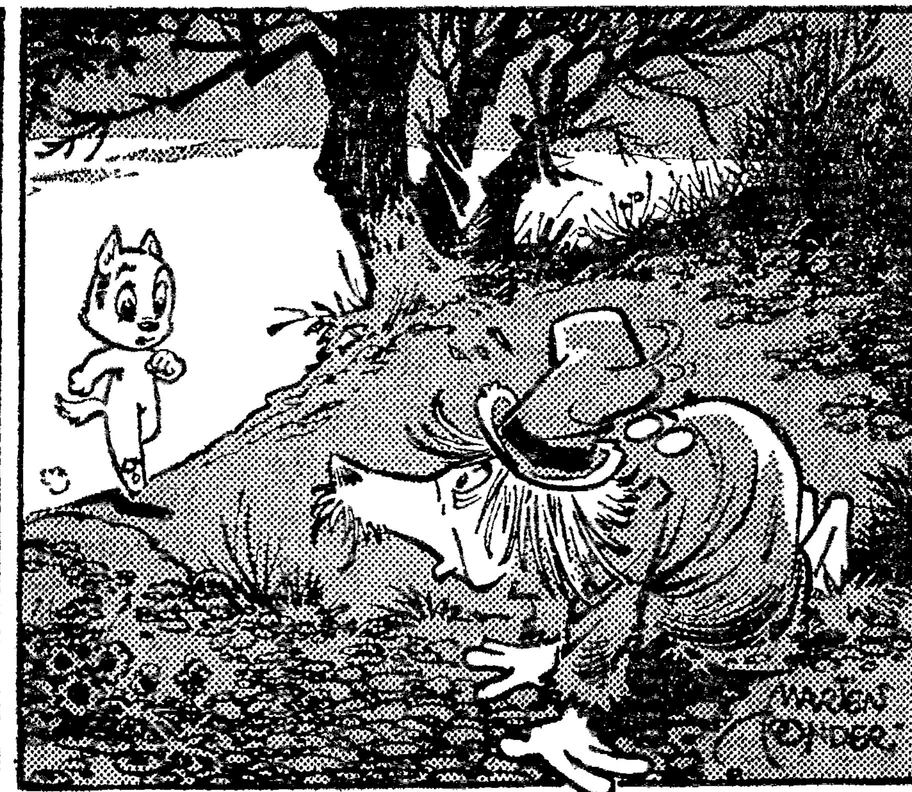
,,Wie heeft het gestolen?'', hield Tom Poes aan.

Argus maakte een wijzend gebaar naar een paar heren in maatkostuum die bij een dure automobiel stonden te schertsen.

,,Het is niet te bewijzen'', mompelde hij bitter. ,,Maar die loodhandelaars daar zijn de enigen die bezig zijn rijk te worden. Want goud wordt waardeloos als iedereen het maakt, dat ligt voor de hand; en het lood wordt steeds maar duurder. Maar hoe Super en Hieper eraan komen kan ik alleen maar vermoeden.''

7486 Toen Tom Poes naar huis ging, begon de avond al te vallen, en de zon ging rood onder achter Bommelstein.

„Argus had gelijk", dacht hij. „Als iedereen goud maakt, wordt het natuurlijk waardeloos — en dan gaat de lol er vanzelf af.

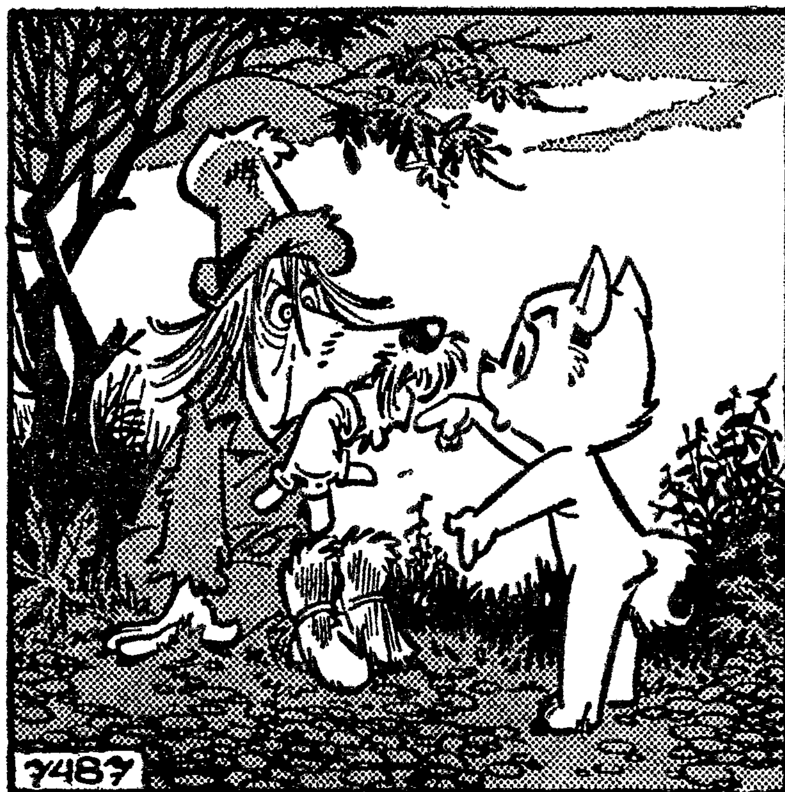
„Maar ik vraag me af, of heer Bommel wel een goed recept gekregen heeft, want tot nu toe is er nog niemand die echt goud heeft gemaakt. Iedereen is met lood bezig, en nuttig werk wordt er niet meer gedaan; dat moet voor de stad wel slecht aflopen. Zou die goudmaker Ommenom de zaak voor de gek hebben gehouden? We weten ten slotte niets van hem dan dat hij veel goudklompjes op zak had..."

Op dat moment werd zijn aandacht getrokken door een gedaante die boven op een heuvel zwart tegen het avondrood afstak. Er was iets bekends aan de gebogen figuur met de onverzorgde haardracht en het vervallen hoofddeksel, en na een korte aarzeling liep Tom Poes naar hem toe.

„Net wat ik dacht!", riep hij toen hij dichter bij kwam. „Je bent Roerik Ommenom, de alchemist! Waarom ben je teruggekomen? Wat doe je hier? Zoek je soms iets?"

De voortkruipende goudmaker keek op en knikte schuw.

„Ja", zei hij. „Ik ben teruggekomen om iets te zoeken wat ik verloren heb op die noodlottige avond toen het volk tierend te hoop liep om mij onheus te bejegenen. Het is iets, dat ik slecht missen kan."

7487 „Het is prettig dat ik je toevallig tref", zei Tom Poes. „Ik heb veel over je gedacht en er zijn een paar dingen die ik je wil vragen."

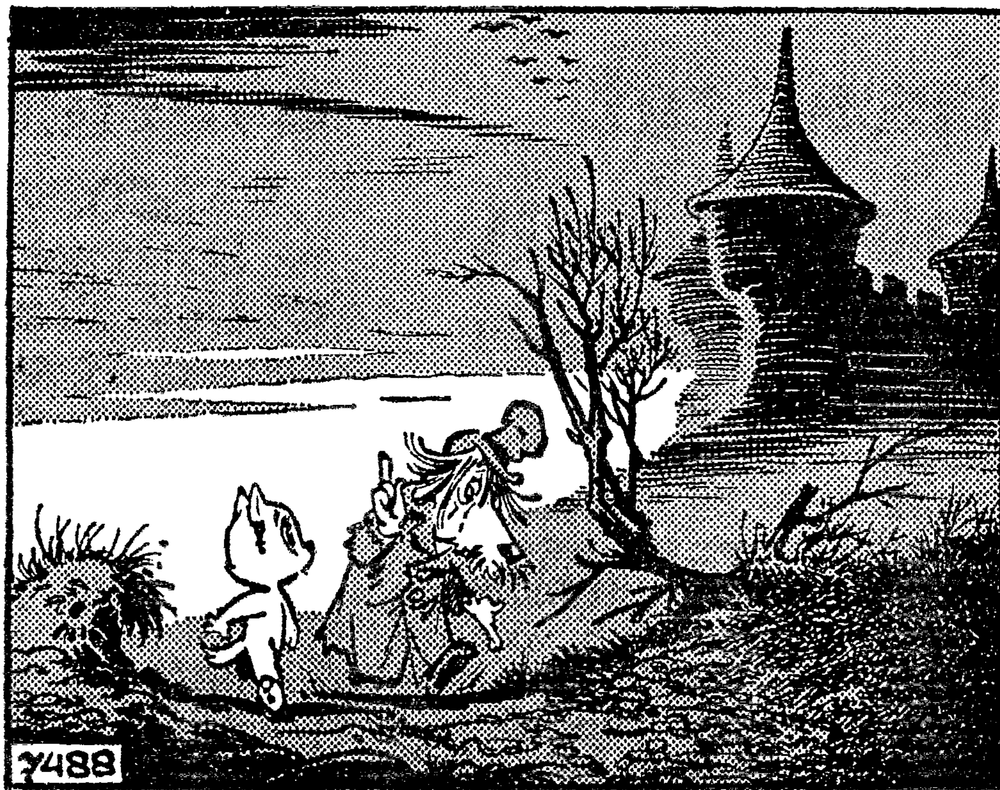
„O, ja?", vroeg Ommenom schuw, terwijl hij rechtop ging zitten. „Ik heb alles al verteld wat ik weet en ik kom alleen maar hier om iets te zoeken."

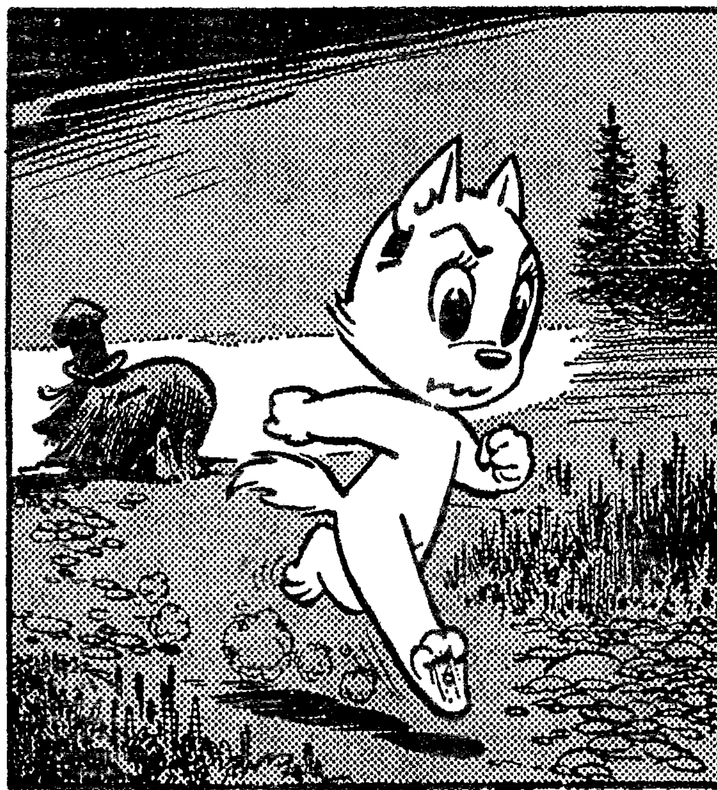
„Wees eerlijk", hernam Tom Poes. „Kan je werkelijk goud maken?"

De vervallen gedaante zakte nog wat meer ineen. „Niet meer", mompelde hij toonloos. „Ik ben mijn steen kwijt, zodat ik eigenlijk helemaal opnieuw moet beginnen. De steen der wijzen, je weet wel. Zonder steen geen goud, zo is dat. Maar ik heb geen keus. Als loodgieter kom ik niet aan de slag, omdat er geen lood te gieten is. Alle lood hier in de omtrek wordt gestolen — en daarom zoek ik mijn steen, om opnieuw goud te kunnen maken. En als ik mijn steen niet vind, moet ik helemaal opnieuw beginnen, veertig jaren lang."

„Wat is dat voor onzin?", vroeg Tom Poes streng. „Je hebt heer Bommel het recept voor goud maken gegeven, en dat ging over gesmolten lood, dat geroerd moet worden...."

„Met een steen", vulde de ander aan. „Roeren en roeren. Om en om en om. 123.456.789 maal; want het gaat niet om de formule, maar om het werk! En na 123.456.789 keer roeren is de steen een steen der wijzen geworden, en dan wordt het lood goud! Zo is dat."

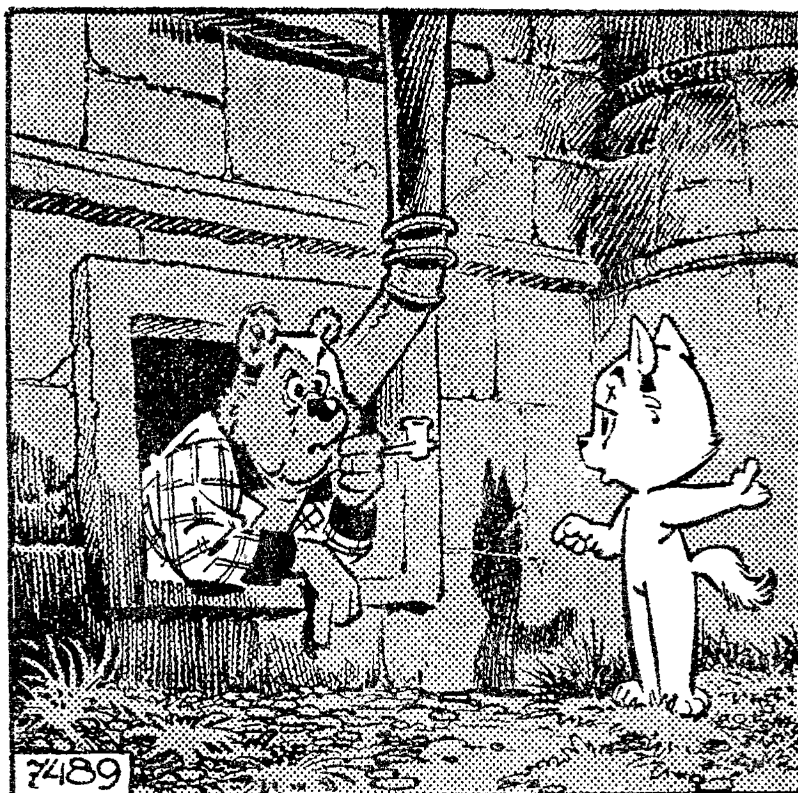

7488 De vervallen goudmaker was opgestaan en liep nu met slappe schreden door de avondschemering, terwijl zijn bleke ogen zoekend rondkeken.

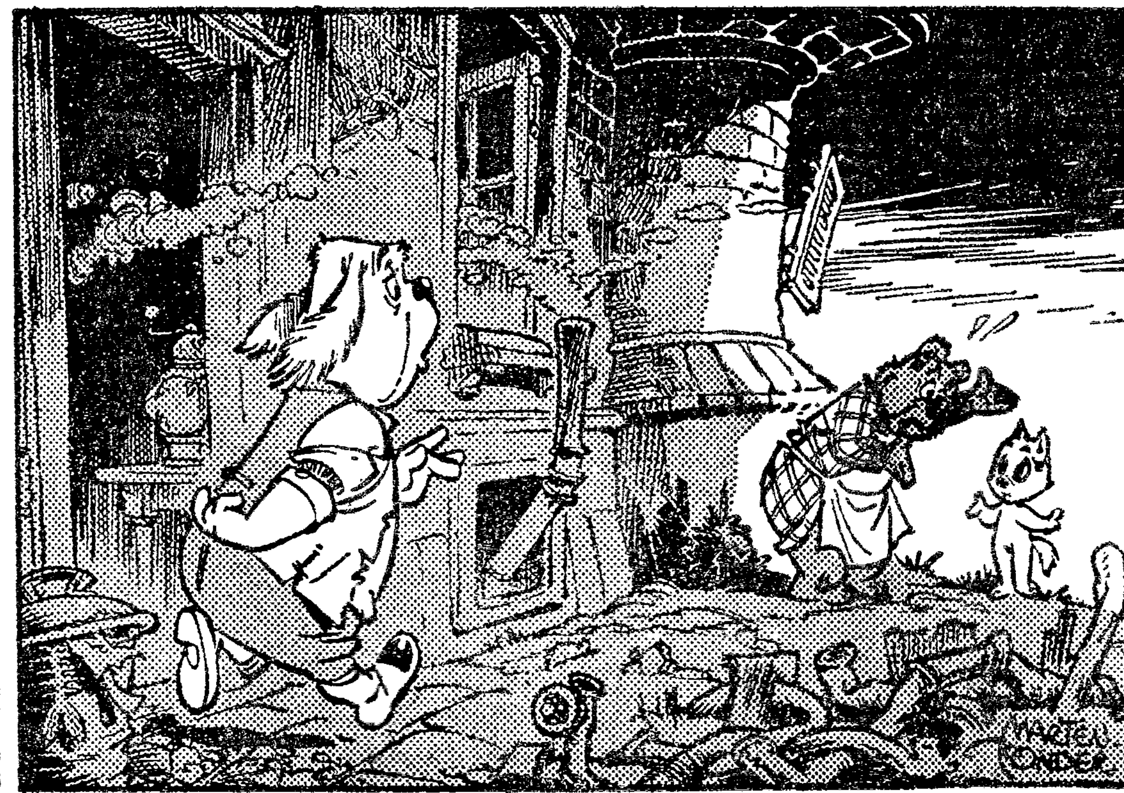
„123.456.789 keer", mompelde hij. „Pas dan heeft men de steen der wijzen gemaakt. Dat duurt wel 40 jaren, wanneer men tien uren per dag, 7 dagen per week werkt. Het is een hard bestaan, hoor. Maar dan kan men met die steen dan ook goud van lood maken. Iets uit niets. Dat geeft veel voldoening."

Na deze woorden liet hij zich weer op zijn knieën zinken om verder te zoeken naar de verloren steen, en Tom Poes liep op een holletje verder naar Bommelstein.

„Ik wist wel dat er iets ontbrak aan het recept van heer Ollie", dacht hij. „Die had het alleen maar over roeren — en hij denkt natuurlijk, dat dat met een paar dagen wel bekeken is. Maar het gaat niet om de formule; het gaat om het werk! 40 jaren roeren, zonder vakantie! Ik ben benieuwd wie dat vol houdt, zelfs als hij dan goud kan maken. Dat ga ik toch eens aan heer Ollie vragen."

Hij hoefde niet ver te zoeken, want toen hij bij het oude slot aankwam, hing de kasteelheer uit het keldervenster. Trekkende aan zijn pijp genoot hij van de rust en de voldoening die alleen een heer na een inspannende dagtaak smaken kan.

7489 Heer Bommel hing tevreden uit zijn keldervenster en genoot van de schemering, terwijl hij een pijpje rookte.

,,Er gaat toch maar niets boven een goed vervulde dagtaak'', sprak hij toen hij Tom Poes zag aankomen.

,,Hm'', zei Tom Poes. ,,Het zal anders nog wel even duren voordat u iets klaar hebt gemaakt.''

,,Zo'', hernam heer Ollie onaangenaam getroffen. ,,Ik werk van de vroege morgen tot de late avond als een hoogstaand voorbeeld voor menigeen. Maar jij waagt het mij in een lanterfantend daglicht te plaatsen! Wat bedoel je eigenlijk, jonge vriend?''

,,Ik bedoel dat goud maken erg veel tijd kost'', legde Tom Poes haastig uit. En daarop vertelde hij zo duidelijk mogelijk wat hij van Roerik Ommenom had gehoord.

Toen hij uitgesproken was, heerste er enige tijd slechts de vreedzame stilte van de avondstond, maar daarop werd deze ruw verscheurd door het gekraak waarmee de goudmaker uit zijn raam naar buiten klom.

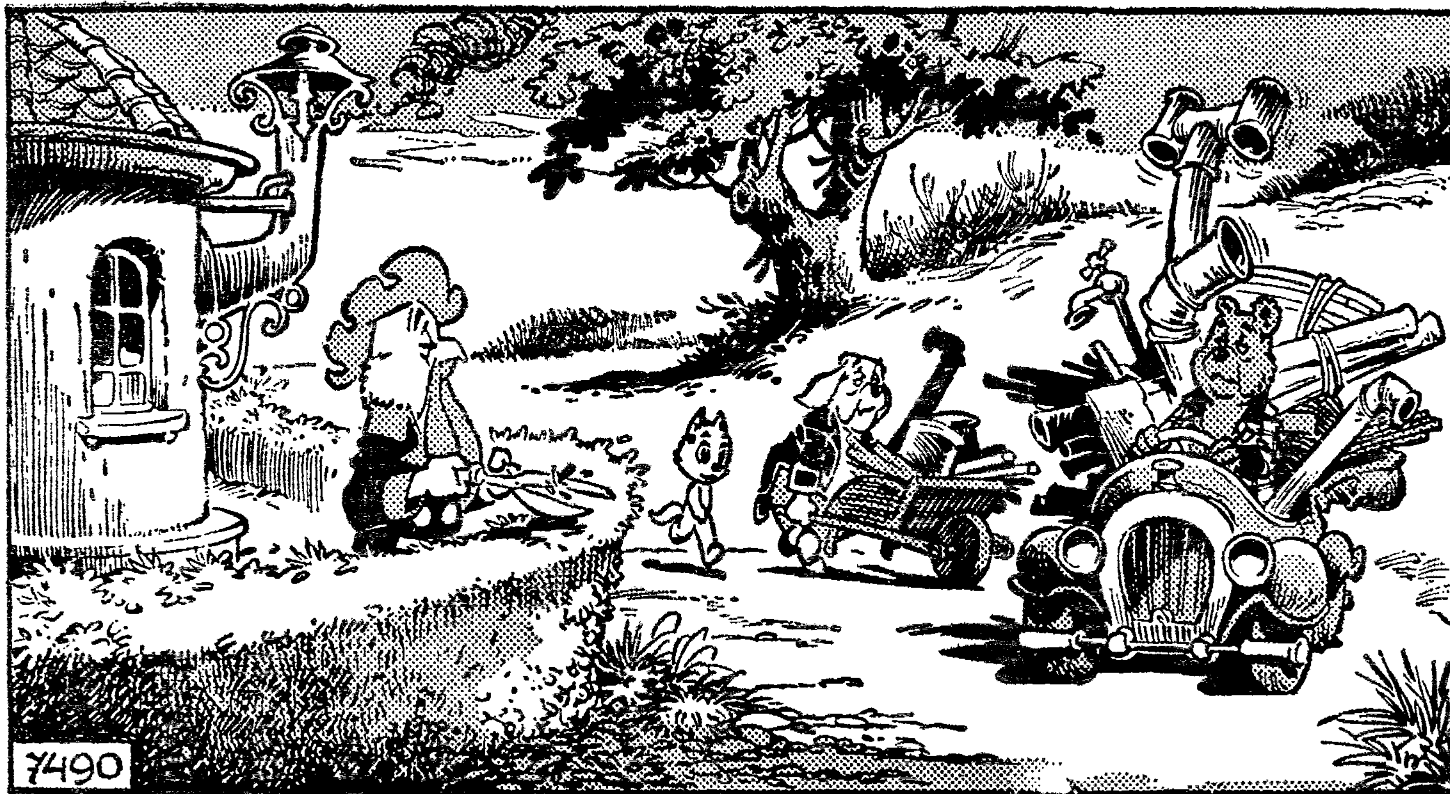
,,Wat zeg je daar!?'', riep hij met een stem die schril tot in de keuken doordrong. ,,Honderddrieëntwintig miljoen maal roeren? Veertig jaren van mijn jonge leven achter een pan lood staan, ten koste van mijn gezondheid en mijn maaltijden? Waarom heb je me dat niet eerder verteld? Waarom is dat gedeelte van het recept stiekem achtergehouden?''

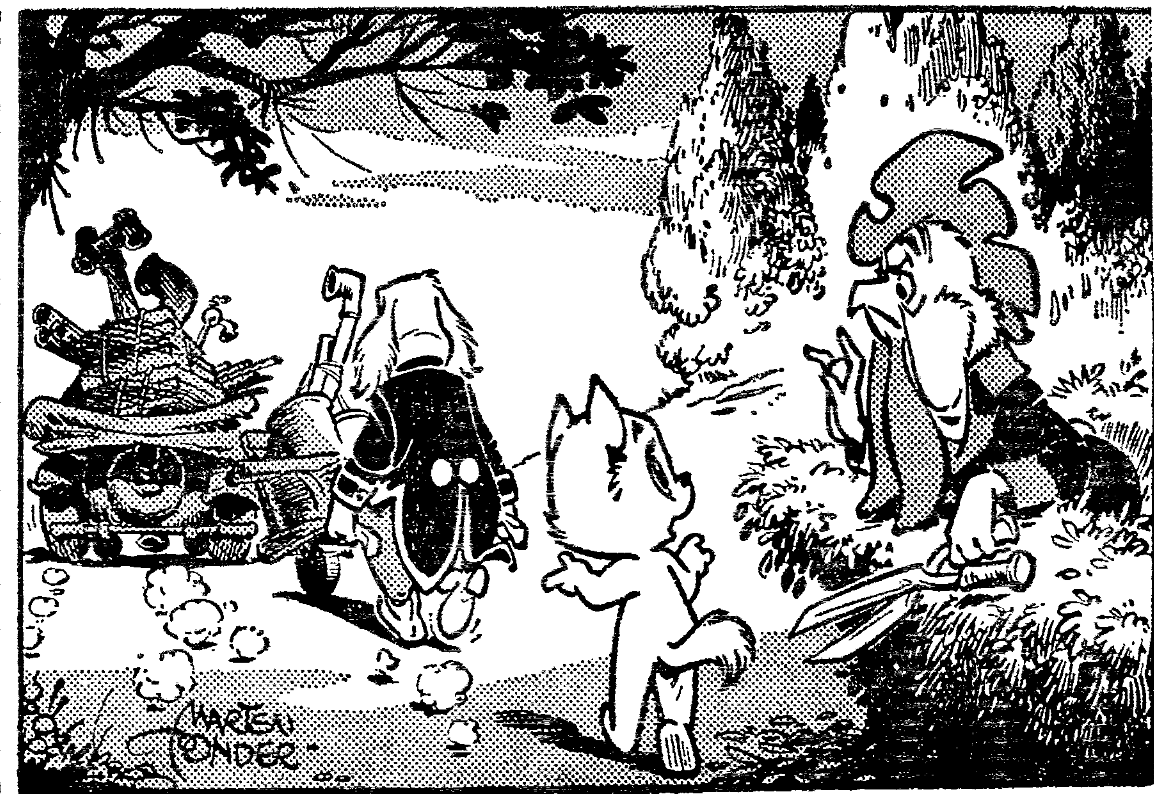
De bediende Joost, die in de keuken aan het roeren was, staakte zijn werkzaamheden en haastte zich naar buiten.

,,Excuseer, heer Olivier'', riep hij ongerust. ,,Duurt het maken van goud veertig jaren, met uw goedvinden?''

,,Ja'', zei Tom Poes. ,,Want het gaat niet om de formule maar om het werk.''

,,Het werk!!'', herhaalde heer Bommel met overslaande stem. ,,Dat háát ik! Ik wil dat niet levenslang doen!'' Hij zweeg even en vervolgde toen toonloos: ,,Maar wat moet ik nu met al dat lood dat ik van Super gekocht heb?''

7490 De volgende dag begon met een mooie ochtend. Een zacht briesje blies de bloesemblaadjes van de bomen en het gefluit van de vogels werd slechts overstemd door het vreedzame geluid van een tuinschaar die een haag beknipte.

Het was de markies de Canteclaer, die een liefhebber was van lichte tuinwerkzaamheden en die zodoende bovendien een oogje kon houden op het nieuwe paviljoen waar twee ploegen knechten elkander afwisselden bij het roeren in gesmolten lood.

Deze voorname sfeer werd omstreeks negen uur verstoord door het razen van een motor en het gepiep van zwaar belaste wielen en toen de edelman opkeek zag hij de Oude Schicht met doorgezakte veren de hoek omkomen. Het trouwe voertuig was geheel beladen met loden buizen en leidingen en het is te begrijpen dat de tuinierende aristocraat onthutst de schaar liet zakken.

,,Hebt ge het goudmaken verwisseld voor de loodhandel, amice?'', vroeg hij. Maar heer Ollie wuifde slechts mat met de hand bij het passeren en keek niet op; evenmin als de bediende Joost die hem hijgend volgde met een overladen kruiwagen. Tom Poes bleef echter staan.

,,Heer Bommel geeft het goud-maken op'', legde hij uit. ,,Ik heb ontdekt, dat het roeren van gesmolten lood ongeveer veertig jaren gaat duren en dat je het zelf moet doen, omdat het om het werk gaat. Nou, dat heeft hij er niet voor over.''

7491 Super en Hieper hadden buiten de stad een eenvoudige loods opgetrokken, die diende als opslagplaats voor lood. Hier konden ze hun voorraden heenbrengen zonder de aandacht van omwonenden of van de politie te trekken: en ook was het handig voor afnemers die liever niet gezien wilden worden.

,,De zaken gaan goed, Suup'', zei Hieper, die vermoeid doch voldaan in een gemakkelijke stoel zat. ,,Het was een inspannend nachtje, dat wel. De leidingen in het belastingkantoor zaten lelijk in de muur gewerkt. . .''

,,Een welbestede nacht, jongen'', verbeterde zijn medefirmant. ,,Dan mag je niet klagen! Maar het zal nodig wezen om ons terrein wat te verleggen; de hele omgeving is nu wel loodloos.''

Hij werd onderbroken door het rinkelen van de bel en Hieper, die meende dat de eerste klant zich meldde, haastte zich om open te doen. Doch toen hij daar heer Bommel bij een auto vol lood zag staan, maakte verwarring zich van hem meester.

,,W-wat moet dat?'', hoorde Super hem vragen. Daarop klonk enig gedempt gepraat en nu begon ook de oudste compagnon onrustig te worden. Hij zette zijn glas weg, verrees uit zijn fauteuil en trad op de deur toe, precies op het moment dat deze met kracht door Hieper dichtgeslagen werd.

,,Ze komen hun lood terugbrengen!'' stamelde die ontsteld. ,,Ze scheien er mee uit, zeggen ze. En ze willen hun geld terughebben. Wat moeten we nu doen, baas?''

,,Onzin'', gromde Super. ,,Geleverd is geleverd. Zaken zijn zaken!''

Zijn stem klonk echter niet helemaal zeker en hij voegde er ongerust aan toe: ,,Maar wat is er aan de hand?''

7492

Nieuwtjes en geruchten verspreiden zich snel in Rommeldam, en toen de dag enige uren verder was, kon men een levendige drukte op de heide waarnemen. Voor de loodloods van Super en Hieper, Lodeniers, reden allerlei voertuigen af en aan, en de voorraad pijpleidingen en buizen die daar lag groeide voortdurend.

Commissaris Bas placht in deze buurt zijn ronde te maken voordat hij zich terugtrok voor enig loodhervormen, en het is te begrijpen dat de opmerkzaamheid van de scherpe politiebeambte erdoor getrokken werd.

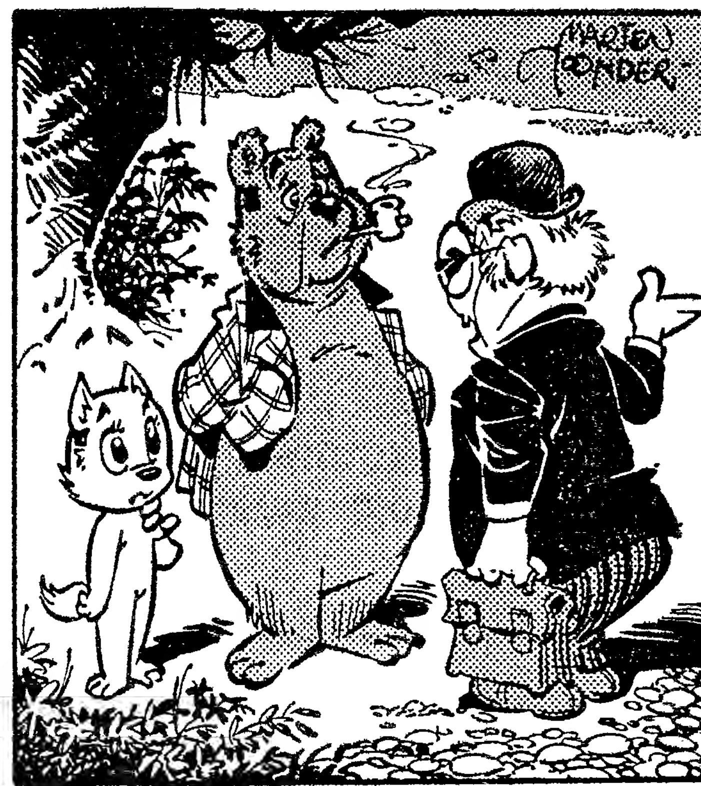
„Kunt u me ook zeggen, wat daar aan de hand is?", vroeg hij ongerust, toen hij de markies de Canteclaer zag naderen.

„Daar is stuitend bedrog aan de hand, amice". verklaarde de edelman. „Op aandringen van eh.... Bommel, heb ik mij laten overhalen een partij lood in te slaan. Fi donc, ik had mij nooit met zijn platte zaken moeten inlaten! Het is allemaal zwendel. Ik heb het walgelijke metaal door mijn knechten bij die schuur laten neerwerpen, en ik zal de zaak in handen van een advocaat geven om mijn geld terug te krijgen."

„Zw-zwendel?", herhaalde de politiechef, terwijl een dodelijke bleekheid zijn trekken overtoog. „Er k-kan d-dus geen g-goud van lood gemaakt worden?"

Hij zweeg even om dit feit te verwerken, en toen vervolgde hij mompelend: „En al dat lood is nog gestolen ook. De hele stad is lodeloos door de gouddorst. Zelfs bij de po-politie wordt er aan loodhervorming gedaan... W-wat nu te d-doen?"

7493. — Heer Bommel had het afladen van de Oude Schicht aan Joost overgelaten en nu wandelde hij peinzend met Tom Poes wat om de loodloods heen. Zodoende ontmoetten ze de ambtenaar eerste klasse Dorknoper, die met een zwaar tasje op weg was naar de Lodeniers Super en Hieper.

„Er is daar heel wat uit te zoeken'', sprak hij, de pas inhoudend. „Vooral wanneer het fout loopt met goud maken hebben wij beambten een drukke tijd. En dit geval is ernstig. De hele stad is ontwricht. Niemand heeft meer gewerkt en panden zijn gesloopt voor het verkrijgen van lood. Weet u ook waarom de fabricage van goud zo ineens gestaakt is?''

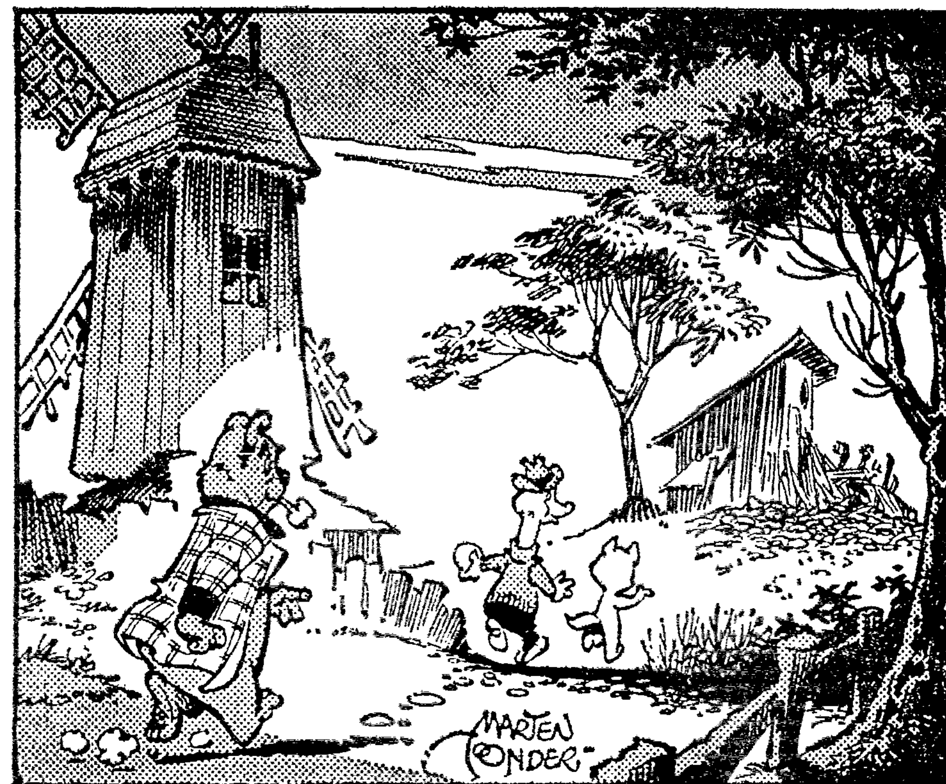
„Het is te veel werk'', verklaarde heer Ollie lusteloos. „Wanneer je veertig jaren moet roeren om het te kunnen maken is de aardigheid eraf. Dat zag je aan die Ommenom, een heer aan lager wal, als u begrijpt wat ik bedoel.''

„Is het dat?'', mompelde de heer Dorknoper begrijpend. „Dat soort gevallen kom ik vaker tegen in mijn praktijk. Evengoed is het moeilijk voor de overheid. De belastingopbrengsten verminderen, de subsidieaanvragen lopen op — en waar moet het geld voor de herstellingen vandaan komen?''

Hij tikte aan zijn hoed en vervolgde in nadenken verzonken zijn weg. Ook heer Bommel en Tom Poes liepen verder, maar op dat moment slaakte de laatste een gesmoorde uitroep.

„Natuurlijk!'', zei hij. „Dat ik daar niet eerder aan gedacht heb.''

7494. — Bij een kromming van de weg was Wammes Waggel verschenen. De eenvoudige figuur stapta vrolijk voort, en terwijl hij een onduidelijk lied zong wierp hij een ronde steen omhoog, die hij dan behendig weer opving.

„Natuurlijk!", riep Tom Poes. „Dat ik daar niet eerder aan gedacht heb!"

„Waaraan?", vroeg heer Ollie verbaasd. Maar Tom Poes sprong op Wammes af zonder hem antwoord te geven.

„Is dat nog altijd dezelfde steen die je op die avond gevonden hebt, bij Bommelstein?", vroeg hij.

„Ja", gaf de aangesprokene toe. Hij staakte het kaatsen en hief de kei omhoog.

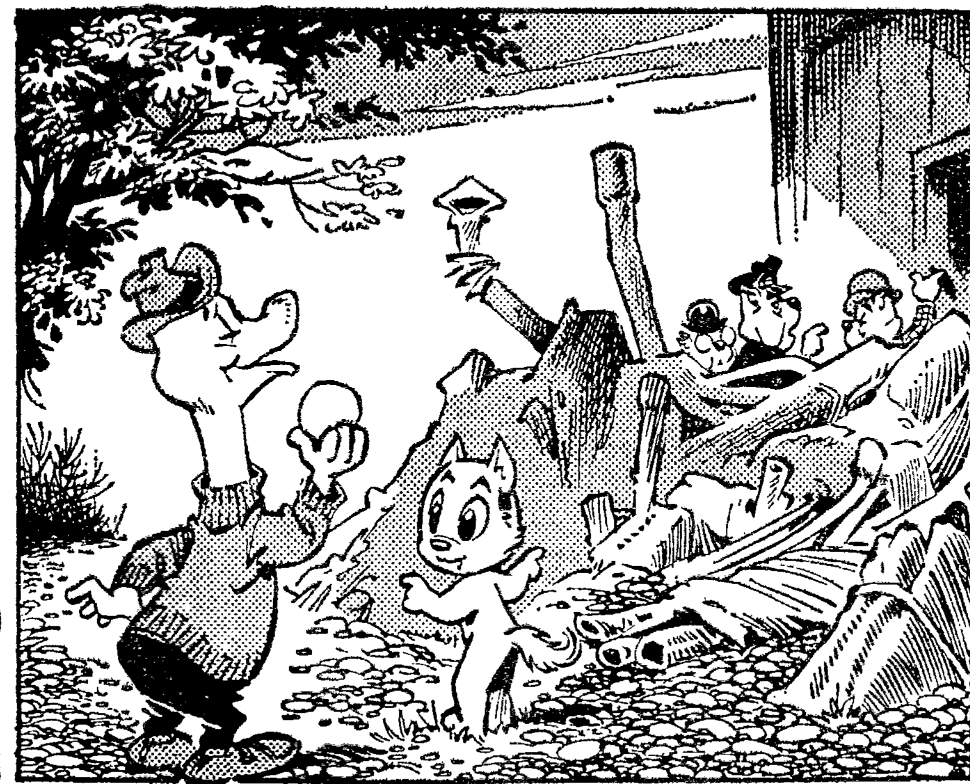
„Best een enige bal", sprak hij. „Maar het is mal, hè? Toen ik hem pas had vond ik hem veel mooierder. Hij begint nu echt saai te worden; want veel meer dan een beetje ballen kan je er niet mee."

„Toch wel", zei Tom Poes haastig. „Kom maar eens mee, dan kan je lol hebben!"

„Wat is dat voor een steen?", vroeg heer Bommel op de achtergrond. Hij ergerde zich eraan, dat zijn jonge vriend over zulke oppervlakkige dingen kon praten, terwijl de tijden zo ernstig waren. Maar op zijn strenge vraag kreeg hij opnieuw geen antwoord, zodat hij wrevelig achter het tweetal aan naar de loodloods van Super en Hieper liep.

7495 Het pakhuis dat zo keurig en onopvallend op de hei gestaan had, was nu omringd door de teruggebrachte partijen lood, zodat het er een bende was.

„Hier liggen zowat alle loden leidingen en buizen van de gemeente", stelde de heer Dorknoper grimmig vast. „Weliswaar merk ik ook blik en plaatijzer op, zodat ik vermoed, dat het geleverde niet overal voldoet aan het bestelde. Maar dat is een kwestie voor de consumentenbond. Wat mij interesseert is hoe we de gemeentelijke waterleiding weer aan het werk kunnen krijgen. Hoe moet dit allemaal hersteld worden?"

„Dat is het werk van een goede loodgieter", merkte commissaris Bas op. „Nee, het ergste van de zaak is, dat alles is gestolen! Ik zal de directie van deze onderneming een streng verhoor moeten afnemen — en ik ben bang, dat het er slecht voor ze uitziet."

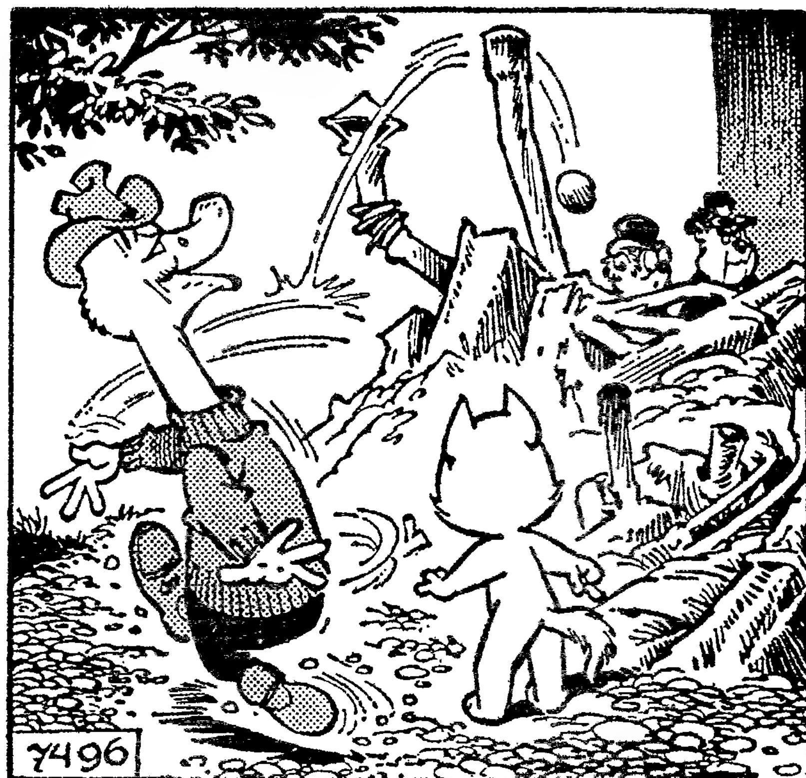
„Heb medelijden!", riep de oudste firmant uit. „Het was voor een goed doel, en we hadden vele hooggeplaatsten onder onze cliëntèle!"

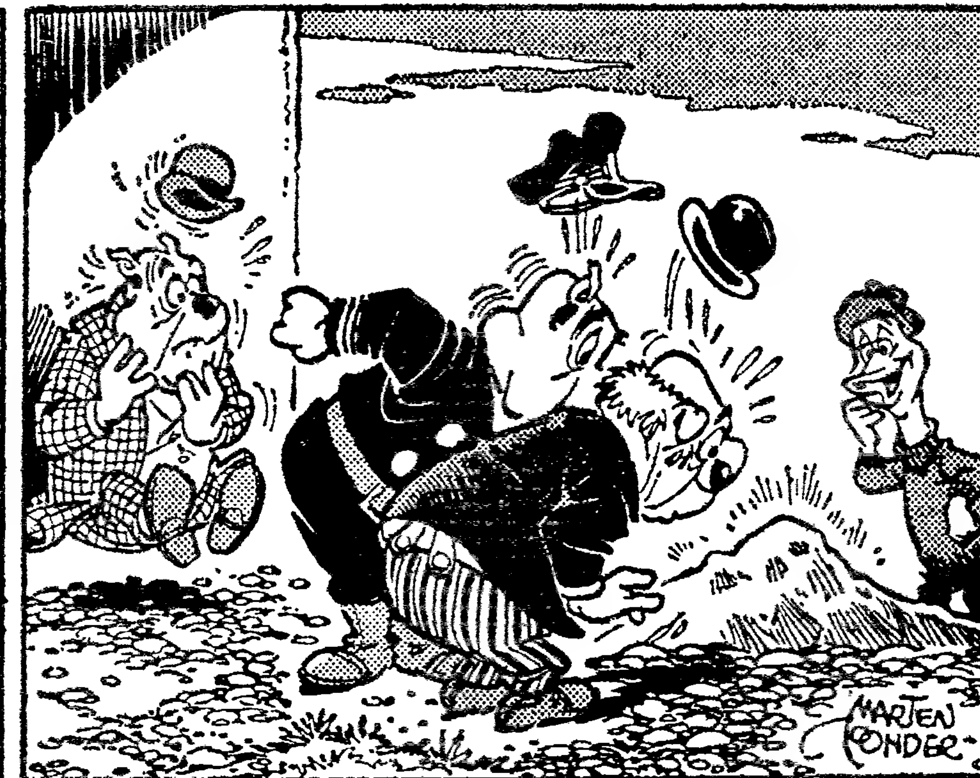
De politiechef verschoot van kleur, doch de ambtenaar eerste klasse lette daar niet op.

„Het recht moet zijn loop hebben", sprak hij. „Dat is zeker. Maar hoe wordt de schade betaald die de goudmakerij veroorzaakt heeft? Doet de verzekering dat? of moet het uit de gemeentekas komen? Daar draait het om."

Op dat moment waren Tom Poes en Wammes Waggel bij de loodhoop aangekomen, en de eerste wees naar het grauwe metaal.

„Kijk", zei hij, „als je daar nu je steen bovenop gooit, zal je iets raars meemaken."

7496 „Je moet de steen boven op al dit lood gooien", stelde Tom Poes voor. Dan zal je iets raars zien."

Wammes aarzelde niet, want omdat hij de kiezel toch al een paar dagen had, begon hij hem eigenlijk te vervelen. Hij wierp hem dan ook op de loodstapel en keek oplettend toe hoe de ronde kei bonkend naar beneden rolde en ten slotte verdween tussen het grind dat de grond bedekte.

„Er wordt gegooid!", riep de heer Dorknoper ongerust aan de andere kant van het metaal.

„Een ontevreden klant zeker", gromde de politiechef. „Van deze hele zaak kan niets goed komen. Relletjes en beschuldigingen tegen hooggeplaatste beambten. Zo'n grote loodzwendel is er nog nooit geweest!"

„Het was voor een goed doel", klaagde Super, die verslagen achter zijn nering stond. „Ik wilde graag helpen om iedereen rijk te laten worden..."

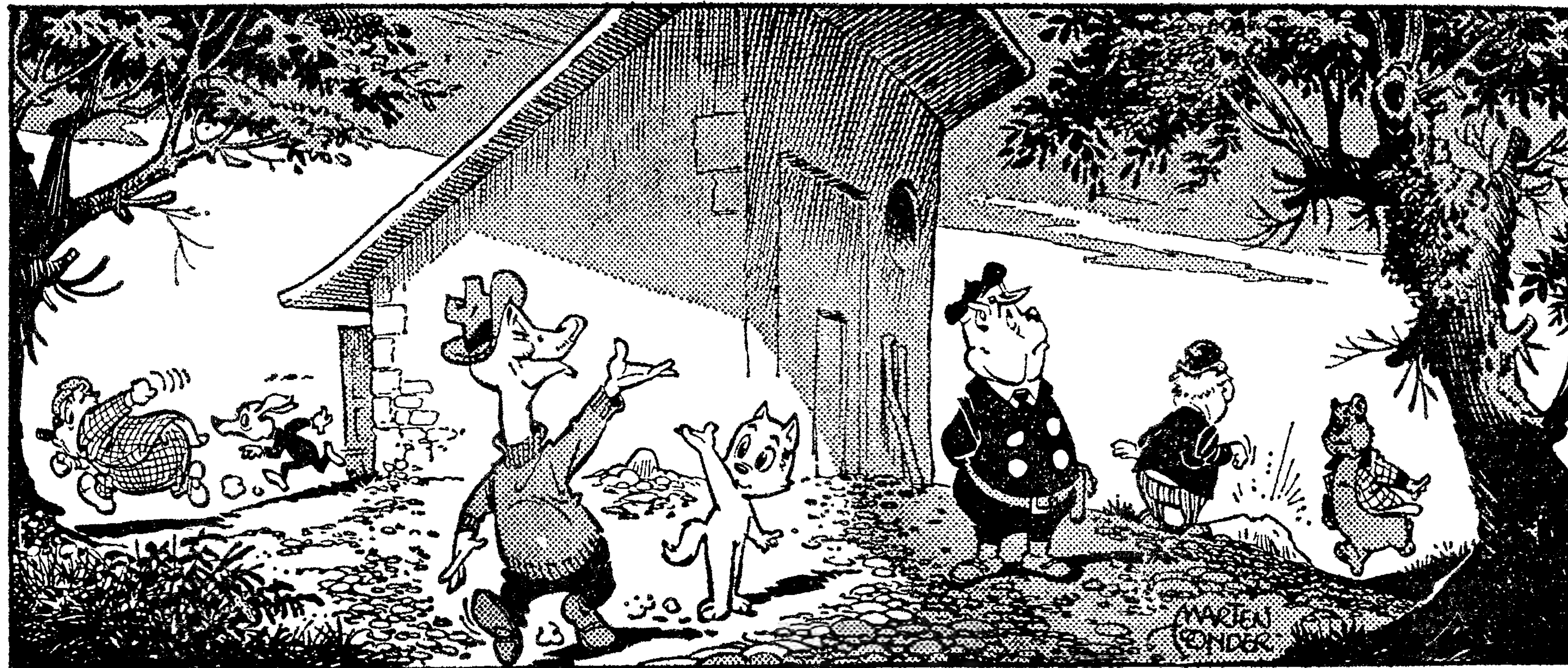
Hij zweeg plotseling en staarde met uitpuilende ogen naar het grauwe metaal, dat onder zijn handen begon te krimpen en een vreemde, gele kleur aannam.

„Het verandert!", riep commissaris Bas. „Waar die steen gerold heeft wordt het lood aangetast..."

„Het wordt goud!!", fluisterde de ambtenaar eerste klasse eerbiedig. „Zuiver, 24 karaats goud!"

„Hihihihi", giechelde Waggel opgetogen. „Dit is enigjes, hoor! Heb je ooit zoiets mals gezien?"

7497 Commissaris Bas stond in diep nadenken naar het bergje goud te kijken dat de plaats van de loodhoop had ingenomen.

„Ik weet niet wat hier gebeurd is", sprak hij tot zichzelf. „Maar dat is echt goud, zegt Dorknoper, en die kan het weten. En als het goud is, is het genoeg om alle schade te betalen — dat zou toch ook een prettig idee zijn voor de politie, die hier een lelijk steekje heeft laten vallen, omdat sommige leden zelfs probeerden lood te hervormen. Hum. Als die loodhandelaar zich nu onbemerkt uit de voeten zou maken, zou ik het misschien niet merken."

Hij keerde zich met de rug naar de schuur, waarin de ondernemer zich verwilderd had teruggetrokken, er staarde naar de bladeren van een boom die zachtjes wuifden in de lentewind. Zodoende had hij niet in de gaten, dat de beide lodeniers Super en Hieper het optrek met grote snelheid door de achterdeur verlieten.

„Ik ga weer eens verder", zei Wammes, die intussen afscheid van Tom Poes nam. „Wel een beetje jammer, dat ik die steen kwijt ben. Maar er liggen hier zovéél stenen, hè? Wel een miljoen, wed ik. Daar kan ik toch niet tussen gaan zoeken; dat is zonde van de tijd, zeg nu zelf."

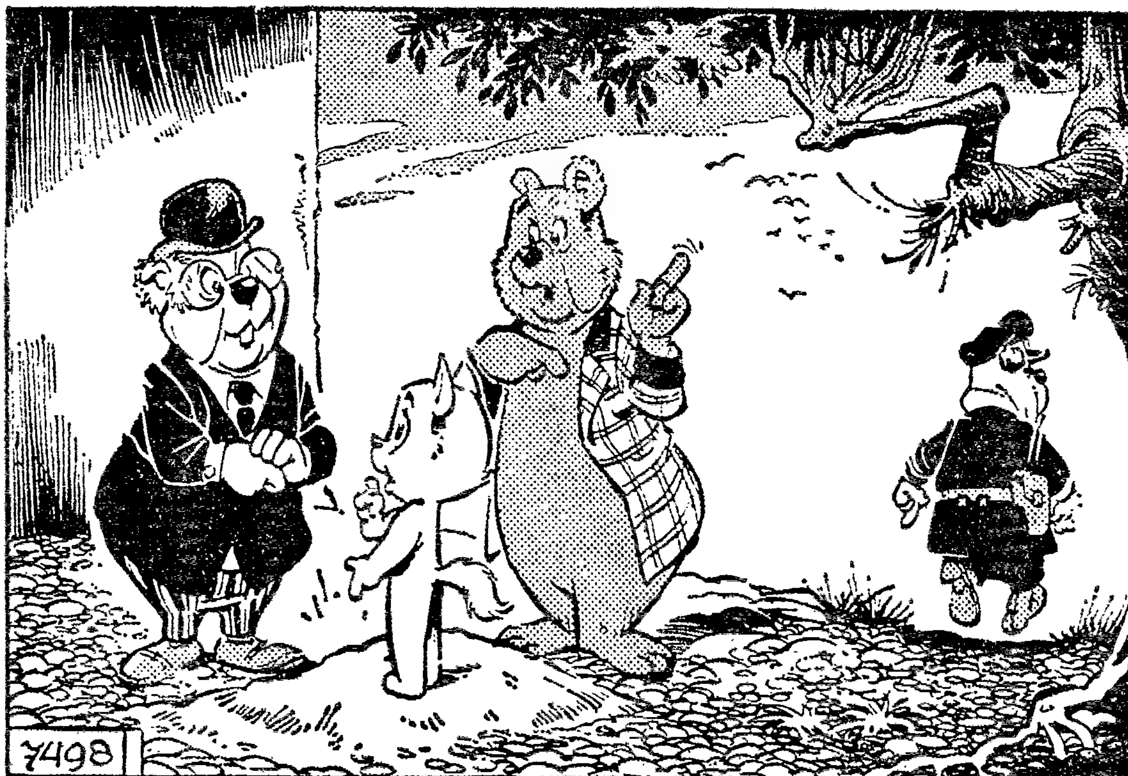
„Wil je dan geen goud meer maken?", vroeg Tom Poes.

De ander, die zich reeds schommelend in beweging had gezet, keek giechelend om.

„Nou zeg", riep hij uit, „dat heb ik toch al gedaan? Ik kan niet aan de gang blijven, hoor. Maar het was wel enigjes!"

Met deze woorden verdween hij in zuidelijke richting uit dit verhaal, juist op het moment, dat heer Ollie buiten adem op het toneel verscheen.

„Wat is hier gebeurd?", vroeg hij.

7498 „Wat is hier gebeurd?", vroeg heer Bommel hijgend.

„Ik had juist gehoopt dat u mij dat kon vertellen", zei de ambtenaar Dorknoper. „Ik had begrepen, dat u het hervormen van lood in deze stad hebt ingevoerd."

„Ja, dat wel", hernam heer Ollie. „Kijk, je bindt een steen aan een stok en dan maar roeren, als u begrijpt wat ik bedoel. Maar wat hier gebeurd is. . ."

Zijj stem stierf weg in de lentebries en Tom Poes nam het woord.

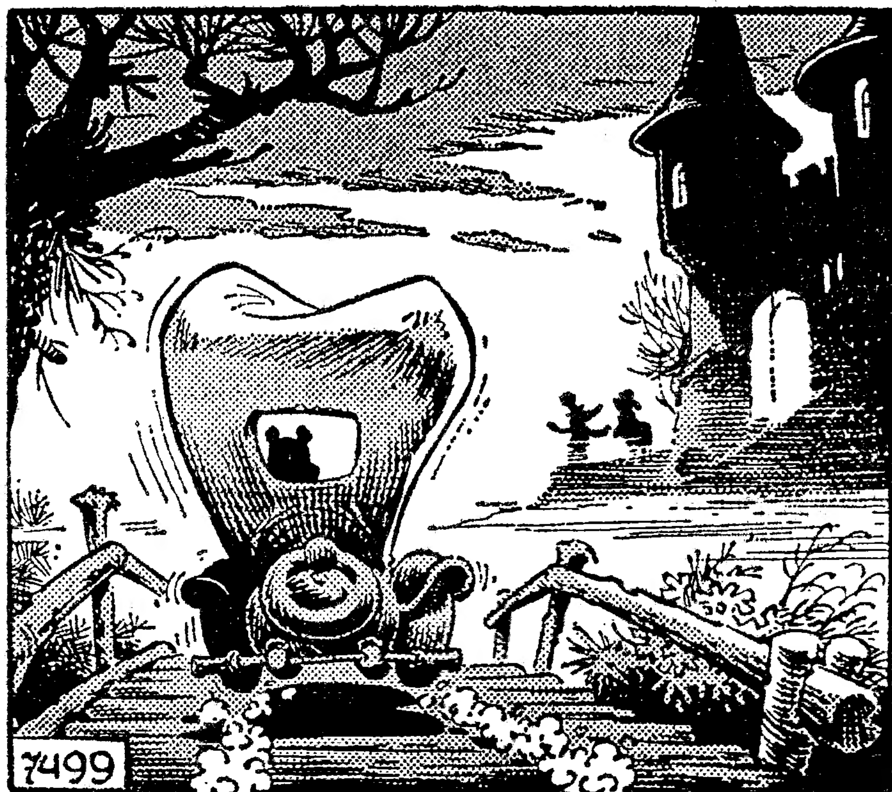
„Wammes Waggel had de steen van Roerik Ommenom gevonden", legde hij uit. „Dat was de steen der wijzen, die je krijgt wanneer je 123456789 keer het gesmolten lood hebt omgeroerd. Alleen met zo'n steen kan je goud maken. Maar nu is hij zoek geraakt tussen de kiezels, die hier liggen en dat is maar goed ook ."

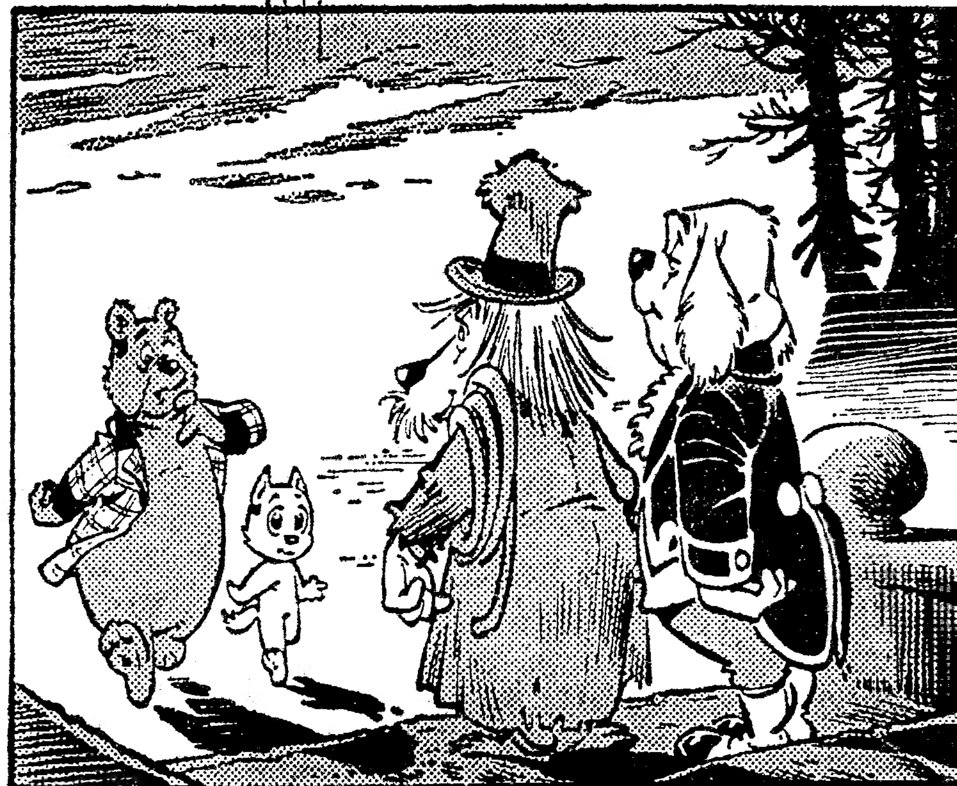
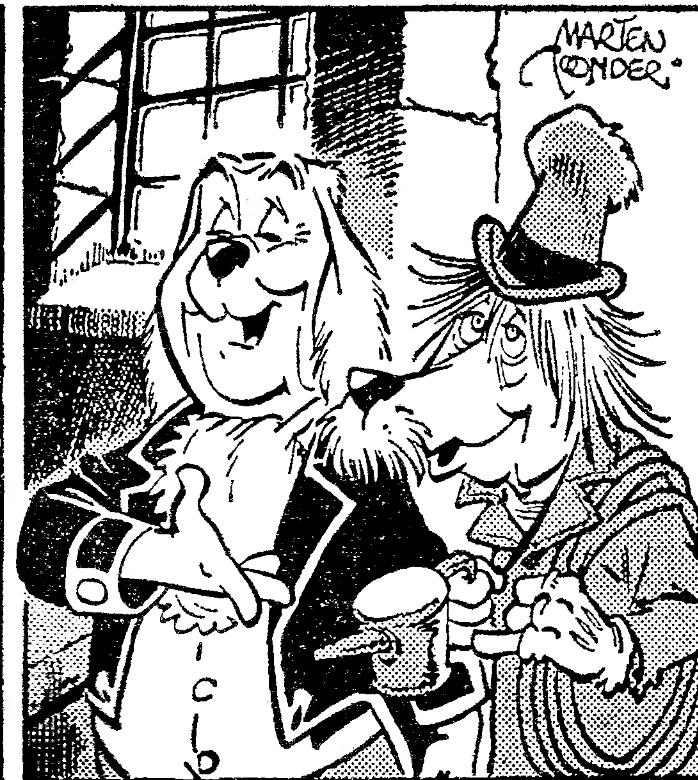
„Precies", vulde heer Bommel aan. „Dat wilde ik net zeggen, toen de jonge vriend hier mij de woorden uit de mond nam."

„Juist", mompelde de ambtenaar eerste klasse. „Ja, ja. Ik heb helaas mijn bascule niet bij me. Maar zo op het oog zou ik voorzichtig schatten, dat er een balans zou kunnen zijn tussen de schade en de waarde van het goud. Natuurlijk moet de zaak ambtelijk worden vastgelegd in drievoud. Maar de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat het geval van de loodhervorming geen ernstige juridische gevolgen zal hebben. . ."

Heer Ollie keerde zich om en liep met Tom Poes naar de Oude Schicht, die Joost wat verderop had achtergelaten.

„Dat is goed afgelopen", [illegible] opgelucht.

7499 „Dat is goed afgelopen", zei heer Bommel, toen hij met Tom Poes naar huis reed. „Wie had nu kunnen denken, dat het maken van goud zulk vervelend werk zou zijn? Het lijkt zo aardig, maar niemand heeft in de gaten dat men er heel vuil van wordt omdat de leidingen gesmolten en geroerd moeten worden. Om en om en om, en geen water, als je begrijpt wat ik bedoel. Eh... hoe krijg ik nu mijn waterleiding weer in orde, bedoel ik?''

„Dat zal moeilijk zijn'', gaf Tom Poes toe. „Zo veel loodgieters zijn er niet.''

Heer Ollie was intussen voor het bordes gereden, en daar troffen ze tot hun verrassing Roerik Ommenom aan.

„Ik kwam deze heer toevallig tegen, als u mij toestaat", legde Joost uit. „Hij zoekt werk.''

„Ik ben loodgieter geworden", zei de goudmaker. „Lood heeft geen geheimen meer voor mij, want ik heb er veertig jaren in staan roeren. Daarom staat dat mij nu tegen, ziet u? Maar gieten en solderen, ach, dat is niet onaardig.— en men doet nog nuttig werk ook. Want als ik het goed begrepen heb is het buizenstelsel in deze buurt lelijk in het ongerede geraakt.''

„Erg lelijk'', vulde Joost aan. „Het bereiden van een maaltijd is niet langer een genoegen. En daarom ben ik zo vrijpostig geweest om deze heer een eenvoudige waterleiding op te dragen.''

„Een goed idee", sprak heer Bommel prijzend. „Ik had het zelf kunnen verzinnen. Vooral nu je over eten praat. Wil je wel geloven, dat ik erg veel heimwee heb naar een eenvoudige doch voedzame maaltijd?''

7500 Heer Bommel had de aardige gedachte gehad om de markies de Canteclaer voor de maaltijd uit te nodigen, en de edelman had de invitatie zonder veel bedenkingen aangenomen.

„Alleraardigst, amice. Werkelijk!", sprak hij toen hij die avond binnentrad en een slappe hand uitstak. „Door gebrek aan loodleidingen is de bereiding van de eenvoudigste schotel bij mij een kwalijke farce. Parbleu! Ge redt me werkelijk uit een afschuwelij inconveniënt, mijn waarde!"

„Dat doet me plezier", zei heer Ollie bescheiden. „Komt u binnen; ik hoop dat het een gezellige avond wordt."

De markies betrad de eetkamer en bleef enigszins onthutst staan, toen hij de verwaarloosde gedaante van Roerik Ommenom gewaar werd.

„Wilt u hier gaan zitten?", hernam heer Bommel. „En wat denkt u van een bittertje om de eetlust op te wekken? Kijk, hier houd ik nu van; interessante gasten en een voedzame maaltijd."

„De maaltijd zal zonder twijfel voedzaam zijn", gaf de edelman toe.

Zijn stem was echter kil, en de blik die hij op het hoofddeksel van zijn medegast wierp, drukte afschuw uit. Heer Ollie schonk daar echter geen aandacht aan.

„Interessante gasten", herhaalde hij. „Heer Ommenom is de loodgieter die de leidingen weer heeft gemaakt. Maar pas nadat hij al zijn goud en zijn geheimen had weggegeven. Hij was een goudmaker en hij maakte iets uit niets. Maar wij hebben met z'n allen niets uit iets gemaakt. Daar moet een mooie les in zitten, dat voel ik heel fijn aan door mijn groot denkraam."

720626

Heer Bommel op het punt van verdwijnen

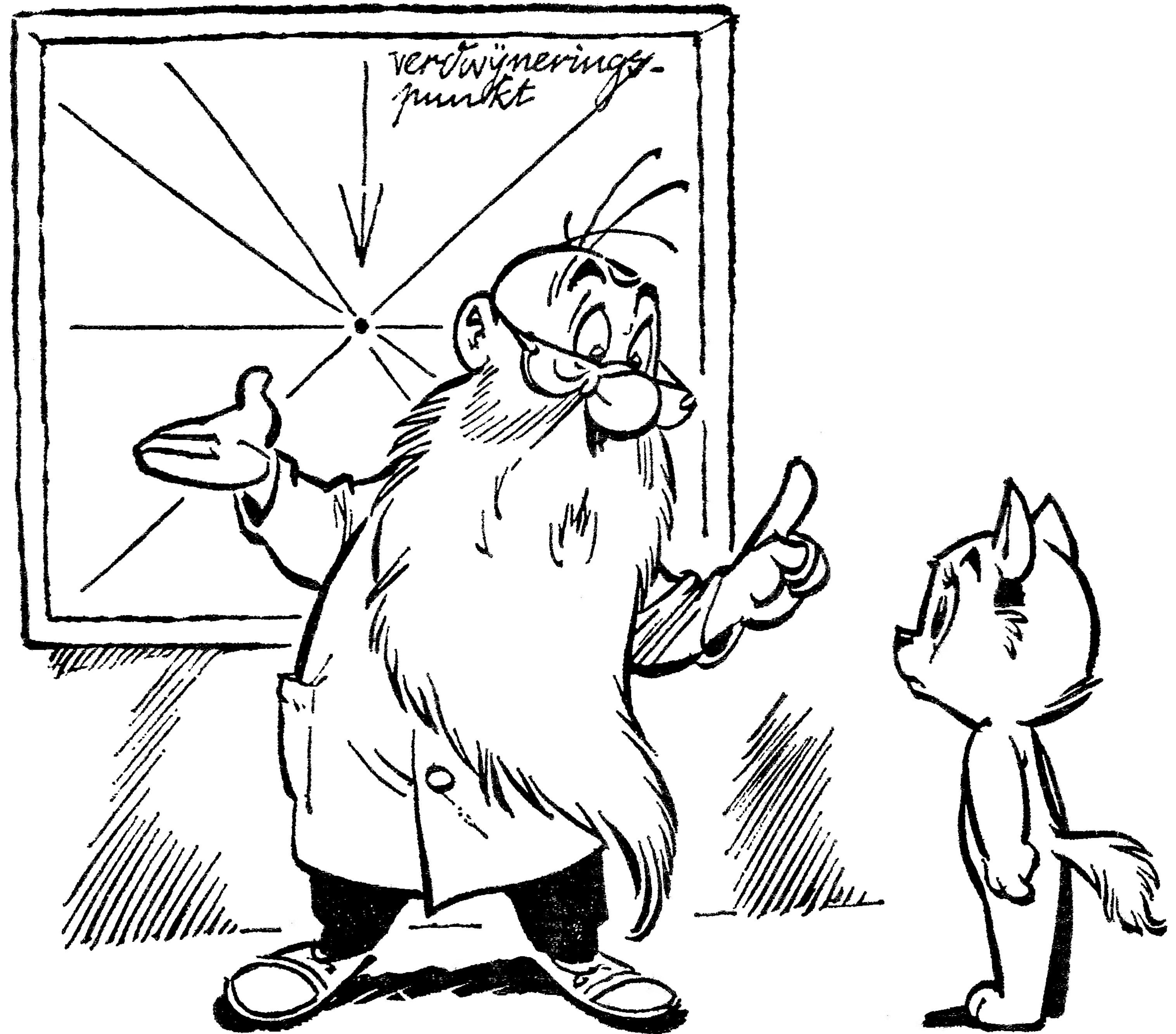
Zoals trouwe lezertjes weten is er ieder jaar wel een periode waarin heer Bommel verhinderd is in druk te verschijnen.

Soms wordt dit veroorzaakt door vakantiemoeheid en een andere keer door ontspanningswerkzaamheden.

Dit keer is de oorzaak echter ernstiger; hij is zoekgeraakt door een ondoordacht gebruik van het Verdwijn Punt.

,,Een doller zaak'', aldus prof. dr. Prlwytzkofski, tot wie Tom Poes zich om hulp wendde. ,,Der Boml moet ja in der punt gevallen zijn waarin gelijklopende lijnen elkaar snijden zouden wanneer ze genoegzaam verlangerd worden.''

Deze uitleg gaf Tom Poes niet veel steun, en het is te vrezen, dat het vinden van heer Ollie even zal duren. Het relaas van zijn lotgevallen zal dan ook voor enige weken worden onderbroken. Op woensdag 26 juli hoopt hij echter weer aanwezig te zijn.

Heer Bommel en de loodhervormer